

วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพอล

Santapol College Academic Journal (SCAJ)

ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2558
ISSN 2408 - 1728

วิทยาลัยสันตพอล อุดรธานี
จ.ตรี ป.บัณฑิต ป.โท

คุณภาพ คู่คุณธรรม นำสังคม

วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล

Santapol College Academic Journal (SCAJ)

ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2558

ISSN 2408 - 1728

วิทยาลัยสันตพล อุดรธานี

ป.ตรี ป.บัณฑิต ป.โท

วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล เป็นวารสารฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่พิมพ์เผยแพร่บทความวิจัย (Research Article) บทความวิชาการ (Academic article) หรือบทความปริทัศน์ (Review article) มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสื่อกลางเผยแพร่ผลงานวิจัยและผลงานทางด้านวิชาการที่เป็นการส่งเสริมความเป็นเลิศให้กับคณาจารย์และนักวิชาการ พร้อมทั้งเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้และรวบรวมองค์ความรู้ต่างๆ ทางวิชาการของทั้งหน่วยงานภายในและภายนอก

กำหนดการออกเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม

ผู้จัดพิมพ์

วิทยาลัยสันตพล

299/1 ถนนอุดร-สกล ตำบลหนองบัว อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี 41000

โทรศัพท์ 042-323-464 โทรสาร. 042-204-263 Email : slamtum@stu.ac.th

สามารถดาวน์โหลดเอกสารแบบฟอร์มต่างๆ ได้ที่ <http://scaj.stu.ac.th/download>

เดือน / ปีที่ตีพิมพ์

พฤษภาคม 2558

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์ ภาคอีสานการพิมพ์ (999) อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี

โทร. 042-246611, 042-246622

- ข้อความใดๆ ที่ตีพิมพ์ในบทความของวารสารวิชาการฉบับนี้ เป็นความคิดเห็นของผู้เขียนแต่ละท่าน ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกหรือขอของกองบรรณาธิการวารสาร
- บทความทุกเรื่องต้องผ่านการประเมินพิจารณาเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง อย่างน้อยบทความละ 2 ท่าน
- กองบรรณาธิการวารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล ไม่สงวนสิทธิ์ในการคัดลอกข้อความของวารสาร หากอ้างอิงแสดงที่มาด้วย

วิทยาลัยสันตพล อุดรธานี

ป.ตรี ป.บัณฑิต ป.โท

คณะกรรมการ
วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล

ที่ปรึกษา

อาจารย์ธงชัย	ลาวรรณ	วิทยาลัยสันตพล
อาจารย์กรรณิการ์	(ฤกษ์นิมิตร) นันทโพธิเดช	วิทยาลัยสันตพล
อาจารย์จักริน	นันทโพธิเดช	วิทยาลัยสันตพล

บรรณาธิการ

ว่าที่ร้อยเอก ดร.เจริญชัย พรไพเราะเพชร	วิทยาลัยสันตพล
--	----------------

รองบรรณาธิการ

อาจารย์ภานุมาศ พุฒแก้ว	วิทยาลัยสันตพล
------------------------	----------------

กองบรรณาธิการ

รศ.ดร.วิทร	วิภาหัทสน์	วิทยาลัยสันตพล	ดร.ไพรัช	วัฒนเรืองรอง	วิทยาลัยสันตพล
ผศ.ดร.จันทนา	แสนสุข	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ	ดร.นิตยา	สุนทรสิริพงศ์	วิทยาลัยสันตพล
ผศ.ดร.อมรา	ศิริศรีวัฒน์	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	ดร.วรพล	คล่องเชิงศร	วิทยาลัยสันตพล
ผศ.ดร.ปรีชา	เกรียงกรกฎ	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	ดร.รัฐชัย	ศิลาเจริญ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
			นายชัยยุทธ	ศรีจำนง	ผู้พิพากษาศาลฎีกา

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ

รศ.ดร.เจริญ	จันทรวงศ์	วิทยาลัยสันตพล	ดร.พงษ์พิพัฒน์	สายทอง	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รศ.ดร.วาริตา	พลายบัว	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	ดร.สุรัฐ	ศิลาปอนันต์	อดีตปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
รศ.อรสา	จรรยาธรรม	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์	ว่าที่ร้อยเอก ดร.เจริญชัย พรไพเราะเพชร		วิทยาลัยสันตพล
ผศ.ดร.ธวัช	สุทธิกุลสมบัติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี	ดร.ชานนท์	เศรษฐแสงศรี	วิทยาลัยสันตพล
ผศ.ดร.รักษพงษ์	วงศาโรจน์	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	ดร.ยุทธสิทธิ์	จันทร์คูเมือง	วิทยาลัยสันตพล

ผู้พิสูจน์อักษร

รศ.วิรัตน์	วสะยางกูร	วิทยาลัยสันตพล	อาจารย์ชมาพร บุตตะโยธี	วิทยาลัยสันตพล
------------	-----------	----------------	------------------------	----------------

ฝ่ายออกแบบและเทคนิคสื่อออนไลน์

อาจารย์อดุลย์ ทองแกม	วิทยาลัยสันตพล
อาจารย์เกียรติพร จันทโภาส	วิทยาลัยสันตพล
อาจารย์ไวพจน์ ดวงจันทร์	วิทยาลัยสันตพล

ฝ่ายจัดการ

นายพิชัย	กัลต์เพชร	วิทยาลัยสันตพล
นางณัฐพัชร	เจียรวงศ์วาน	วิทยาลัยสันตพล
นางสาวสุภาดา	ใจวัน	วิทยาลัยสันตพล
นางสาวธิดารัตน์	นิตตะยะโส	วิทยาลัยสันตพล

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล (SCAJ : Santapol College Academic Journal) ฉบับนี้เป็นฉบับที่ 2 โดยวารสารจะมีการตีพิมพ์ จำนวน 2 ฉบับ/ปี วัตถุประสงค์เพื่อก่อให้เกิดระบบการศึกษาค้นคว้าผลงานวิจัยและผลงานวิชาการอย่างมีคุณภาพและมีการตีพิมพ์แพร่หลาย คณะกองบรรณาธิการต้องขอขอบคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิ หรือ Peer Reviewed Journal ขอขอบคุณกองบรรณาธิการและท่านนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง ที่ได้ช่วยประเมินคุณภาพบทความวิจัยหรือบทความวิชาการที่หลากหลายจนทำให้วารสาร SCAJ จัดพิมพ์สำเร็จตรงตามมาตรฐานคุณภาพ สำหรับบทความวิจัยหรือบทความวิชาการที่มีการประเมินคุณภาพและปรับปรุงแก้ไขแล้วส่งกลับมาที่กองบรรณาธิการได้ทันตามกำหนดเวลา จะได้รับการลงพิมพ์ในวารสาร SCAJ ฉบับที่ 2 นี้ ถ้าไม่ทันเวลากองบรรณาธิการจะได้พิจารณา ลงพิมพ์ในฉบับต่อไป

วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล (SCAJ) ฉบับที่ 2 บรรจุด้วยบทความวิจัยที่หลากหลายสาขาวิชาและยังคงก้าวหน้ายืนหยัดอยู่ในเกณฑ์คุณภาพ อันจะก่อให้เกิดเป็นประโยชน์ทั้งต่อเจ้าของผลงาน วิทยาลัยสันตพล สถาบันการศึกษา นักวิชาการและผู้สนใจในผลงานวิจัยหรือบทความวิชาการเหล่านั้น

ในท้ายที่สุดนี้ คณะกองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วารสาร SCAJ จะได้รับการต้อนรับด้วยดี จากทุกวงการอาชีพและมีการใช้อ้างอิงในวงงานวิจัยและวิชาการอย่างกว้างขวางและแพร่หลายต่อไป

ว่าที่ร้อยเอก ดร.เจริญชัย พรไพโรเพชร
บรรณาธิการวารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล

30 พฤษภาคม 2558

โครงการ ประชาคมอาเซียนแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรม ไทย - ลาว ครั้งที่ 1 ปีการศึกษา 2557
ระหว่างวิทยาลัยสันตพล แห่งประเทศไทย กับวิทยาลัยรัตนบริหารธุรกิจ แห่ง สปป.ลาว
ณ วิทยาลัยสันตพล (ป.ตรี ป.บัณฑิต ป.โท)

โครงการ ประชาคมอาเซียนแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรม ลาว - ไทย ครั้งที่ 1 ปีการศึกษา 2557
ระหว่างวิทยาลัยรัตนบริหารธุรกิจ แห่ง สปป.ลาว กับวิทยาลัยสันตพล แห่งประเทศไทย
ณ วิทยาลัยรัตนบริหารธุรกิจ นครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว

การประชุมวิชาการเสนอบทความวิจัยบัณฑิตศึกษาระดับชาติ ประจำปีการศึกษา 2557
ในโครงการความร่วมมือการบริการทางวิชาการ
ระหว่างวิทยาลัยรัตนบริหารธุรกิจ แห่ง สปป.ลาว กับวิทยาลัยสันตพล แห่งประเทศไทย

พิธีรับ - มอบปริญญาบัตร ประจำปี 2556 - 2557 ณ นครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ในโครงการความร่วมมือการบริการทางวิชาการ
ระหว่างวิทยาลัยรัตนบริหารธุรกิจ แห่ง สปป.ลาว กับวิทยาลัยสันตพล แห่งประเทศไทย

สารบัญ

หน้า

คณะกรรมการบรรณาธิการ วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล

บทบรรณาธิการ

บทความวิจัย

- แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า จากการทำยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเภทของที่ระลึก : กรณีศึกษาแหล่งมรดกโลกบ้านเชียง ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี..... 1
ไวพจน์ ดวงจันทร์, จุฑามาส ทองบัวรุ่ง และภูมิพัฒน์ ชมภูวิเศษ
- การศึกษาพระพุทธรูปสำคัญ ในจังหวัดเชียงรายเพื่อเพิ่มศักยภาพเส้นทางการเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม..... 8
ประดับใจ สายเมื่อนาย
- ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดเลย..... 22
กิ่งนภากร ปลัดทอง
- การศึกษาความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์แท็บเล็ตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1..... 33
โสภา ชัยพัฒน์
- ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย..... 45
ดุจดดา ศรีประเสริฐ
- ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย..... 52
มณีนรัตน์ ลุนธิระวงศ์
- การจัดการความขัดแย้ง : กรณีพิพาทการสร้างอ่างเก็บน้ำแม่ฆาน จังหวัดเชียงใหม่..... 61
วาสนา สุขกุล และน้ำเพชร วินิจฉัยกุล
- สภาพและปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19..... 78
พิชญวัชร์ สวัสดิ์

บทความวิจัย

แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า จากการทำยอตภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเภทของ
ที่ระลึก : กรณีศึกษาแหล่งมรดกโลกบ้านเชียง ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี

PRODUCT DEVELOPMENT FOR VALUE ADDED SYSTEM FROM LOCAL WISDOM :
SOUVENIRS PRODUCT FROM BAN CHIANG WORLD HERITAGE IN NONG HAN
DISTRICT, UDONTHANI

ไวพจน์ ดวงจันทร์, จุฑามาส ทองบัวรุ่ง และภูมิพัฒน์ ชมภูวิเศษ¹

Waipot Duongjun, Juthamat Thongbuaruang and Pumiphat Chompuwises

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกแหล่งมรดกโลกบ้านเชียง ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี 2) เพื่อวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกบ้านเชียงเพื่อให้ได้แนวทางการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อหาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก โดยแบ่งการศึกษาเป็น ระยะที่ 1 ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเภทของที่ระลึกและศึกษารูปแบบของที่ระลึกแหล่งมรดกโลกบ้านเชียง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (In-depth interview) ระยะที่ 2 พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเภทของที่ระลึกมรดกโลกบ้านเชียง ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกมรดกโลกบ้านเชียง ประกอบด้วย (1) การฝึกอบรมให้ความรู้ (2) การประชุมเชิงปฏิบัติการ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 55 คน ได้แก่ กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองไทพวน กลุ่มเครื่องจักสาน กลุ่มเครื่องปั้นดินเผา กลุ่มผลิตภัณฑ์โฮมสเตย์ และผู้บริหารเทศบาลตำบลบ้านเชียง/ผู้นำชุมชนตำบลบ้านเชียง

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกแหล่งมรดกโลกบ้านเชียง ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย ผ้าทอพื้นเมือง เป็นผ้ามัดหมี่ ลายไหบ้านเชียง ทอด้วยมือ กระติบข้าวและงานเครื่องจักสาน เก็บความร้อนได้ดีและ เครื่องปั้นดินเผาเขียนลายบ้านเชียง การเลียนแบบไหบ้านเชียงโบราณทั้งรูปแบบ ลวดลายและสีสันทน เป็นการคงไว้ซึ่งรูปแบบของเครื่องปั้น โดยผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์มากกว่าจะเป็นผู้สอนให้กับลูกหลาน จากรุ่นต่อรุ่น การเขียนลายไหบ้านเชียงและปั้นหม้อมีการหัดเขียนมาตั้งแต่เด็ก โดยมีการเปิดเป็นการเรียนการสอนในโรงเรียนบ้านเชียง มีการพัฒนาสินค้าให้มีความหลากหลายขึ้น 2)แนวทางการพัฒนาการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ พบว่าสินค้าในรูปแบบที่มีความแตกต่างไปจากเดิมจะทำให้ลูกค้ามีความสนใจขึ้น และขายได้เร็ว มีการประยุกต์ให้แปลกใหม่ดูน่าสนใจ นำมาแปรรูปแบบที่ทันสมัยเข้ากับกระแสนิยมในปัจจุบันขึ้นเพื่อให้เข้ากับกลุ่มลูกค้า การสร้างตราสินค้า และการขอรับการรับรองมาตรฐานจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อรับรองคุณภาพสินค้า เพิ่มบรรจุกฎหมายเพื่อความสมบูรณ์

¹ อาจารย์ประจำสาขาเทคโนโลยีมีเดียและแอนิเมชัน คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาลัยสันตพล

“แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า จากการทำออกภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเภทของที่ระลึก
: กรณีศึกษาแหล่งมรดกโลกบ้านเชียง ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี”

ของสินค้าและการออกแบบรูปแบบสินค้าในรูปแบบใหม่ๆ ออกแบบให้เข้ากับยุคสมัยปัจจุบัน โดยการนำเอาความเป็นบ้านเชียงมาประยุกต์ให้เป็นเอกลักษณ์รักษาไว้ซึ่งภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาแต่โบราณ

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, ผลิตภัณฑ์บ้านเชียง, การเพิ่มมูลค่าสินค้า, ของที่ระลึก

ABSTRACT

This research aims: 1) Studying souvenirs product of Ban Chiang World Heritage Nong Han district of Udon Thani province. 2) Analyzing souvenirs product to be guideline in design and souvenirs product development for value. The research in this episode is seeking the system to develop souvenirs products by divided in 2 phases. Phase 1 is study of Local sorts of memorabilia and model studies of the world heritage site of Ban Chiang. The method that used in research is interview form by using in-depth interview. Phase 2 is developments of integrated learning activities bringing local knowledge sorts of Ban Chiang world heritage. The product souvenirs design of Ban Chiang world heritage including (1) Training Awareness. (2) Workshops. The sample size is 55 people, including the local weaving Tai Puan, The Wicker Pottery group home stays products, district administrators and scale/community leaders from Ban Chiang.

The research found that : 1) souvenirs from Ban Chiang world heritage site, Nong Han district of Udon Thani province including woven fabric that is the Mudmee fabric from Ban Chiang, Lai Hai, Hand-woven, Rice Kratib and wickerwork retain heat well and Ban Chiang pottery painting Ban Chiang ancient jars mimic both the format. Textures and colors is remaining the original form of the ancient pottery that teaching from generation to generation. The painted of jars and Ban Chiang pottery with writing since childhood. The opening is taught in schools, Ban Chiang. Develop products to a wider range. 2) the development of design guidelines and building value added products found that the differentia style of product are attracting the customer and sell faster. The product will adjust in to the new style to make interesting. And improve to modern pattern to be fashionable for customer. Brand build and assurance the standard from government and private sector for guarantee the quality of product. Additional of packaging design and new style of pattern of product in up to date to make product is compliable.

So the designer must bring the scale application to preserve the unique wisdom handed down since ancient times.

Keywords: The development of products, Local knowledge, Product scale, Value-added, Souvenir

บทนำ

ความสำคัญของแหล่งโบราณคดีบ้านเชียง ได้สร้างเปลี่ยนแปลงหลายสิ่งหลายอย่างแก่ชุมชนใน

ปัจจุบัน บ้านเชียงได้กลายเป็นหมู่บ้านมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายในฐานะ แหล่งมรดกโลก ด้านวิชาการ ข้อมูล และโบราณวัตถุจำนวนมาก ปัจจุบันชุมชนบ้านเชียง ได้มีการขยายตัวและพัฒนาอย่างรวดเร็ว เช่น

การสร้างบ้านเรือน ที่อยู่อาศัย และด้านเศรษฐกิจการ
ท่องเที่ยวต่างๆ (กระทรวงวัฒนธรรม, มปป.)ผลิตภัณฑ์ได้มีการ
เกิดขึ้นในชุมชนและได้รับการสนับสนุนจากท้องถิ่น
อย่างต่อเนื่อง มีการทำสินค้าเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากและ
ยังคงรูปแบบเดิมที่มีการผลิตออกจำหน่ายให้กับ
นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมแหล่งโบราณคดีบ้านเชียง ตำบล
บ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี

จากการออกบริการวิชาการ เมื่อปีการศึกษา
2555 แก่ชุมชนบ้านเชียง ของสาขาวิชาเทคโนโลยี
มัลติมีเดียและแอนิเมชัน จากข้อเสนอแนะของชุมชนทาง
ชุมชนมีความต้องการให้เข้ามาช่วยพัฒนาการออกแบบ
ผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับของที่ระลึก เพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้าให้
มากขึ้นเนื่องจากชุมชนบ้านเชียงนับเป็นแหล่งท่องเที่ยว
ทางด้านมรดกโลก เพื่อสร้างความแตกต่างให้กับสินค้าที่มี
จำหน่ายอยู่ในชุมชน

แนวทางในการสร้างความแตกต่างให้กับสินค้า
ชุมชนบ้านเชียงที่จำหน่ายอยู่ ชุมชนบ้านเชียงนับว่าเป็น
ชุมชนที่มีความเข้มแข็งทางด้านการจัดการการท่องเที่ยว
การจัดกิจกรรมของชุมชนที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรม
และอารยธรรมมรดกโลก การสร้างศูนย์การเรียนรู้ภายใต้
การคุ้มครองและดูแล ให้คำปรึกษาของเทศบาลตำบลบ้านเชียง
อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี เป็นแหล่งเรียนรู้ที่
ความรู้เรื่องวิถีชีวิตของชาวบ้าน ซึ่งเป็นชาวไทพวนแต่นาน
มา ถ่ายทอดการสร้างงานหัตถกรรมเครื่องจักสาน
งานเครื่องปั้นดินเผา การปั้นไหบ้านเชียง เป็นการถ่ายทอด
องค์ความรู้จากรุ่นสู่รุ่น เพื่อเป็นการรักษาไว้ให้สืบทอด
ต่อไป เทศบาลตำบลบ้านเชียงได้มีการส่งเสริม สนับสนุน
ให้ชุมชนบ้านเชียง เป็นแหล่งผลิตผ้าทอพื้นเมืองชาวไทย
พวน เพื่อเป็นสินค้าจำหน่ายสำหรับนักท่องเที่ยวเป็นของ
ที่ระลึก เช่น ผ้าไหมมัดหมี่ลายไหบ้านเชียง ผ้าไหมมัดหมี่
ลายประยุกต์ ผ้าย้อมคราม เป็นต้น งานหัตถกรรมเหล่านี้
มีการแปรรูปเป็นสินค้าต่างๆเพื่อจำหน่ายในชุมชนบ้าน
เชียง ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี
(ธำรงชาติ วงศ์อารีย์และคณะ, 2555)

การดำรงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์ของบ้านเชียง
นั้นได้ถ่ายทอดผ่านผลงานสินค้าที่ทางเทศบาลตำบล

บ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ได้สนับสนุน
ชุมชนให้ผลิตขึ้นเพื่อเป็นการจำหน่ายสินค้าสำหรับ
นักท่องเที่ยว ดังนั้นด้วยขนาดของชุมชนที่มีการขยายมาก
ยิ่งขึ้น กำลังผลิตสินค้าที่มีมากยิ่งขึ้นทำให้สินค้าของที่ระลึก
มีจำนวนมากในท้องตลาดของชุมชน เพื่อเป็นการต่อยอด
ในภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบ้านเชียงและ เป็นการสร้าง
ทางเลือกใหม่ของชุมชน โดยการพัฒนาการออกแบบและ
สร้างสรรค์ผลงานเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า จากการต่อยอดภูมิ
ปัญญาท้องถิ่น ประเภทของที่ระลึกแหล่งมรดกโลกบ้าน
เชียง ให้รักษาไว้ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นและความเป็น
เอกลักษณ์ของความเป็นบ้านเชียง

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกแหล่งมรดกโลก
บ้านเชียง ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัด
อุดรธานี

เพื่อวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกบ้านเชียง
เพื่อให้ได้แนวทางการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของ
ที่ระลึกเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อหาแนวทาง
ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกบ้านเชียง โดยแบ่ง
การศึกษาเป็น 2 ระยะ 1 ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเภท
ของที่ระลึกและศึกษารูปแบบของที่ระลึกแหล่งมรดกโลก
บ้านเชียง โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล
(In-depth interview) การกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบ
เจาะจง (Purposive sampling) เป็นการเลือกกลุ่ม
ตัวอย่างโดยพิจารณาจากสมาชิกในกลุ่มประชากร
โดยมีกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 กลุ่มคือ
กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มที่ 1 จำนวน 40 คน ได้แก่ กลุ่มทอผ้า
พื้นเมืองไทพวน จำนวน 10 คน กลุ่มเครื่องจักสาน จำนวน
10 คน กลุ่มเครื่องปั้นดินเผา จำนวน 10 คน และ
กลุ่มผลิตภัณฑ์โฮมสเตย์ จำนวน 10 คน กลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มที่ 2 ตามโครงสร้างการบริหารจัดการและกลุ่ม
ผู้บริหารเทศบาลตำบลบ้านเชียง/ผู้นำชุมชนตำบล

“แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า จากการทำวิจัยเชิงคุณภาพท้องถิ่น ประเภทของที่ระลึก
: กรณีศึกษาแหล่งมรดกโลกบ้านเชียง ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี”

บ้านเชียง จำนวน 15 คน ได้แก่ คณะผู้บริหารเทศบาล
ตำบลบ้านเชียง 5 คน และผู้นำชุมชน/ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน
10 คน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 55 คน

ผู้วิจัยได้ทำการเตรียมความพร้อมก่อนดำเนินการวิจัย โดยการศึกษาค้นคว้าและรวบรวม ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทางด้านวิชาการต่าง ๆ และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น เอกสารทางวิชาการ บทความต่าง ๆ วารสาร ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต และบทพจนานุกรมวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จากนั้นสร้างแบบสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของกรอบเนื้อหาตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการวิจัยแล้วนำไปปรึกษาสำนักวิจัยเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม ก่อนนำไปเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ มีดังต่อไปนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกถึงรูปแบบการออกแบบและการผลิตของที่ระลึกแหล่งมรดกโลกบ้านเชียง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการวิจัยโดยเป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด ประเด็นในการสัมภาษณ์ คือ กลุ่มสมาชิกมีการออกแบบและการผลิตของที่ระลึกแหล่งมรดกโลกบ้านเชียง อย่างไรหรือมีการถ่ายทอดเป็นภูมิปัญญาจากกลุ่มคนรุ่นอดีตอย่างไร รูปแบบของที่ระลึกมีลักษณะอย่างไร อุปกรณ์ที่ใช้ในการบันทึกข้อมูลในขณะที่สัมภาษณ์ กล้องวิดีโอและเครื่องบันทึกเสียงที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครบถ้วน การจดบันทึกขณะและหลังการสัมภาษณ์โดยผู้วิจัยเอง ผู้วิจัยจดบันทึกย่อข้อมูลสำคัญ ๆ ในขณะที่ฟัง เกี่ยวกับการแสดงสีหน้า ท่าทาง แล้วนำมาบันทึกรายละเอียดเมื่อสิ้นสุดการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยจัดทำหนังสือขออนุญาตแนะนำตัวและขออนุญาตเก็บข้อมูลจากวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตดำเนินการวิจัย และทำการจัดอบรมให้ความรู้ให้กับกลุ่ม

ชาวบ้านและมีการสัมภาษณ์ หลังจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการถอดข้อความจากเครื่องบันทึกเสียงแบบคำตอบคำออกเป็นบทสนทนาที่เป็นตัวอักษรด้วยตนเอง จัดข้อความที่ได้ให้เป็นหมวดหมู่ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลความน่าเชื่อถือของข้อมูลความน่าเชื่อถือของงานวิจัย เป็นการตรวจสอบความสอดคล้องเกี่ยวกับความเป็นจริงและการตีความของผู้วิจัย ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการขั้นตอนการวิจัยที่แสดงถึงความน่าเชื่อถือของการวิจัย ดังนี้ ผู้วิจัยมีการให้ ผู้ที่ให้ข้อมูล ตรวจสอบขั้นตอนของการวิจัย โดยการสอบถามกลับไปยังผู้ให้ข้อมูลในแต่ละประเด็นว่าความคิดเห็นมีความถูกต้องกับข้อมูลเบื้องต้นหรือไม่ ภายหลังจากสิ้นสุดการสัมภาษณ์ผู้วิจัยนำข้อมูลที่วิเคราะห์ได้กลับไปตรวจสอบกับผู้ให้ข้อมูลอีกครั้ง จำนวน 5 ราย เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และพบว่าผู้ให้ข้อมูล ทั้ง 5 ราย เห็นด้วยกับความต้องการที่ได้จากการศึกษา และมีการใช้ระเบียบวิธีการวิจัย (Research Method) ในการทำการวิจัยอย่างมีขั้นตอน ประกอบกับการนำเสนอข้อมูลที่ละเอียด ครบถ้วนและครอบคลุม มีการตรวจสอบโดยสำนักวิจัย พร้อมทั้งมีการยืนยันผลการวิจัย (Confirm Ability) เป็นการยืนยันผลที่ได้จากข้อมูล ประกอบด้วย การบันทึกเทปขณะสัมภาษณ์ การจดบันทึกรายละเอียดข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลแต่ละรายการถอดเทปแบบคำต่อคำ และอ้างคำพูดของผู้ให้ข้อมูลในการเสนอผลงานวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการนำข้อมูลที่ได้รับการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มจากการถอดเทป และตรวจสอบความถูกต้องจากการถอดเทปและข้อมูลที่ได้จากการบันทึก การสังเกตรวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ดังนี้

1. หลังการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยจดบันทึกข้อมูลไว้เป็นหมวดหมู่และวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำเทปการบันทึกเสียงมาถอดเทปแบบคำต่อคำ จากนั้นอ่านบทสนทนาแล้วนำมาจัดหมวดหมู่ของข้อมูลที่ได้นำข้อมูลที่มีความหมายเหมือนกันหรือคล้ายกันมาไว้กลุ่มเดียวกัน
2. ผู้วิจัยจัดประเด็นย่อย มารวบรวมเป็นเรื่องหรือกลุ่มเรื่องเดียวกัน ซึ่งเรียกว่า การสรุปประเด็นหลัก

(Theme) เขียนอธิบายประเด็นให้เป็นความเรียง ให้มีความต่อเนื่องและกลมกลืนกัน

3. ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปให้ผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและความน่าเชื่อถือของข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลจำนวน 3 ราย

4. เขียนสรุปรายงานวิจัย อธิบาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลที่ได้กับวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Research)

ระยะที่ 2 พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเภทของที่ระลึกมรดกโลกบ้านเชียงสู่การออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกมรดกโลกบ้านเชียง ประกอบด้วย (1) การฝึกอบรมให้ความรู้ (2) การประชุมเชิงปฏิบัติการ

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง พัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า จากการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเภทของที่ระลึก : กรณีศึกษาแหล่งมรดกโลกบ้านเชียง ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยได้เสนอ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามประเด็นหลัก ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเภทของที่ระลึกมรดกโลกบ้านเชียง

ประเด็น 1.1 ลักษณะเด่นและ

ความสำคัญผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกแต่ละประเภท พบว่า ผ้าทอพื้นเมือง ลักษณะเด่นคือเป็นผ้ามัดหมี่ เน้นลวดลายที่เป็นลายรูปไหบ้านเชียง ทอด้วยมือ ตามภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมา กระติบข้าวและเครื่องจักสาน ลักษณะเด่น มีการสานที่แน่น ไม่มีรูรั่วให้อากาศผ่าน ทำให้เก็บความร้อนได้ดีเวลาใส่ข้าวเหนียว ไม่มีที่ไ้ใช้ในการสานเป็นไม้ไผ่ปล้อง ยาวบนภูเขาเท่านั้น เครื่องปั้นดินเผาเขียนลายบ้านเชียง ลักษณะเด่นคือ การเลียนแบบไหบ้านเชียงโบราณทั้งรูปแบบ ลวดลายและสีสันทึบ การเลียนแบบความเก่าของไห

บ้านเชียง และเป็นการคงไว้ซึ่งรูปแบบของเครื่องปั้น ไม่มี การเคลือบเหมือนเซรามิก ซึ่งสอดคล้องกับ เอกวิทย์ ณ กลาง (2540) ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์ผลงาน เกิดขึ้นจากความรู้ ความคิดสร้างสรรค์และความสามารถ ที่กลุ่มชนได้จากประสบการณ์ที่สั่งสมไว้ รวมถึงวัฒนธรรม ที่ได้มีพัฒนาการสืบสานกันมา และได้ปรับเปลี่ยนนำมา สร้างประโยชน์หรือแก้ปัญหาทางสังคมวัฒนธรรมของกลุ่ม ชนนั้น ภูมิปัญญาจึงมีทั้งภูมิปัญญาอันเกิดจาก ประสบการณ์ในพื้นที่

ประเด็นที่ 2 รูปแบบของที่ระลึกแหล่งมรดกโลกบ้าน เชียง ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี

ประเด็นที่ 2.1 แนวคิดในการออกแบบและ สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก พบว่า ผ้ามัดหมี่ แนวคิด เรื่องลวดลายเป็นการนำลายทอโบราณที่มีการสืบทอดมา จากรุ่นสู่รุ่นมาประยุกต์โดยนำลายมารวมกันและ นำรูปแบบของไหบ้านเชียงมาดัดเป็นลายผ้า งานจักสานมี การออกแบบลวดลาย สามารถสานเป็นช้อนบุคคล สีสันทึบและ ลวดลายมีเฉดสีที่มีการย้อมเส้นตอกก่อนนำมาสานทำให้ ลูกค้าสามารถเลือกเฉดสีได้หลากหลาย ไหบ้านเชียง ด้วยเป็นแหล่งมรดกโลกบ้านเชียง ไหบ้านเชียงจึงเป็นของที่ ระลึกที่นักท่องเที่ยวนิยมซื้อกลับไปเพื่อเป็นของที่ระลึก ซึ่งสอดคล้องกับ วิบูลย์ ลีสุวรรณ (2538) สิ่งที่มีมนุษย์ สร้างขึ้นด้วยฝีมือและภูมิปัญญา เพื่อให้เกิดประโยชน์ ใช้สอย ล้วนใช้ฝีมือและความคิดสร้างสรรค์ ได้สมบูรณ์ที่สุดเท่าที่ทำได้ ซึ่งบางชนิดต้องใช้เวลาในการพัฒนาสืบทอดกัน นานหลายชั่วชีวิต อาจเป็นเวลาหลายร้อยปีหรือหลายพัน

ประเด็นที่ 2.2 กระบวนการในการถ่ายทอดและ ส่งต่อด้านการออกแบบของที่ระลึก พบว่า คนเฒ่า คนแก่ในบ้านจะเป็นผู้สอนลูกหลาน รุ่นต่อรุ่นที่มีการถ่ายทอดงานด้านการออกแบบจะเป็นกลุ่มคนที่มีอายุ ตั้งแต่วัยผู้ใหญ่จนถึงวัยผู้สูงอายุ การเขียนลายไหบ้านเชียง และปั้นหม้อมีการหัดเขียนมาตั้งแต่เด็ก โดยมีการเปิดเป็น การเรียนการสอนในโรงเรียนบ้านเชียง ซึ่งสอดคล้องกับ บุญเลิศ มรดกและกฤตกร กล่อมจิต (2544) การศึกษา ทัศนกรรมจักสานครุฑน้อย บ้านสะอาง ต.ห้วยเหนือ

“แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า จากการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเภทของที่ระลึก

: กรณีศึกษาแหล่งมรดกโลกบ้านเชียง ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี”

อ.ชูนันท์ จ.ศรีสะเกษ การสืบทอดวัฒนธรรมดั้งเดิมที่กำลังจะสูญหายให้คงอยู่กับเยาวชนรุ่นหลัง พบว่า หลังจากที่นายบุญทิศ ดวงจันทร์ เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงสาครุให้เลิกลง ปัจจุบันโรงเรียนบ้านสะอาง (ประชาสามัคคี) ได้จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การจักสานครุน้อย สอนเด็กนักเรียนชั้นประถมปีที่ 5-6 เพื่อให้เยาวชนเห็นคุณค่าทางภูมิปัญญาของปู่ย่าตายายที่เป็นมรดกตกทอดมาถึงปัจจุบัน และอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของหมู่บ้านนี้ไว้สืบไป นอกจากนี้ยังเปิดทำการฝึกอบรมอาชีพการจักสานครุน้อยที่ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ ชูนันท์ วิทยาลัยเทคนิคศรีสะเกษ และชุมชนบ้านตะแบก คุณเอ็นดู ศรีแก้ว ผู้นำกลุ่มหัตถกรรมจักสานครุน้อย รับเป็นวิทยากรพิเศษฝึกอบรมอาชีพการจักสานครุน้อยให้แก่เยาวชนผู้สนใจอีกด้วย

ประเด็นที่ 2.3 การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากเดิมเป็นรูปแบบใหม่ พบว่า มีการออกแบบลวดลายมัดหมี่ให้มีความทันสมัยขึ้นนอกจากการทำตามลูกค้าสั่งแล้วมีการนำลายต่างๆ มาประยุกต์เข้ากันเพื่อให้เกิดลายใหม่ ลายไ้บ้านเชียงมีการจำลองลวดลายจากแบบเดิมที่เป็นไ้โบราณเครื่องจักสาน มีการพัฒนาสินค้าให้มีความหลากหลายขึ้น โดยกระติบข้าวขนาดเล็กก็มีการนำไม้กลึงมาใส่เป็นฐานด้านล่างและเป็นฝาจับด้านบนเพื่อสร้างจุดเด่นให้กับงานมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ **ประชิด ทิณบุตร (2550)** ในการออกแบบของที่ระลึกของขวัญ ของกำนัล ของใช้เฉพาะทางนั้น ปัจจุบันนักออกแบบได้อาศัยการตั้งแนวคิด วิธิตัด หรือจะเรียกว่าเป็นหลักคิด (Main Idea or Main Concept) เพื่อเป็นหลักยึด หรือเป็นแนวทางการแตกแขนงทางความคิดออกไปหลากหลายทิศทาง โดยนำแนวคิดหลักไปสู่การสร้างผลงานออกมาอย่างมีเอกลักษณ์เฉพาะนั่นเอง

ประเด็นที่ 2.4 กระบวนการในการผลิตของที่ระลึก พบว่า ผ้ามัดหมี่มีการทำเส้นเครือด้วยมือที่สร้างขึ้นจากภูมิปัญญาท้องถิ่นก่อนจะนำมามัดปั่นลายตามที่ได้ออกแบบไว้แล้วย้อมคราม กระติบข้าวจักสาน ไม้ไผ่ทำเป็นเส้นตอกตามขนาดของกระติบข้าว โดยขนาดความสูงนั้น

จะขึ้นอยู่กับความยาวของปล้องไม้ไผ่ จากนั้นนำไปสานขึ้นเป็นรูปทรงที่ต้องการ เครื่องปั้น ไ้บ้านเชียง นำดินเหนียวในทุ่งนามานวดโดยใช้มือ ตามภูมิปัญญา ให้ดินมันเข้ากันเป็นเนื้อเดียว ก่อนนำมาปั้นขึ้นรูป ซึ่งสอดคล้องกับ **ปูน คงเกียรติเจริญ (2533 : 10-11)** กล่าวว่า หัตถกรรมเป็นสินค้าที่ทำขึ้น ด้วยมือ และมักจะเป็น สิ่งที่ใช้ในชีวิตประจำวัน หัตถกรรมเหล่านี้มักจะสอดคล้องกับ วัฒนธรรม ประเพณีของภูมิภาคที่ผลิตเป็นสินค้าที่ทำด้วยมือ อาจใช้หรือไม่ใช้เครื่องมือแบบง่าย ๆ ในการผลิตก็ได้ แต่ต้องใช้ฝีมือของคนในการผลิต

ประเด็นที่ 3 แนวทางการพัฒนาการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์

ประเด็นที่ 3.1 การสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ ด้วยความคิดสร้างสรรค์ พบว่า สินค้าในรูปแบบที่มีความแตกต่างไปจากเดิม ทำให้ลูกค้ามีความสนใจขึ้น และขายได้เร็ว มีการประยุกต์ให้แปลกใหม่ดูน่าสนใจ นำมาแปรูปแบบที่ทันสมัยเข้ากับกระแสนิยมในปัจจุบันขึ้นเพื่อให้เข้ากับกลุ่มลูกค้า ซึ่งสอดคล้องกับ ประเสริฐ ศิลรัตน์ (2531) กล่าวว่า ของที่ระลึก อาจหมายถึง สิ่งที่นำมาใช้เป็นแรงจูงใจ กระตุ้นให้เกิดความคิดถึง นึกถึงเรื่องราวที่เกี่ยวข้อง และของที่ระลึก อาจหมายถึง สื่อที่ใช้หวังผลทางด้านความทรงจำ ในสิ่งที่ผ่านมาในอดีต กลับมากระจางชัดในปัจจุบัน

ประเด็นที่ 3.2 ลักษณะแนวทางในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก พบว่า การสร้างตราสินค้า และการขอ 5 ดาว เพื่อรับรองคุณภาพสินค้าเพิ่ม บรรจุภัณฑ์ เพื่อความสมบูรณ์ของสินค้าและการออกแบบรูปแบบสินค้าในรูปแบบใหม่ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ **ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์ (2537)** กล่าวว่า ลักษณะสำคัญของสินค้าของที่ระลึก คือ การที่คนจะเลือกสินค้าสิ่งใด สิ่งใดนั้นจะต้องเป็นที่ถูกใจและมีความน่าสนใจ ชวนให้อยากซื้อ

ประเด็นที่ 3.3 แนวคิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ให้เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าและผู้บริหารคนใจ พบว่า ออกแบบให้เข้ากับยุคสมัยปัจจุบัน

โดยการนำเอาความเป็นบ้านเชียงมาประยุกต์ให้เป็นเอกลักษณ์รักษาไว้ซึ่งภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาแต่โบราณ โดยลูกค้ำ นักท่องเที่ยวสามารถบอกได้ว่าเป็นสินค้าที่มาจากชุมชนบ้านเชียง ซึ่งสอดคล้องกับ ศรีวรรณ จันทรหงษ์ (2542 : 76) กล่าวว่า ภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง มวลความรู้ ประสบการณ์ของชาวบ้าน ที่ได้รับการสั่งสม สืบทอดกันมาตามวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมและนำองค์ความรู้นั้นมาแก้ปัญหา หรือประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับกาลสมัย เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างสงบ

ประเด็นที่ 3.4 ความแตกต่างจากท้องถิ่นของผลิตภัณฑ์ที่ระลึก พบว่า มีการใส่ลวดลายให้บ้านเชียงใส่รูปแบบให้บ้านเชียงผสมผสานเข้ากับงานทำให้งานมีเสน่ห์ งานจักสานที่มีความคงทนอายุการใช้งานยาวนาน และที่สำคัญด้วยความเป็นมรดกโลกบ้านเชียงทำให้ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกมีความแตกต่างจากสถานที่อื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับ อารี สุทธิพันธ์ (2527 : 8) ให้ความหมายของการออกแบบไว้ว่า การออกแบบหมายถึงการรู้จักวางแผน เพื่อที่จะได้ลงมือกระทำตามที่ต้องการและการรู้จักเลือกวัสดุ วิธีการเพื่อทำตามที่ต้องการนั้น โดยให้สอดคล้องกับลักษณะรูปแบบ และคุณสมบัติของวัสดุแต่ละชนิดตามความคิดสร้างสรรค์ สำหรับการออกแบบอีกความหมายหนึ่งที่ได้ไว้ หมายถึง การปรับปรุงรูปแบบผลงานที่มีอยู่แล้ว หรือสิ่งต่างที่มีอยู่แล้วให้เหมาะสม ให้มีความแปลกความใหม่เพิ่มขึ้น

ประเด็นที่ 3.5 จุดแข็งและจุดอ่อนของผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก พบว่า จุดแข็ง ด้วยความเป็นแหล่งมรดกขึ้นชื่อทำให้ผลิตภัณฑ์มีความโดดเด่นและแตกต่างจากท้องถิ่นอื่น และการนำเอารูปแบบ ลวดลายให้บ้านเชียงมาประยุกต์ ผสมผสานเข้ากับงานสร้างความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน งานเครื่องจักสาน กระติบข้าว การคิดสรรไม้อ่างที่มาจากภูเขาไม้ไผ่จึงมีความเหนียว คุณสมบัติการเก็บความร้อนจะดีจุดอ่อน กลุ่มอาชีพขาดความรู้และความเข้าใจในเรื่อง วิชาการ เรื่องโทนสี การต่อยอดสินค้าให้ถูกตามผู้บริโภค ไม่สามารถผลิตในปริมาณ

มากๆ ต้องใช้เวลาในการผลิตเนื่องจากเป็นสินค้าทำมือไม่มีเครื่องจักรช่วยในการผลิต ชาวผู้สืบทอดจากเยาวชนรุ่นหลัง ในเรื่องของภูมิปัญญาจากบรรพบุรุษ ซึ่งสอดคล้องกับ ศรีวรรณ จันทรหงษ์ (2542 : 76) กล่าวว่า ภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง มวลความรู้ ประสบการณ์ของชาวบ้าน ที่ได้รับการสั่งสมสืบทอดกันมาตามวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมและนำองค์ความรู้นั้นมาแก้ปัญหา หรือประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับกาลสมัย

เอกสารอ้างอิง

- ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์. (2537). การวางแผนการ พัฒนาการท่องเที่ยว. เชียงใหม่: ภาควิชา มนุษยศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญเลิศ มรกต และกฤตกร กล่อมจิต. (2544). การศึกษา ทัศนกรรมจักสานครุฑน้อย บ้านสะอาง ต.ห้วยเหนือ อ.ซุขันธ์ จ.ศรีสะเกษ. ศรีสะเกษ : มปท.
- ประชิด ทิณบุตร. (2531). การออกแบบบรรจุภัณฑ์. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ประเสริฐ ศิลรัตน์. (2531). ของที่ระลึก. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ศรีวรรณ จันทรหงษ์. (2542). การพัฒนาหลักสูตรเพื่อ ถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องงานจักสานชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 ศึกษากรณีโรงเรียน ยกกระบัตร (ชุบราชภูร์นุสรณ์) จังหวัด สมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. (2538). ศิลปทัศนกรรมพื้นบ้าน. กรุงเทพฯ : พิมพ์ลักษณ์, พิมพ์ครั้งที่ 3.
- อารี สุทธิพันธ์. (2527). การออกแบบ. กรุงเทพฯ : ไทย วัฒนาพานิชย์, พิมพ์ครั้งที่ 3.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง และคณะ. (2546). ภูมิปัญญาท้องถิ่น กับการจัดการความรู้. กรุงเทพฯ : พิมพ์ลักษณ์, พิมพ์ครั้งที่ 1.

การศึกษาพระพุทธรูปสำคัญ ในจังหวัดเชียงรายเพื่อเพิ่มศักยภาพเส้นทางการเรียนรู้
และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

THE STUDY OF IMPORTANT BUDDHA'S IN CHIANG RAI PROVINCE FOR STRENGTHEN
POTENTIAL LEARNING MANAGEMENT IN CULTURAL ROUTES AND TOURISM

ประดับใจ สายเมืองนาย¹

PRADUPJAI SAIMUEANGNAI

บทคัดย่อ

เส้นทางตามแนวถนนสายจากอำเภอเมือง ผ่านอำเภอแม่จัน ไปยังอำเภอเชียงแสน และอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ในอดีตกาลมีชุมชนโบราณที่มีความรุ่งเรืองต่างๆย้ายเข้ามาตั้งถิ่นฐาน จึงยังปรากฏมรดกวัฒนธรรมที่น่าสนใจหลงเหลือไว้หลายแห่ง ปัจจุบันเส้นทางเส้นทางดังกล่าวนี้กลับมุ่งเน้น เพียงการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และการติดต่อทางธุรกิจการค้า โดยละเลยสิ่งที่สำคัญของเส้นทาง คือ สถานที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ของเมืองโบราณ อาทิ อาณาจักรเชียงแสน อาณาจักรที่ยิ่งใหญ่ของล้านนาในอดีต ซึ่งยังคงหลงเหลือหลักฐาน คือ “พระพุทธรูปองค์สำคัญในหลากหลายยุคสมัย” ดังนั้นเพื่อเพิ่มศักยภาพองค์ความรู้บนเส้นทางดังกล่าวนี้ การศึกษารุ่นนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของพระพุทธรูปสำคัญ เพื่อศึกษาถึงคุณค่าทางความเชื่อศิลปกรรม และประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการสักการบูชาพระพุทธรูปสำคัญและเพื่อเสนอรูปแบบและวิธีการจัดการเส้นทางการเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยการนำเรื่องราวของพระพุทธรูปสำคัญเข้ามาเป็นตัวเชื่อมโยงการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงรายต่อไป

ผลการศึกษาพบพระพุทธรูปสำคัญที่มีคุณค่า ความศักดิ์สิทธิ์ และเชื่อมโยงกับเหตุการณ์สำคัญของบ้านเมืองและชุมชนกระจายอยู่ในวัดต่างๆ ในเขตอำเภอเมือง อำเภอแม่จัน อำเภอเชียงแสน และอำเภอแม่สาย จำนวนทั้งสิ้น 24 องค์ หากแต่มีความหลายหลายทางบริบทของแต่ละองค์ จึงได้สร้างเกณฑ์เพื่อทำการคัดเลือกพระพุทธรูปสำคัญที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และมีความศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อของคนในพื้นที่ เพื่อนำเสนอเป็นแหล่งเรียนรู้บนเส้นทางสายดังกล่าว ผลจากการวิเคราะห์จึงคัดเลือกพระพุทธรูปสำคัญได้จำนวน 9 องค์ บนเส้นทางดังกล่าว ได้แก่ พระหยกเชียงราย (พระพุทธรูปรัตนกร นวตวิสาขามงคล) จากวัดพระแก้ว พระพุทธรูปสิหิงค์ (พระสิงห์จำลอง) จากวัดพระสิงห์ หลวงพ่อพระศรีมิ่งเมือง จากวัดมิ่งเมืองอยู่ในเขตอำเภอเมือง พระพุทธรูปปาฏิหาริย์มงคลจากวัดฝิ่งหมื่นอยู่ในเขตอำเภอเมือง หลวงพ่อโตน (พระพุทธรูปเชียงแสน 5 พระองค์) จากวัดพระธาตุจอมจันทร์ อยู่ในเขตอำเภอแม่จัน หลวงพ่อผาเงา จากวัดพระธาตุผาเงา หลวงพ่อเชียงแสนสิงห์หนึ่ง จากวัดพระธาตุเจดีย์หลวง พระพุทธรูปล้านตื้อ (พระเชียงแสนสี่แผ่นดิน) ณ บริเวณจุดชมวิวดูสามเหลี่ยมทองคำ อยู่ในอำเภอเชียงแสน พระเจ้าอินทร์สาก จากวัดพระธาตุตอยเวา อยู่ในเขตอำเภอแม่สาย แล้วนำมาจัดเป็นเส้นทางการเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เรื่องพระพุทธรูปสำคัญของจังหวัดเชียงราย นอกจากนั้นเพื่อให้เส้นทาง

¹นักศึกษาด้านวิชาการจัดการศิลปะและวัฒนธรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Email : k.motant1@gmail.com

การเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบรรลุเป้าหมาย เกิดประสิทธิภาพจึงเสนอรูปแบบของการจัดการอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน รวมถึงให้วัดและภาคประชาชนในแต่ละสถานที่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม จึงได้ร่วมกับชุมชนจัดทำสื่อเพื่อการเรียนรู้และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ สำหรับการท่องเที่ยว รวมทั้งการทำงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่ให้มีส่วนร่วมสนับสนุนกิจกรรมดังกล่าวเพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ : พระพุทธรูปสำคัญของจังหวัดเชียงราย, การเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้, การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ABSTRACT

The route along the road from Mueang district to Chiang San and Mae Sai districts, Chiang Rai province was once the route used by people to pass the ancient communities so, there are many interesting cultural heritages left to be seen. At present, this route is still a significant tourist route of Chiang Rai province. In order to increase potential of learning and travelling along the mentioned route, this study aims to study Buddha images which are valuable, important and sacred according to belief of each community located along the aforementioned road. The overall aim is to manage this route as a learning and cultural tourism source.

The results of the study found that there are 24 valuable, important and sacred Buddha images connected with residences and communities have been found dispersed around temples in the area of Mueang, Don Jan, Chiang San and Mae Sai districts. Therefore, the following criterion was created to select 9 valuable and sacred Buddha images: The Emerald Buddha from Phra Kaew temple Mueang district, Phra Sing Buddha from Phra Sing temple Mueang district, Luang Pho Phra Si Ming Mueang from Ming Mueang temple Mueang district, Patilhanmongkron from Falang Mint temple Mueang district, Luangpor to from Pra that Chom Chan temple Mae Chan district, PhaNgao Buddha from Pra Tat PhaNgao temple Chiang San districts, Chiang San Sing 1 Buddha from Chedi Luang temple Chiang San districts, NaWaLankwao Tue Buddha from PuKhow temple Chiang San districts, In San Buddha from Pra Tat Doi Wao temple Mae Sai districts. All these mentioned Buddha images will be arranged along the learning and cultural tourism route. In order to create successful and effective learning and cultural tourism route, management form with the collaboration of community was proposed to encourage the participation of temples and residents in doing activities together, producing media for learning and facilities for tourism as well as collaborating with local administration located in each area taking part in supporting any activity.

Keyword : Important Buddha's, Strengthen Potential Learning Management, Cultural Routes and Tourism

บทนำ

พระพุทธรูปถูกประดิษฐ์ขึ้นมาเพื่อรำลึกถึงองค์พระพุทธเจ้า เกิดขึ้นเมื่อราว พุทธศตวรรษที่ 7 ซึ่งรู้จักในนามศิลปะแบบคันธารราชูร์ซึ่งรูปแบบพระพุทธรูปนั้นมีพุทธลักษณะเกือบคล้ายมนุษย์ จากนั้นได้รับอิทธิพลมาจากศิลปะกรีก ทำให้มีพุทธลักษณะเป็นมหาบุรุษ 32 ประการ ตามคัมภีร์มหาปุริชลักษณะ²

ในตำนาน พระแก่นจันทน์ ได้กล่าวไว้ว่า ช่วงที่พระพุทธองค์ทรงไปโปรดพระพุทธรูปมารดาบนสวรรค์ พระเจ้าปเสนทิโกศลได้ทรงสร้างพระพุทธรูปจาก ไม้จันทร์ จำหลักรูปพระพุทธเจ้าสูงเท่าพระองค์จริง เพื่อเป็นตัวแทนของพระพุทธเจ้า เมื่อสร้างเสร็จแล้วได้ทูลเชิญพระพุทธองค์มาทอดพระเนตร พระพุทธรูปทรงตรัสว่า อีกไม่นานเท่าใดพระองค์จะทรงดับขันธปรินิพพาน พระพุทธรูปไม้แก่นจันทน์จะรักษาพุทธศาสนาดูแลถึง 5,000 วัสสา³

พระพุทธรูปเปรียบเสมือนสัญลักษณ์ของพระพุทธศาสนา เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่ยังคงหลงเหลือมาถึงปัจจุบัน มีความผูกพันต่อพุทธศาสนิกชนชาวไทยมาตั้งแต่อดีตกาล นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการถ่ายทอดภูมิปัญญาเชิงช่างของบรรพบุรุษที่สร้างสรรค์ความงามออกมาได้อย่างสมบูรณ์ พร้อมทั้งมีนัยยะแห่งความดีแฝงอยู่ด้วยกันอย่างลงตัว พระพุทธรูปแต่ละองค์ล้วนมีความสัมพันธ์กับเกี่ยวข้องกับผู้คน ประเพณี วัฒนธรรม และผ่านกาลเวลามาอย่างยาวนาน จึงสะท้อนเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาได้จากข้อมูลในด้านต่างๆ เช่น ประวัติความเป็นมาในการสร้างพระพุทธรูป รวมไปถึงตำนานคติความเชื่อ ความเก่าแก่ ความศักดิ์สิทธิ์ ที่แตกต่างกันออกไปของพระพุทธรูปในแต่ละองค์ด้วยเหตุนี้พระพุทธรูป

²กลุ่มคนตัวเล็กกับการอนุรักษ์, งานพุทธศิลป์ล้านนาเอกสารโครงการอบรมพุทธศิลป์ล้านนาและการอนุรักษ์หอประชุม80 พรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (เชียงใหม่: องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่, 2553), หน้า 62.

³อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว, พระพุทธรูปในล้านนา(เชียงใหม่:โรงพิมพ์ตะวันเหนือ, 2554), หน้า 1 - 2.

จึงยังคงดำรงคุณค่าและความสำคัญไม่เสื่อมคลายเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของพุทธศาสนิกชนทุกคนตราบนานถึงปัจจุบัน⁴

พระพุทธรูปในล้านนามีจำนวนมาก หากแต่ในพื้นที่ของจังหวัดเชียงราย ซึ่งมีพื้นที่ 7,298,981 ไร่หรือประมาณ 11,678 ตารางกิโลเมตร มีประชากรทั้งหมด 1,200,423 คน ความอุดมสมบูรณ์จากแหล่งน้ำธรรมชาติหลายสาย อาทิ แม่น้ำโขง แม่น้ำกก แม่น้ำลาว แม่น้ำอิง แม่น้ำจัน แม่น้ำสาย และแม่น้ำยม เป็นต้น⁵เป็นพื้นที่เก่าแก่และมีภูมิหลังทางประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนาน มีผู้คนจากหลายเชื้อชาติเข้ามาตั้งหลักแหล่งอยู่เป็นจำนวนมาก ในพุทธตำนานพระเจ้าเลียบโลก กัณฑ์ที่ 8 พระพุทธเจ้าทรงตรัสว่าเมืองเชียงราย⁶

ด้วยเหตุนี้ จึงพบการสร้างศาสนาสถานและพระพุทธรูปเป็นจำนวนมากในจังหวัดเชียงราย จนมีรูปแบบเป็นแบบฉบับเฉพาะ กลายเป็นรูปแบบสำคัญของพระพุทธรูปล้านนาคือ “พระพุทธรูปเชียงแสน” ซึ่งปัจจุบันเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดเชียงราย ทั้งนี้จากการสำรวจเบื้องต้นพบว่าพระพุทธรูปที่ปรากฏในจังหวัดเชียงรายล้วนแต่มีประวัติควบคู่กับประวัติศาสตร์ของล้านนาและประเทศจำนวนมาก ทั้งได้พบว่าพระพุทธรูปในจังหวัดเชียงรายพบรูปแบบที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ของเมืองที่มีมาตั้งแต่ ยุคทวารวดี นครเงินยาง ราวปีพุทธศักราช 1802 ในยุคนี้ถือได้ว่าเป็นยุคที่พระพุทธศาสนากำลังเจริญรุ่งเรือง บ้านเมืองมีความอุดมสมบูรณ์ ยุคเชียงราย หรือ ยุคพญาเม็งราย ซึ่งพ่อขุนเม็งรายมหาราช หรือ พญาเม็งราย กษัตริย์ราชวงศ์ลาว หรือ ลวจังกราช และวงศ์ทวารวดีได้ทรงขึ้นครอง

⁴สุวิภา จำปาวัลย์ และชัชชนะ ปิ่นเงิน, “การศึกษาพุทธสัญลักษณ์ล้านนา”, สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2551, หน้า 77 - 78.

⁵คณะกรรมการจังหวัดเชียงรายและสำนักวัฒนธรรมทางวรรณกรรม สภาวัฒนธรรมแห่งชาติ, “จังหวัดเชียงราย”, เอกสารการจัดงานฉลอง 25 พุทธศักราช, 2500, หน้า 2 - 3.

⁶นำชัย เต็มศิริเกียรติ, พุทธตำนาน พระเจ้าเลียบโลก (เชียงใหม่: โรงพิมพ์นันทพันธ์, 2553), หน้า 197.

ราชสมบัติ จากนั้นพระองค์สามารถรวบรวมหัวเมืองต่างๆ ได้เป็นปึกแผ่น ในเวลาต่อมาได้สร้างเมืองใหม่ขึ้นมา ทรงประทานนามว่า เมืองเชียงราย เมื่อพุทธศักราช 1839 ทรงครองราชสมบัติด้วยความเกษมสำราญจนพอพระทัย แล้วจึงทรงมอบหมายให้พระยาไชยสงครามเป็นผู้ครองเมืองต่อมา⁷

จากความรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนาในเชียงราย จึงทำให้พบพระพุทธรูปสำคัญกระจายตัวอยู่ตาม เขตพื้นที่ต่างๆ ในพื้นที่ที่จะทำการศึกษเป็นจำนวนมาก และยังขาดการให้ข้อมูลเชิงลึกรวมถึงรายละเอียดต่างๆ ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ เช่น ประวัติความเป็นมา รูปแบบทางศิลปกรรม คติความเชื่อในการสร้าง รวมไปถึงประเพณี การสักการบูชา นอกจากนี้ยังขาดการจัดรูปแบบ การเรียนรู้ที่เหมาะสมจึงไม่สามารถอธิบายถึงประวัติ ความเป็นมา รวมถึงความหมายเชิงคุณค่า รวมถึง ความสำคัญด้านต่างๆ ของพระพุทธรูปสำคัญในแต่ละองค์ ได้

ผู้ศึกษาจึงได้กำหนดเอาเขตพื้นที่เส้นทางถนนสาย อำเภอเมืองเชียงราย ผ่านอำเภอแม่จัน ถึงอำเภอเชียงแสน และอำเภอแม่สาย ในจังหวัดเชียงราย เป็นขอบเขต ด้านพื้นที่ในการศึกษาพระพุทธรูปสำคัญในครั้งนี้ โดยผู้ศึกษามีเหตุผลในการเลือกพื้นที่จากความสำคัญ ด้านความเกี่ยวพันกันทางประวัติศาสตร์ตั้งแต่สมัยชุมชน โบราณ เป็นต้นมาโดยมีการแบ่งยุคต่างๆ ไว้ 4 ยุค อาทิ 1) ยุคอาณาจักรโยนกไชยบุรีศรีช้างแสน 2) ยุคท้าวแสนย 3) ยุคเชียงราย (มังราย) และ 4) ยุค พันธมิตรรัตนอาณาจักร ซึ่งยังมีหลักฐานด้านโบราณสถาน จารึก ซึ่งปรากฏให้เห็นเด่นชัดในปัจจุบัน ซึ่งแต่ละอำเภอจะมีเส้นทาง

คมนาคมที่เชื่อมต่อกันทำให้การเดินทางเป็นไปได้อย่าง สะดวก และปลอดภัย นอกจากนี้เส้นทางที่กล่าวมานี้ยังถือ ว่าเป็นเส้นทางหลักในจังหวัดเชียงราย เพราะเป็นเส้นทาง การท่องเที่ยวและการติดต่อค้าขายระหว่างประเทศ อาทิ ประเทศจีน ประเทศลาว และประเทศพม่า ดังนั้น ผู้ศึกษา จึงมีความคิดที่จะเพิ่มศักยภาพของเส้นทางดังกล่าว เพื่อให้ เส้นทางเหล่านี้ได้เกิดประโยชน์อันสูงสุดต่อประชาชนทั่วไป ในจังหวัดเชียงราย ตลอดจนนักท่องเที่ยวจะสามารถเรียนรู้ และสามารถท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมควบคู่กันไปตลอด เส้นทาง

ในการศึกษาครั้งนี้จะเก็บข้อมูลทั้งภาคเอกสารและ ภาคสนาม เกี่ยวกับพระพุทธรูป ประวัติความเป็นมาของ พุทธสถานที่ประดิษฐานพระพุทธรูป คติความเชื่อในการ สร้าง รูปแบบทางศิลปกรรม และประเพณีการสักการบูชา พระพุทธรูปสำคัญแต่ละองค์ เมื่อได้ข้อมูลของพระพุทธรูป สำคัญในทุกด้านแล้ว จะสรุปข้อมูลที่ได้ทั้งหมด เพื่อนำมา สร้างเกณฑ์ ในด้านต่างๆ และวัดระดับหาคุณค่า ความสำคัญของพระพุทธรูปแต่ละองค์ พร้อมทั้งเสนอ รูปแบบและวิธีการเพิ่มศักยภาพเส้นทาง การเรียนรู้และ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดเชียงรายต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ของพระพุทธรูปสำคัญ และศาสนสถานในพื้นที่ชุมชน ตามแนวเส้นทางถนนสายเชียงราย ถึงแม่สาย และ เชียงแสน จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาถึงคุณค่าทางความเชื่อ ศิลปกรรม และประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการสักการบูชาพระพุทธรูป สำคัญตามแนวเส้นทางถนนสายเชียงราย ถึงแม่สาย และ เชียงแสน จังหวัดเชียงราย
3. เพื่อเสนอรูปแบบและวิธีการจัดการเส้นทาง การเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพระพุทธรูปสำคัญ ในจังหวัดเชียงรายเพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวของ จังหวัดเชียงราย

⁷พิชญ พัทธ์ชัย, *เที่ยวเมืองไทยภาคเหนือ 17 จังหวัด* (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์หอสมุดกลาง, 2537), หน้า 19.

⁸สำนักงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 จังหวัดเชียงราย โดยสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย, *“เส้นทางท่องเที่ยวสายประวัติศาสตร์ เวียงเชียงแสน-เวียงกาหลง”*, (เชียงราย: สำนักพิมพ์ลือล้านนา, 2555), หน้า 1-2.

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้

ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructionism)

การเรียนรู้จากสภาพความเป็นจริง เพราะความจริงสามารถนำมาปรับใช้ในสภาวะจริงในชีวิตได้ การสอนในรูปแบบเดียวจะทำให้ผู้เรียนเสียโอกาสในการพัฒนาด้านอื่นๆ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานในกระบวนการ 2 กระบวนการ ดังนี้

กระบวนการแรก ผู้เรียนจะต้องแสวงหาความรู้ใหม่ให้กับตนเอง โดยการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นในสิ่งที่ผู้เรียนเกิดความสนใจ เช่น การอ่านหนังสือ ดูสารคดี เข้าชมเว็บไซต์ตามสถานที่ต่างๆ ที่ต้องการจะไปศึกษาเรียนรู้ จนเกิดพฤติกรรมการค้นหาสิ่งที่สนใจเมื่อผู้เรียนได้เข้ามาศึกษาในสถานที่จริงจึงจะก่อให้เกิดการคิดวิเคราะห์ และแปลความหมายจากประสบการณ์ที่ได้รับในระหว่างการเรียนรู้กระบวนการที่สอง การเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพมากที่สุด หากกระบวนการเรียนรู้นั้นมีความหมายต่อผู้เรียน การเรียนรู้นั้นจะเกิดผลได้จะต้องเข้าใจในศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน⁹

2. ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงพุทธิปัญญา (Social Cognitive Learning Theory)

การเรียนรู้ที่มีความหมายจะต้องให้ผู้เรียนเข้ามามีการปฏิสัมพันธ์กัน กับสิ่งแวดล้อมด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคนจะได้รับประสบการณ์ และได้รับพื้นฐานในองค์ความรู้ที่แตกต่างกัน ซึ่งจะทำให้เกิดประสบการณ์ใหม่ในระหว่างการปฏิสัมพันธ์ และจะเกิดการพัฒนาด้านความคิด สติ และเชาว์ปัญญาต่อผู้เรียนได้ในที่สุด¹⁰

⁹ณัฐพล บัวอูไร. การจัดการการเรียนรู้โดยใช้ Social Media ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง. (ปทุมธานี:กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ และเทคโนโลยีโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ, 2554), หน้า 15.

¹⁰สุรางค์ไคว้ตระกูล. จิตวิทยาการศึกษา. (กรุงเทพฯ :

สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2533), หน้า 236-242

3.แนวคิดการจัดองค์ประกอบด้านการให้บริการการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวจะต้องมีการผสมผสานระหว่างสินค้า และการให้บริการที่ดีเข้าด้วยกัน เพื่อให้กิจกรรมทางการท่องเที่ยวเกิดประสิทธิภาพที่สมบูรณ์ โดยจะต้องมีการให้บริการด้านการคมนาคมที่รวดเร็ว เข้าถึงง่าย และมีความปลอดภัย จึงจะส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวให้ขยายตัวอย่างต่อเนื่องการให้บริการด้านที่พักก็ถือเป็นปัจจัยที่สามารถสร้างรายได้ต่อการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก จึงควรมีการควบคุมดูแลมาตรฐานด้านราคาห้องพักที่เหมาะสม และความสะอาดของที่พัก

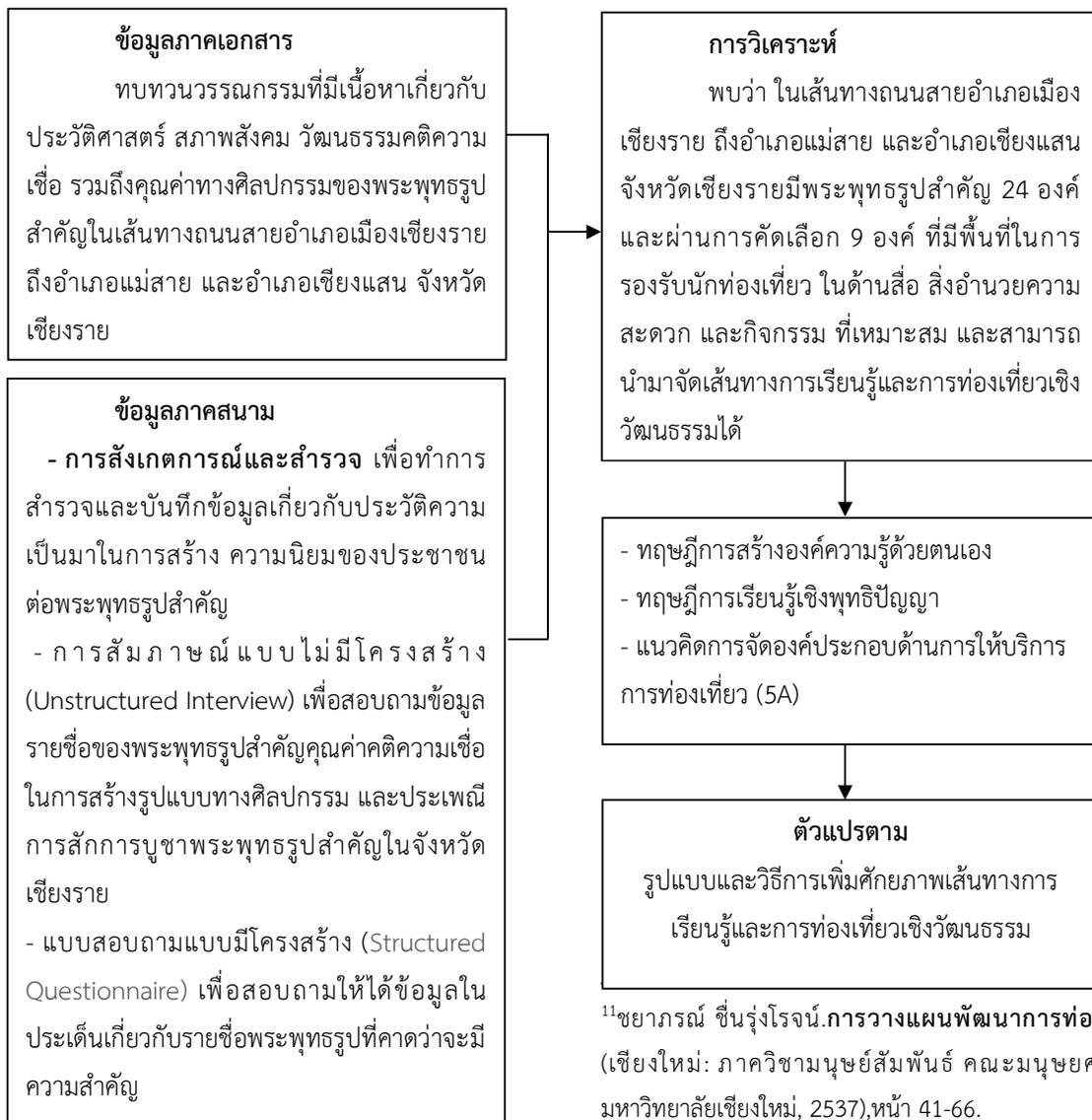
นอกจากนี้ยังควรมีการให้บริการอำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการในด้านต่างๆ อาทิ การจัดบริการร้านอาหารระหว่างการท่องเที่ยว ซึ่งคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของร้านอาหารจะต้องมีความสะอาดถูกสุขลักษณะอาหารมีรสชาติอร่อย มีความหลากหลายมีการให้บริการที่ดี เพื่อสร้างความประทับใจต่อผู้มาเยือนราคาเหมาะสมกับคุณภาพของอาหารไม่ต้องอยู่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยวมีบริการเสริมอำนวยความสะดวก เช่น ที่จอดรถ ห้องน้ำสะอาด และมีการประดับตกแต่งสถานที่ให้สวยงามดึงดูดนักท่องเที่ยวควรมีจุดบริการนำเที่ยวเป็นบริการที่จะช่วยอำนวยความสะดวกต่อนักท่องเที่ยวโดยตรง การให้บริการประเภทนี้จะต้องมีการศึกษาความต้องการของตลาดว่ามีจุดประสงค์ในการท่องเที่ยวอย่างไรและสามารถจัดเส้นทางและรายการนำเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการและกำหนดการที่วางไว้ได้ โดยต้องติดต่อประสานงานเกี่ยวกับบริการที่พัก อาหาร การเข้าชมแหล่งท่องเที่ยว พาหนะ รวมไปถึงการดูแลสัมภาระของนักท่องเที่ยวพร้อมทั้งคอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนการจัดหาสินค้าและบริการเสริมอื่นๆให้นักท่องเที่ยวตลอดจนจัดหา และฝึกอบรมบุคลากรผู้ทำหน้าที่ดูแลนักท่องเที่ยวให้เพียงพอต่อการบริการเสริมด้วยการจัดทำสื่อโฆษณาเพื่อให้สามารถติดต่อกับบริษัทตัวแทนการจำหน่ายการท่องเที่ยว และประสานงานการจัดจำหน่ายสินค้าควรหาสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจ อาจเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เช่น

ภูเขา ทะเล หรือปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เช่น ภูมิอากาศ หรืออาจเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณี รวมไปถึงวัดวาอาราม เป็นต้น ควรเพิ่มชีวิตชีวาในการท่องเที่ยว โดยให้บริการของที่ระลึกและสินค้าพื้นเมือง เพราะนักท่องเที่ยวจะมีโอกาสจับจ่ายใช้สอยตามความต้องการจนเกิดความเพลิดเพลิน และการบริการที่ไม่ควรละเลย คือการรักษาความปลอดภัย ต้องเน้นการดูแลความปลอดภัยทั้งร่างกาย และทรัพย์สิน คอยช่วยเหลือนักท่องเที่ยวที่ได้รับความเดือดร้อนจากการท่องเที่ยวสร้างความมั่นใจแก่นักท่องเที่ยว จะสามารถช่วย

ลดภาระการปฏิบัติงานของตำรวจท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้เกิดการลงทุนในหลายๆด้านเพิ่มมากขึ้นพร้อมกับควบคุมการเผยแพร่และโฆษณาเป็นการบริการที่จะช่วยให้นักท่องเที่ยวรู้จักสถานที่ของแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้นและช่วยกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเลือกสถานที่นั้นเพื่อมาท่องเที่ยวการเผยแพร่และการโฆษณาจะมีการพัฒนาได้ก็ต่อเมื่อได้รับความร่วมมือกันในทุกฝ่ายทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน จึงจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการให้บริการ¹¹

กรอบแนวคิดของวิจัย

ตัวแปรอิสระ

¹¹ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์.การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว (เชียงใหม่: ภาควิชามนุษยสัมพันธ์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2537),หน้า 41-66.

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบงานวิจัย

วิทยานิพนธ์เรื่องการศึกษาพระพุทธรูปสำคัญ ในจังหวัดเชียงราย เพื่อเพิ่มศักยภาพเส้นทางการเรียนรู้ และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาถึงบริบทเกี่ยวกับ ประวัติความเป็นมา รูปแบบทางศิลปกรรม คุณค่าคติความ เชื่อ ในการสร้าง และประเพณีสักการบูชาพระพุทธรูป สำคัญตลอดจนเสนอรูปแบบ และวิธีการเพิ่มศักยภาพ เส้นทางการเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในจังหวัดเชียงราย

2. ขอบเขตพื้นที่การศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ครอบคลุมพื้นที่ เส้นทางถนนสาย อำเภอเมืองเชียงราย ผ่านอำเภอแม่จัน ถึงอำเภอเชียงแสน และอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ พระพุทธรูป และผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ พระพุทธรูปและการจัดการเส้นทางการเรียนรู้และการท่องเที่ยวครั้งนี้

3.2 กลุ่มตัวอย่างและวิธีการคัดเลือกตัวอย่าง ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ประชาชน นักวิชาการ ผู้รู้ และ พระภิกษุในท้องถิ่นจำนวน 200 โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ดังนี้

ก. การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ซึ่งเป็นการเลือกที่ไม่มีกฎเกณฑ์ โดยจะเลือกสัมภาษณ์ ประชาชนทั่วไปในเส้นทางถนน สายอำเภอเมืองเชียงราย ผ่านอำเภอแม่จัน ถึงอำเภอเชียงแสน และอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ที่สามารถ ให้ข้อมูลได้จนครบจำนวน 165 คน แต่ไม่ได้มีการบันทึก รายชื่อไว้เนื่องจากผู้ให้สัมภาษณ์มีจำนวนมาก

ข. การสุ่มตัวอย่างแบบจงใจ (Purposive Sampling) โดยเลือกผู้รู้ในท้องถิ่นและชุมชนตามถนน สายดังกล่าว แบบเจาะจง จำนวน 35 คน ประกอบด้วย

- 1) พระธรรมราชานุวัตร เจ้าคณะภาค 6 เจ้าอาวาส วัดพระแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
- 2) พระเทพสิทธินายก เจ้าคณะจังหวัด เจ้าอาวาส วัดพระสิงห์ อำเภอเมือง
- 3) พระรัตนมณี รองเจ้าคณะจังหวัดเชียงราย อำเภอเมือง
- 4) พระครูขันติพลาร(บุญยวงชน.ติพโล) เจ้าอาวาส วัดฝางหมื่นอำเภอเมือง
- 5) พระอาจารย์บุญธรรม อติสโย เจ้าอาวาสวัดพระธาตุ สันขวางอำเภอเมือง
- 6) พระเกรียงไกร ญาณธีโร พระวัดพระธาตุสันขวาง อำเภอเมือง
- 7) พระวรรณรพ ปัญญาสาโร เจ้าอาวาสวัดบ่อแก้ว อำเภอเมือง
- 8) พระครูสิริวิโรธารัง (พระมหาขุฑุทเทวธมโม) เจ้าอาวาสวัดพระธาตุจอมจันท์ อำเภอแม่จัน
- 9) พระครูวิจารณ์ธรรมสุนทร เจ้าอาวาสวัดเจติยหลวง อำเภอเชียงแสน
- 10) พระอธิการวรวิทย์ ฐานวิโร (ไชยเจริญ) เจ้าอาวาส วัดสวนดอก อำเภอเชียงแสน
- 11) พระครูอนุรักษบุรณันท์ เจ้าอาวาสวัดลี จังหวัด พะเยา
- 12) พระติส.สโร (สุวิทย์ ชมเชย) พระวัดลำเปียง อำเภอแม่จัน
- 13) พระชูศักดิ์ มหาสกลโก พระวัดพระธาตุจอมจันท์ อำเภอแม่จัน
- 14) พระสุทิน มาเยอะ พระวัดหมื่นพุทธเมตตาคุณาราม อำเภอแม่จัน
- 15) พระวรินทร์ ชมรัตน์ พระวัดหมื่นพุทธเมตตาคุณาราม อำเภอแม่จัน
- 16) พระชินวุโส พระวัดพระธาตุปู่ย่า อำเภอแม่สาย
- 17) พระกิตติคุณ กตปุญญเจริญสุข พระ วัด พระ ธาตุ ดอยเวาอำเภอแม่สาย
- 18) พระอินทร์ อินคำ พระวัดเจติยหลวง อำเภอ เชียงแสน
- 19) พระยี่ สมบูรณ์ พระวัดเจติยหลวง อำเภอเชียงแสน

- 20) พระพงษ์เพชรจันทโรโต พระวัดพระธาตุผาเงา อำเภอเชียงแสน
- 21) พระอิทธิพล อิทธิพล พระวัดพระธาตุผาเงา อำเภอ เชียงแสน
- 22) พระสายแก้ว สุนตจิตโต พระวัดพระธาตุผาเงา อำเภอเชียงแสน
- 23) พระสมศักดิ์ ธมมปาโล พระวัดพระธาตุผาเงา อำเภอเชียงแสน
- 24) นายศุภชัย สิทธิเลิศ กรรมการวัดพระแก้ว อำเภอ เมือง
- 25) นางกานตญา ศรีสุนทร นักวิชาการวัฒนธรรม ชำนาญการ อบจ. ชร
- 26) นายพิชพร พุ่มเพ็ง ผู้ใหญ่บ้านเด่น หมู่ 5 ต.นางแล อำเภอเมือง
- 27) นางปัทมา สมประสงค์ นักวิชาการศึกษา อบจ.ชร
- 28) นางบัวผัน ขอบธรรม ครูสอนพระพุทธศาสนาอำเภอ เมือง
- 29) นางวันทนา กิตติรัตน์ ครูสอน พระพุทธศาสนา อำเภอเมือง
- 30) นางวรรณภา ปัญญาดี ครูชำนาญการพิเศษอำเภอ เมือง
- 31) นางศิริพร คำดี ครูชำนาญการพิเศษอำเภอเมือง
- 32) นางสาวกมลวรรณศิริพฤษพงษ์ รองผู้จัดการ พิพิธภัณฑ์พระอำเภอแม่จัน
- 33) นายศักร์ศรณ พรมณิรัตน์ชมพู่ ผู้ใหญ่บ้านสันทราย หมู่ 1 ตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน
- 34) พ่อหนานพล หน่อหล้า ไชยกวัดถ้ำปลา อำเภอ แม่จัน
- 35) นายอนันต์ อานภาพรรเจติ ส มา ช ก ช ม ร ม พระเครื่องเชียงราย

จำนวน 35 คน เพื่อสอบถามข้อมูลรายชื่อของพระพุทธรูป สำคัญคุณค่าความเชื่อในการสร้างรูปแบบทางศิลปกรรม และประเพณีการสักการบูชาพระพุทธรูปสำคัญในจังหวัด เชียงราย

2. แบบสอบถาม

เป็นแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง (Structured Questionnaire) จากผู้ตัวอย่างแบบ บังเอิญ โดยจะเลือกประชาชนทั่วไปในเส้นทางถนนสาย อำเภอเมืองเชียงราย ผ่านอำเภอแม่จัน ถึงอำเภอเชียงแสน และ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จำนวน 165 คน เพื่อสอบถามให้ได้ข้อมูลในประเด็นเกี่ยวกับรายชื่อ พระพุทธรูปที่คาดว่าจะมีความสำคัญ

การเก็บข้อมูล

1. การเก็บข้อมูลภาคเอกสาร

ศึกษาจากเอกสารต่างๆ ทั้งจากเอกสารหนังสือ ตำรานาน พงศาวดาร และสื่อสิ่งพิมพ์อื่นๆ เพื่อเก็บข้อมูล เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และคติความเชื่อประเพณีท้องถิ่น ตลอดจนความเป็นมาที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธรูปสำคัญ ในจังหวัดเชียงราย

2. การเก็บข้อมูลภาคสนาม

ทำการสำรวจภาคสนาม เพื่อค้นหาพระพุทธรูป ที่มีคุณค่าและความสำคัญ รวมทั้งเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ ประวัติความเป็นมา รูปแบบทางศิลปกรรมคุณค่าความ เชื่อในการสร้างและประเพณีการสักการบูชาพระพุทธรูป สำคัญในจังหวัดเชียงราย

การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) และ การแปลความ(Interpretation)

นำข้อมูลเกี่ยวกับพระพุทธรูปที่ได้จากการสำรวจ มาจัดระเบียบเพื่อให้ได้รายละเอียดเบื้องต้น และทำการ คัดเลือกพระพุทธรูปที่มีคุณค่าความสำคัญที่ โดยได้สร้าง มาตราวัดค่าความสำคัญของพระพุทธรูป เพื่อคัดเลือก พระพุทธรูปสำคัญ ในจังหวัดเชียงราย ในครั้งนี้ โดยประยุกต์เกณฑ์การพิจารณาคุณค่า นำมาใช้เป็นเกณฑ์ การประเมินคุณค่าความสำคัญ จำนวน 5 เกณฑ์ คือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. แบบสัมภาษณ์

เป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (unstructured interview) จากกลุ่มตัวอย่าง แบบจงใจ โดยเลือกผู้รู้ในท้องถิ่นและชุมชนตามถนนสายดังกล่าว

“การศึกษาพระพุทธรูปสำคัญ ในจังหวัดเชียงรายเพื่อเพิ่มศักยภาพเส้นทางการเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม”

1) เกณฑ์ด้านประวัติศาสตร์
พระพุทธรูปนั้นๆ จะต้องมีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ของจังหวัดเชียงราย ตลอดจนมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับชุมชน หรืออำเภอเมือง เชียงราย อำเภอแม่จัน อำเภอเชียงแสน อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

2) เกณฑ์ด้านวัฒนธรรม
พระพุทธรูปนั้นๆ จะต้องมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับคนในท้องถิ่น มีพิธีสักการบูชาเป็นประจำทุกปี

3) เกณฑ์ด้านศิลปกรรม
พระพุทธรูปนั้นๆ จะต้องมีความคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์และมีรูปแบบเฉพาะ หรือมีพระพุทธรูปลักษณะที่หายาก

4) เกณฑ์ด้านความพร้อมของการเรียนรู้
และท่องเที่ยวพระพุทธรูปนั้นๆ จะต้องสามารถรองรับความต้องการของผู้เข้าไปศึกษาเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

5) เกณฑ์ด้านความเชื่อและความนิยมของประชาชนในท้องถิ่น

พระพุทธรูปนั้นๆ จะต้องเป็นที่รู้จักมีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับต่อประชาชนทั่วไป และเป็นพระพุทธรูปที่สามารถนำบุคคลในท้องถิ่นที่ประดิษฐาน มาเคารพสักการบูชาด้วยความเชื่อและความศรัทธา

ในการวัดค่าพระพุทธรูปสำคัญ ได้ประยุกต์มาตรฐานวัดแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) เพื่อกำหนดค่าความสำคัญของพระพุทธรูป ในรูปแบบ Rating Scale กำหนดค่าคะแนน 5 ระดับ คือ ระดับ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด แล้ววิเคราะห์ผลแบบ (Weight Sum Analysis) มีค่าคะแนน ดังนี้

- 1) ระดับค่าที่สำคัญมากที่สุด ระดับ 5 คะแนน
- 2) ระดับค่าที่สำคัญมาก ระดับ 4 คะแนน
- 3) ระดับค่าที่สำคัญปานกลาง ระดับ 3 คะแนน
- 4) ระดับค่าที่สำคัญน้อย ระดับ 2 คะแนน
- 5) ระดับค่าที่สำคัญน้อยที่สุด ระดับ 1 คะแนน

ตารางที่ 1 แสดงผลการคัดเลือกพระพุทธรูปสำคัญของจังหวัดเชียงราย เพื่อเพิ่มศักยภาพเส้นทางการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ลำดับ	พระพุทธรูปสำคัญ	ก	ข	ค	ง	จ	รวม	ผลการคัดเลือก
1	พระหยกเชียงราย (พระพุทธรตนากร นวติวีสถานุสรณ์มงคล)	5	4	5	5	5	24	เป็น
2	พระเจ้าล้านทอง	2	2	3	4	3	14	ไม่เป็น
3	พระประธาน	2	2	2	3	2	13	ไม่เป็น
4	พระสิงห์ (พระพุทธรูปหิ้งค์จำลอง)	3	4	4	5	4	20	เป็น
5	หลวงพ่อพระศรีมิ่งเมือง	5	4	4	3	4	19	เป็น
6	พระเจ้าสองสี	3	2	4	3	3	15	ไม่เป็น
7	พระนอน	2	2	3	3	3	13	ไม่เป็น
8	พระพุทธรูปปฏิหาริมงคล	4	5	3	4	5	21	เป็น
9	พระเชียงแสนสำเภาทรงเครื่องจักรพรรดิ	2	2	3	2	4	13	ไม่เป็น
10	พระศรีศากยมุณี	2	3	4	4	3	16	ไม่เป็น
11	พระเจ้าทันใจ	1	2	4	3	2	12	ไม่เป็น

ตารางที่ 1 แสดงผลการคัดเลือกพระพุทธรูปสำคัญของจังหวัดเชียงราย เพื่อเพิ่มศักยภาพเส้นทางการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (ต่อ)

ลำดับ	พระพุทธรูปสำคัญ	ก	ข	ค	ง	จ	รวม	ผลการคัดเลือก
12	หลวงพ้อโต (พระพุทธรูปเชียงแสน 5 พระองค์)	4	5	4	5	4	22	เป็น
13	พระศรีอารยเมตไตรย์	3	3	2	3	2	13	ไม่เป็น
14	พระเจ้าล้านทอง	3	3	4	4	4	18	ไม่เป็น
15	หลวงพ้อผางา	5	5	4	4	5	23	เป็น
16	หลวงพ้อเชียงแสนสิงห์ 1	4	4	5	4	4	21	เป็น
17	พระพุทธรูปล้านต้อ (พระเชียงแสนสี่แผ่นดิน)	3	4	4	4	4	19	เป็น
18	หลวงพ้อเชียงแสนสิงห์ 1	4	3	3	4	3	17	ไม่เป็น
19	พระเจ้าหลวงสวนดอก	2	1	2	3	2	10	ไม่เป็น
20	พระพุทธรูปเชียงแสนจอมกิตติสิริลักษณ์พิพัฒน์มงคล	3	3	2	3	3	14	ไม่เป็น
21	พระเจ้าอินทร์सान	4	4	5	4	5	22	เป็น
22	พระสิงห์सानชนะมาร	1	1	4	3	2	11	ไม่เป็น
23	หลวงพ้อทองทิพย์	2	3	4	4	4	17	ไม่เป็น
24	หลวงพ้อสายรุ้ง	3	2	4	3	4	16	ไม่เป็น

หมายเหตุ

คะแนน 1 หมายถึง มีคุณค่าและเหมาะสมน้อยที่สุด และ 5 หมายถึง มีคุณค่าและเหมาะสมมากที่สุด พระพุทธรูปสำคัญที่ผ่านเกณฑ์ต้องมีคะแนนรวมมากกว่า 20 คะแนน

เกณฑ์ (1) หมายถึง เกณฑ์ด้านประวัติศาสตร์

เกณฑ์ (2) หมายถึง เกณฑ์ด้านวัฒนธรรม

เกณฑ์ (3) หมายถึง เกณฑ์ด้านศิลปกรรม

เกณฑ์ (4) หมายถึง เกณฑ์ด้านความพร้อมของการเรียนรู้และท่องเที่ยว

เกณฑ์ (5) หมายถึง เกณฑ์ด้านความเชื่อและความนิยมของประชาชนในท้องถิ่น

ควรจัดเป็นเส้นทางเดียว ที่สามารถท่องเที่ยวและเรียนรู้ได้ภายใน 1 วัน

2. รายการการท่องเที่ยวและเรียนรู้พระพุทธรูปในเส้นทางถนนสายอำเภอเมืองเชียงราย ผ่านอำเภอแม่จันถึงอำเภอเชียงแสน และอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย มีรายละเอียดดังนี้

ช่วงครึ่งวันเช้า เวลาประมาณ 08.00 น. – 12.00 น.

- การเดินทางเข้าสู่จังหวัดเชียงราย ใช้เส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1020

- จุดเริ่มต้นที่ วัดพระแก้ว ถนนไตรรัตน์ ตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงรายพุทธสถานที่ประดิษฐานพระพุทธรูปสำคัญ คือ พระหยกเชียงราย

การเสนอวิธีการจัดการ

1. รูปแบบของเส้นทางการเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเกี่ยวกับพระพุทธรูปสำคัญในเส้นทางถนนสายอำเภอเมืองเชียงราย ผ่านอำเภอแม่จันถึงอำเภอเชียงแสน และอำเภอแม่สาย ในจังหวัดเชียงราย

- เดินทางไปต่อที่วัดพระสิงห์ ถนนท่าหลวง
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงรายพุทธสถานที่ประดิษฐาน
พระพุทธรูปสำคัญคือ พระสิงห์

- เดินทางต่อไปยังวัดมิ่งเมือง หรือวัดช้าง
มูบนถนนไตรรัตน์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พุทธสถานที่
ประดิษฐานพระพุทธรูปสำคัญคือ หลวงพ่อพระศรีมิ่งเมือง

- เดินทางต่อไปยัง วัดฝั่งหมิ่น เลขที่ 30
หมู่ที่ 6 ถนนศูนย์ราชการ ตำบลริมกก อำเภอเมือง จังหวัด
เชียงรายพุทธสถานที่ประดิษฐานพระพุทธรูปสำคัญคือ
พระพุทธรูปปฏิหาริย์มงคล

- เดินทางสู่อำเภอแม่จัน

- วัดพระธาตุจอมจันทร์ ตำบลสันทรายอำเภอ
แม่จันจังหวัดเชียงราย พุทธสถานที่ประดิษฐานพระพุทธรูป
สำคัญคือ พระพุทธรูปเชียงแสน 5 พระองค์ (หลวงพ่โต)

- เดินทางเข้าสู่อำเภอเชียงแสน

รับประทานอาหารกลางวันเวลา 12.00 น.

- รับประทานอาหารกลางวัน ที่ ร้าน ตะวัน
ริมโขง 403 หมู่ 1 ตำบลเวียง อำเภอเชียงแสน จังหวัด
เชียงรายซึ่งเมนูหลักของทางร้านจะใช้วัตถุดิบจากปลา
แม่น้ำโขงที่หาได้ในท้องถิ่น อาทิ ปลาเนื้ออ่อนทอดสมุนไพร
ปลาบึกผัดฉ่า ปลาเนื้ออ่อนสองใจ กุ้งล่องโขง เป็นต้น

ช่วงครึ่งวันบ่าย เวลาประมาณ 13.00 น. – 17.00 น.

- วัดพระธาตุผาเงาหมู่บ้านสบคำ ตำบลเวียง
อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงรายพุทธสถานที่ประดิษฐาน
พระพุทธรูปสำคัญคือหลวงพ่ผาเงา

- วัดพระธาตุเจดีย์หลวง หมู่ 3 บ้านเวียง
ตำบลเวียง อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย พุทธสถานที่
ประดิษฐานพระพุทธรูปสำคัญ คือ หลวงพ่เชียงแสน
สิงห์ 1

- จุดชมวิิวสามเหลี่ยมทองคำ สถานที่
ประดิษฐานพระพุทธรูปสำคัญ คือพระพุทธรูปล้านต้อ (พระ
เชียงแสนสี่แผ่นดิน)

- เข้าสู่อำเภอแม่สาย

- วัดพระธาตุดอยเวาตำบลเวียงพางคำ อำเภอ
แม่สายจังหวัดเชียงราย พุทธสถานที่ประดิษฐาน
พระพุทธรูปสำคัญคือพระเจ้าอินทร์สาน

- เดินทางกลับ

ผลการวิจัย

ผลการศึกษารวบรวมในเขตพื้นที่ที่ทำการศึกษา
ตามแนวนอนเส้นทางถนนสายอำเภอเมือง ผ่านอำเภอ
แม่สาย ถึงอำเภอแม่สาย และอำเภอเชียงแสน ได้พบ
พระพุทธรูปที่มีความสำคัญเกี่ยวข้องกับท้องถิ่นกระจายอยู่
ในวัดต่างๆ ในเขตอำเภอเมือง 11 องค์อำเภอแม่จัน 2 องค์
อำเภอเชียงแสน 7 องค์ และอำเภอแม่สาย 4 องค์
รวมจำนวนทั้งสิ้น 24 องค์ จากข้อมูลพระพุทธรูปของ
จังหวัดเชียงรายได้กล่าวได้ทำการคัดเลือกพระพุทธรูปที่มี
คุณค่าความสำคัญ ซึ่งเกี่ยวข้องและสะท้อนประวัติศาสตร์
ศิลปกรรมและคติความเชื่อของท้องถิ่น โดยการสร้าง
เกณฑ์การวัดค่าหรือมาตรวัดค่าเพื่อประเมินค่าความสำคัญ
ของพระพุทธรูป โดยใช้ 4 เกณฑ์ ในการประเมินค่า คือ
1) เกณฑ์ด้านประวัติศาสตร์ 2) เกณฑ์ด้านศิลปกรรม
3) เกณฑ์ด้านอายุ 4) เกณฑ์ด้านวัฒนธรรมและความเชื่อ
ของผู้คนในท้องถิ่นผลการคัดเลือกได้พระพุทธรูปสำคัญที่มี
คุณค่าของจังหวัดเชียงรายจำนวน 9 องค์ ประกอบด้วย

(1) พระหยกเชียงราย (พระพุทธรัตติกานกร นวุติวัสสานุสรณ์มงคล)

ประดิษฐาน ณวัดพระแก้ว ถนนไตรรัตน์ ตำบล
เวียงอำเภอเมืองสร้างด้วยหยกจากประเทศแคนาดา
(มร.ฮูเวิร์ด โล ผู้บริจจาค) ขนาดหน้าตักกว้าง 47.9 ซม.
สูง 65.9 ซม. เนื่องในมหามงคลสมัยสมเด็จพระศรีนคริน
ทราบรมราชชนนี ทรงเจริญพระชนมายุ 90 พรรษา
ในปี 2534 จังหวัดเชียงรายได้จัดสร้างพระพุทธรูปหยก
แกะสลักโดยโรงงานหยก วาลินนาน มหานครปักกิ่ง

เพื่อสาธารณรัฐประชาชนจีน พระพุทธรูปหอยก่องคันนี้สร้างขึ้น
เป็นองค์แทนพระแก้วมรกตองค์จริง¹²

(2) พระสิงห์ (พระพุทธรูปสิงห์จำลอง)

ประดิษฐาน ณ วัดพระสิงห์ (พระอารามหลวง)
ถนนท่าหลวงตำบลเวียง อำเภอเมือง สันนิษฐานกันว่า
น่าจะสร้างขึ้นในรัชสมัยของพระเจ้ามหาพรหม ซึ่งเป็น
พระอนุชาของพระเจ้ากือนา ผู้ครองเมืองเชียงใหม่ ราวปี
พ.ศ. 1928 เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัยศิลปะล้านนาไทย
แบบเชียงแสนสิงห์หนึ่ง มีพุทธลักษณะที่สง่างาม หน้าตัก
กว้าง 37 เซนติเมตร สูง 66 เซนติเมตร ชนิดสำริดปิดทอง
เป็นพระพุทธรูปรุ่นที่นิยมสร้างในยุคทองของล้านนา (พุทธ
ศตวรรษที่ 21)¹³

(3) หลวงพ่อพระศรีมิ่งเมือง

ประดิษฐาน ณ วัดมิ่งเมือง หรือวัดช้างมูบ ตั้งอยู่
บนถนนไตรรัตน์ตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
พระพุทธรูปหลวงพ่อพระศรีมิ่งเมือง สร้างขึ้นในสมัย
เดียวกันกับราชวงศ์เม็งราย ซึ่งมีอายุราว 700 กว่าปี
เป็นพระพุทธรูปปูนปั้น ลงรักปิดทองทั้งองค์ เป็นศิลปะ
เชียงแสนสิงห์ 1 เป็นพระพุทธรูปประทับนั่งขัดสมาธิเพชร
พระวรกายอวบอ้วน พระพักตร์กลม อมยิ้มพระหนุ
เป็นปมขมวดพระเกศใหญ่ ชายสังฆาฏิสั้นเหนือพระถัน
ซึ่งได้ทำการซ่อมแซมมาถึง 4 ครั้ง ถือเป็นพระพุทธรูป
ที่มีความเก่าแก่ในจังหวัดเชียงราย

(4) พระพุทธรูปปฏิหาริย์มงคล

ประดิษฐาน ณ วัดฝางหมื่น เลขที่ 30 หมู่ 6 ตำบล
ริมกก ถนนศูนย์ราชการ ตำบลริมกก อำเภอเมือง จังหวัด
เชียงราย พระพุทธรูปดังกล่าวมีพุทธลักษณะ

¹²เทศบาลนครเชียงราย, วัดเก่าแก่ในเทศบาลนครเชียงราย
(เชียงราย: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เทคโนโลยีปริ้นติ้งเซ็นเตอร์,
ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์), หน้า 13-32.

¹³วัดพระสิงห์(พระอารามหลวง)จัดพิมพ์เผยแพร่ เนื่องใน
วโรกาสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณา
โปรดพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์ พระสุนทรปริยัติวิธาน เจ้า
อาวาสวัดพระสิงห์ เจ้าคณะจังหวัดเชียงราย เป็นพระราชาคณะ
ชั้นราชที่ พระราชสิทธิธนายก ดิลกศีลาจารนิวัตรมหาคณิสสร
บารสังฆารามคามวาสี 5 ธันวาคม 2544, หน้า 3.

เป็น พระพุทธรูปแบบสมัยเชียงแสนสิงห์สาม
เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย เนื้อทองสำริดมีขนาดหน้าตัก
15 นิ้ว ประทับบนฐานดอกบัวหงายเดี่ยว มีเสขา รองรับ
3 ขา สร้างขึ้นในราวพุทธศตวรรษที่ 21 มีอายุราว
700 กว่าปี ถือเป็นพระพุทธรูปที่มีความเก่าแก่อีกองค์หนึ่ง
ของจังหวัดเชียงราย

(5) หลวงพ่อโต พระพุทธรูปเชียงแสน 5 พระองค์

ประดิษฐาน ณ วัดพระธาตุจอมจันทร์ ตำบล
สันทราย อำเภอแม่จัน ซึ่งในอดีตวัดแห่งนี้เคยได้รับการ
บูรณะโดยครูบาศรีวิชัย ใน พ.ศ. 2458 ต่อมาจึงมีการสร้าง
วิหารขึ้นมา และต่อมาจึงได้สร้างพระพุทธรูปหลวงพ่อโต
หรือ (พระพุทธรูปเชียงแสน 5 พระองค์) จนแล้วเสร็จ
ในปี พ.ศ. 2468 มีพุทธลักษณะแบบเชียงแสน สร้างด้วย
การก่ออิฐ ถูปูน ฉาบด้วยปูนขาว พระหัตถ์ถือดวงตา
ที่สาม กระทั่งในปี พ.ศ. 2480 ได้เกิดไฟป่าลุกลามเข้ามาถึง
บริเวณภายในวัดและเผาไหม้สิ่งปลูกสร้างทุกอย่าง ยกเว้น
พระพุทธรูปเชียงแสน 5 พระองค์ พร้อมกับวิหาร และ
เจดีย์

(6) หลวงพ่อผาเงา

ประดิษฐาน ณ วัดพระธาตุผาเงา ตำบลเวียง
อำเภอเชียงแสน เป็นพระพุทธรูปปูนปั้น ศิลปะเชียงแสน
สิงห์สาม มีเปลวรัศมีขัดสมาธิราบ ปางมารวิชัย ขนาดหน้า
ตักกว้าง 40 นิ้ว ตามตำนานเล่าว่า ในวันที่ 17 มีนาคม
2519 คณะศรัทธาได้ร่วมกันดำเนินการปรับพื้นที่บริเวณ
ดังกล่าวต่างตื่นตื่นปีติยินดีเป็นอย่างยิ่ง เมื่อได้ขุดพบ
พระพุทธรูปตรงบริเวณใต้ต้นไม้ (หน้าฐานพระประธาน)
มีอิฐโบราณก่อเรียงเป็นอย่างดี นายขันทา พรหมมา ผู้นิสิต
ฝัน จึงยกอิฐโบราณออกมาก็พบว่า มีหน้ากาก (แผ่นทิบ)
ก่อกันไว้กั้นชั้น เมื่อเอาหน้ากากออกจึงพบพระพุทธรูป
ที่มีพุทธลักษณะสวยงามมาก นอกจากนี้ยังมีมีคุณค่าและ
ความสำคัญด้านความเก่าแก่ มีอายุระหว่าง 700-1,300 ปี
ถือว่าเป็นพระพุทธรูปที่ควรค่าต่อการกราบไหว้บูชา

(7) หลวงพ่อเชียงแสนสิงห์ 1

ประดิษฐาน ณ วัดเจดีย์หลวง ตำบลเวียง อำเภอ
เชียงแสน เป็นพระพุทธรูปยุคแรกของไทยที่ได้รับอิทธิพล

จากศิลปะปาละ-เสนาจากอินเดีย ส่งงามคฤหาสน์ซึ่งมีคุณค่าและความสำคัญด้านความศักดิ์สิทธิ์ เพราะพระพุทธรูปองค์นี้ได้ยู่ที่บ้านคูเมืองเชียงแสน

(8) พระพุทธรูปล้านต้อ (พระเชียงแสนสี่แผ่นดิน)

ประดิษฐาน ณ วัดปุเข้า หรือจุดชมวิวมหาลัยมทองคำ ตำบลเวียง อำเภอเชียงแสน เป็นพระพุทธรูปสัมฤทธิ์ปิดด้วยทองบุศราคัม น้ำหนัก 69 ตัน หน้าตักกว้าง 9.99 เมตร สูง 15.99 เมตร ประทับนั่งบนเรือนแก้วกุศลธรรม พระพุทธรูปดังกล่าวสร้างขึ้นมาเพื่อจำลองแทนพระพุทธรูปกลางน้ำ พระพุทธรูปล้านต้อ มีคุณค่าและความสำคัญด้านความเชื่อมโยงต่อพื้นที่ในเขตอำเภอเชียงแสน มีเรื่องราวและตำนานที่น่าศึกษา และสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยี่ยมชมได้

(9) พระเจ้าอินทรรสาน

ประดิษฐาน ณ วัดพระธาตุดอยเวา พิพิธภัณฑภุมิปัญญาพื้นบ้าน (ภุมิรัตนมณี) ตำบลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย ตามตำนานเล่าว่า มีชายคนผู้หนึ่งรับอาสาเป็นหัวหน้าในการสานรวมทั้งชาวบ้าน ตลอดระยะเวลาในการสานจากฐานจนถึงหัวไหล่ก็ไม่มีอุปสรรคใดๆ จนถึงกาลสานช่วงคอกไปจนถึงพระเกตโมลี ไม่มีผู้ใดสามารถสานได้จนต้องปล่อยทิ้งไว้ จนวันหนึ่งพระอินทร์ได้แปลงกายนุ่งขาวห่มขาวลงมาช่วยสานต่อจนแล้วเสร็จ พระเจ้าอินทรรสานมีคุณค่าและความสำคัญด้านความงามทางศิลปกรรมที่วิจิตร ประณีต และได้องค์ประกอบทางศิลปะ

การอภิปรายผล

การศึกษาเรื่องการศึกษาพระพุทธรูปสำคัญในจังหวัดเชียงราย เพื่อเพิ่มศักยภาพเส้นทางการเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่าเส้นทางถนนสายอำเภอเมืองเชียงราย ผ่านอำเภอแม่จัน ถึงอำเภอเชียงแสน และอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย มีพระพุทธรูปสำคัญ จำนวน 9 องค์ คือ พระทยกเชียงราย หรือ พระพุทธรุดนกร นฤตวิสาสนุสรณ์มงคลพระสิงห์ หรือ พระพุทธรุดสิงห์ จำลอง หลวงพ้อพระศรีมิ่งเมือง พระพุทธรูปปฏิหาริย์มงคลหลวงพ้อโต หรือ พระพุทธรูป

เชียงแสน 5 พระองค์หลวงพ้อมางหลวงพ้อเชียงแสนสิงห์ 1 พระพุทธรูปล้านต้อ หรือ พระเชียงแสนสี่แผ่นดินและพระเจ้าอินทรรสานสามารถจัดการให้เป็นแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม รวมทั้งเป็นประโยชน์ต่อชุมชนประชาชนทั่วไป รวมถึงนักท่องเที่ยว ในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ สามารถท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์มีคุณค่าก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง และตระหนักถึงคุณค่าความสำคัญของพื้นที่การท่องเที่ยวในภาพรวมได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างฐานข้อมูลเกี่ยวกับพระพุทธรูปสำคัญในแต่ละอำเภอของจังหวัดเชียงรายต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการรวมกลุ่มในการทำนุบำรุงพระพุทธรูปสำคัญให้เป็นรูปธรรม เช่น การรวมกลุ่มจิตอาสา เพื่อเข้าไปดูแล ทำความสะอาด ในพุทธสถานที่ประดิษฐานพระพุทธรูปสำคัญ เพราะพบปัญหาการละเลยจากหน่วยงาน และบุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงการทำลายโบราณสถาน จึงควรจัดตั้งกลุ่มจิตอาสาขึ้นมาช่วยกันสอดส่องดูแลทรัพย์สินทางศาสนาต่อไป

2. ควรมีการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้เกิดจิตสำนึกหวงแหนในสิ่งที่ตนร่วมกันทำนุบำรุง ก่อให้เกิดการผลักดันส่งเสริมงานด้านต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ อาทิ ด้านข้อมูล การฝึกอบรมมัคคุเทศก์น้อย ประชาญ์ชาวบ้าน การให้บริการที่ดี ส่งผลต่อการเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่บรรลุผลได้อย่างรวดเร็วและเป็นระบบ ดังนั้นชุมชน ประชาชน และนักท่องเที่ยว หรือผู้ที่สนใจจะได้รับความรู้้อย่างละเอียด และสามารถเข้าใจในเรื่องราวที่สนใจได้ทันที

3. ควรมีการส่งเสริมให้พุทธสถานที่ประดิษฐานพระพุทธรูปสำคัญได้มีการจัดทำสื่อต่างๆ เช่น เอกสาร หนังสือ แผ่นพับ หรือแผนที่ในการเดินทางเข้าไปเที่ยวชมพระพุทธรูปสำคัญหรือข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และสามารถให้ความรู้พร้อมรายละเอียดต่อนักท่องเที่ยว และผู้สนใจ เพราะพบปัญหาว่ายังขาดการให้รายละเอียดของข้อมูล

เบื้องต้น อาทิ ด้านประวัติความเป็นมา ด้านคุณค่า
ความสำคัญ และรูปแบบด้านศิลปกรรม เป็นต้น จึงทำ
ให้นักท่องเที่ยวไม่ทราบถึงความหมายที่แท้จริงของการเรียนรู้
ไม่สามารถนำองค์ความรู้ในการท่องเที่ยวไป
ใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางสร้างสรรค์ได้

อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว. (2554). พระพุทธรูปในล้านนา.
เชียงใหม่: โรงพิมพ์ตะวันเหนือ.

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มคนตัวเล็กกับการอนุรักษ์ (2553). งานพุทธศิลป์
ล้านนา. เอกสารโครงการอบรมพุทธศิลป์ล้านนา
และการอนุรักษ์ หอประชุม 80 พรรษา
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. เชียงใหม่: องค์การ
บริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่.
- จิตร บัวบุศย์. (2509). สกุลศิลปพระพุทธรูปในประเทศไทย.
พิมพ์เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพขุน
จิตรการชำนาญ, ม.ป.ท.
- นำชัย เต็มศิริเกียรติ. (2553). พุทธตำนาน พระเจ้าเลียบ
โลก. เชียงใหม่: โรงพิมพ์นันทพันธ์.
- พิชญ พิทักษ์. (2537). เที่ยวเมืองไทยภาคเหนือ 17
จังหวัด. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์หอสมุดกลาง 09.
- ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์. (2537). การวางแผนพัฒนาการ
ท่องเที่ยว. ภาควิชามนุษย์สัมพันธ์ คณะมนุษย
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ณัฐพล บัวอุไร. (2554). การจัดการการเรียนรู้โดยใช้
Social Media ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้
ด้วยตนเอง. กลุ่มสาระการเรียนรู้งานอาชีพ และ
เทคโนโลยี. โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ
อำเภอลำลูกกา จังหวัด ปทุมธานี สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 4. สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุรางค์ไคว้ตระกูล. (2550). จิตวิทยาการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่
7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย. (ม.ป.ป.). ข้อมูลการตลาด
จังหวัดเชียงราย ประจำปี 2535-2536. ม.ป.ท.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชน
แห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย

THE RELATIONSHIP BETWEEN PRINCIPALS' CREATIVE LEADERSHIP AND
PROFESSIONAL LEARNING COMMUNITY UNDER LOEI PROVINCIAL OFFICE
OF THE NON-FORMAL AND INFORMAL EDUCATION

กิ่งนภพร ปลัดทอง¹

KINGNAPAPON PALUDKONG

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชน
แห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย”
มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาระดับการเป็น
ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับการเป็นชุมชน
แห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ภาพรวมของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ
ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านการมีวิสัยทัศน์
2. การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านความมุ่งมั่น
ต่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการมีวัฒนธรรมแห่งความร่วมมือ
3. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็นชุมชน
แห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา, การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา, สำนักงานส่งเสริม
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย

¹ พนักงานราชการ ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน กศน.อำเภอวังสะพุง สำนักงาน กศน. จังหวัดเลย

Email : king3609@gmail.com

ABSTRACT

The research entitled “The relationship between principals’ creative leadership and professional learning community under Loei Provincial Office of the Non-formal and Informal Education” which its purposes were : 1) to explore the level of the principals’ creative leadership, 2) to investigate the level of the professional learning community, and 3) to explain the relationship between the principals’ creative leadership and the professional learning community. The research findings were as follows :

1. The overall aspect of the principals’ creative leadership was obviously found at a high level. The highest mean was the teamwork while the lowest mean was the vision.

2. The professional learning community was clearly found in overall aspect at a high level. The highest mean found was the determination of the continuous improvement while the lowest mean was the collaborative culture.

3. The principals’ creative leadership found in overall aspect was positively correlated with the professional learning community at a high level with the statistical significance of .01 level.

Keyword : The principals’ creative leadership, The professional learning community, Loei Province Office of the Non-formal and Informal Education

บทนำ

ความสำคัญของการวิจัย

การพัฒนาคน ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555 – 2559) ที่กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน มุ่งพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัย สอดแทรกการพัฒนาคนด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่เสริมสร้างวัฒนธรรมการถือคุณ พัฒนาทักษะให้คนมีการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต ต่อยอดสู่การสร้างนวัตกรรมที่เกิดจากการฝึกฝน เป็นความคิดสร้างสรรค์ปลูกฝังการพร้อมรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น การสร้างฐานแนวคิดของการปฏิรูปการศึกษาควรเป็นรูปแบบของการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในโรงเรียน ให้เกิดมรรคเกิดผลสำคัญ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนยุคใหม่ต้องเป็นบุคคลที่สามารถรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ทุกสถานการณ์ เพื่อนำพากลุ่มหรือองค์การไปสู่สิ่งใหม่ ๆ อย่างสร้างสรรค์ รวมถึงส่งเสริมการศึกษาทางเลือกที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและสนับสนุน

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผู้เรียนต้องมีทักษะการเรียนรู้และความคิดสร้างสรรค์ เพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรม อันเป็นที่มาของทิศทางการจัดการศึกษาใหม่ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้สำคัญกว่าความรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้แสวงหาและสร้างองค์ความรู้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554,น. 11)

ในการจัดการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ที่มีกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างจากสถานศึกษาที่จัดการศึกษาทั่วไป ที่กลุ่มเป้าหมายเป็นเยาวชนและผู้ใหญ่ ทำให้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ต้องมีคุณลักษณะที่พิเศษแตกต่างจากสถานศึกษาอื่น และผู้ที่เป็นตัวจักรสำคัญในการจัดการกิจกรรมคือ ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งนับได้ว่าเป็นบุคคลสำคัญในการขับเคลื่อนและดำเนินการในกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองให้ก้าวไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนยุคใหม่ต้องเป็นบุคคลที่มีศักยภาพสูงในการมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ มีศักยภาพแห่งความเป็นผู้มีมีความรู้

“ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย”

ที่สามารถ (Knowledge worker) เป็นผู้บริหารมืออาชีพ (Professionalism) และถึงขั้นเป็นผู้นำทางการศึกษา (Educational leader) ที่จะสามารถนำเอาทั้งศาสตร์ (Science) และศิลป์ (Art) มาปฏิบัติร่วมกันได้อย่างสมดุล ในเชิงบูรณาการ (Integrated) ภาวะผู้นำที่มีความสามารถ ประการหนึ่งของผู้นำคือการมีภาวะผู้นำมีความสามารถในการกล้านำความคิดอย่างสร้างสรรค์ และความสามารถในการกล้าเผชิญกับความท้าทายด้วยวิธีการใหม่ๆ เพื่อให้เป้าหมายที่วางไว้บรรลุผลสำเร็จ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2550)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดเลย เพื่อให้ทราบระดับความสัมพันธ์ อันจะเป็นแนวทางในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา กับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา และช่วยให้บุคลากรเห็นความสำคัญของการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษา โดยคาดหวังว่าผลการปรับปรุงจะช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นและสนองตอบต่อแผนพัฒนาของสถานศึกษาได้ดีขึ้น

คำถามการวิจัย

- 1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย อยู่ในระดับใด
- 2) การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย อยู่ในระดับใด และ
- 3) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย มีความสัมพันธ์กันหรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย
- 2) เพื่อศึกษาระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย
- 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย

สมมติฐานของการวิจัย

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์กับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย มีตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

- 1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ 3 องค์ประกอบ คือ (1) การมีวิสัยทัศน์ (Vision) (2) การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Initiative) (3) การทำงานเป็น ทีม (Teamwork)
- 2) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ ของ DuFour, DuFour & Eaker (2008 อ้างถึงใน พิมพ์อร สดเอี่ยม, 2554 : 45) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบมืออาชีพว่ามี 6 องค์ประกอบ คือ 1) การมีค่านิยม และเป้าหมายร่วมกัน (Shared mission, values, goals) 2) การมีวัฒนธรรมแห่งความร่วมมือ

(Collaborative Culture) 3) การร่วมกันแสวงหาแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด (Common pursuit of best practices) 4) การปฏิบัติ ที่เรียนรู้โดยการกระทำ (Action Orientation) 5) ความมุ่งมั่นต่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Commitment to continuous improvement) 6) การประเมินผลการปฏิบัติงาน (Evaluation of performance)

วิธีดำเนินการวิจัย

1) ประชากร ประชากรในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครู ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย ปีการศึกษา 2556 จำนวน 300 คน (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย, 2556)

2) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตาราง Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970, p. 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 169 คน แล้วทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามเพศ และแต่ละชั้นใช้วิธีกำหนดสัดส่วนตามอำเภอ จากนั้นจึงสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ยึดกรอบแนวคิดในการศึกษาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) โดยสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ วุฒิการศึกษา อำเภอที่ทำงาน และประสบการณ์การทำงาน ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามแบบของ Likert (กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์, 2555, น. 91) ชนิด 5 ตัวเลือก โดยกำหนดการวัดระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา (ระดับอำเภอ) และตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตาม

แบบของ Likert (กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์, 2555, น. 91) ชนิด 5 ตัวเลือก โดยกำหนดการวัดระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา

ขั้นตอนการเก็บข้อมูล 1) ขอนหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการรวบรวมข้อมูลถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่างตอบและไปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง และ 3) นำแบบสอบถามที่รวบรวมมาได้ ทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 1) ค่าสถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย การหาความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และ 2) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation)

ผลการวิจัย

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นหญิง จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 66.90 ชาย จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 33.10 ด้านวุฒิการศึกษาสูงสุดของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 96.40 และระดับปริญญาโท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.60 จำแนกตามที่ตั้งของอำเภอสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามมากที่สุดอำเภอเมืองเลย จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 16.60 รองลงมาคืออำเภอด่านซ้าย จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 13.00 และประสบการณ์ในตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่อยู่ระหว่างไม่เกิน 10 ปี จำนวน

“ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย”

115 คน คิดเป็น ร้อยละ 68.00 รองลงมา มีประสบการณ์ 16-20 ปีขึ้นไป จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 18.30
สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย ทั้ง 3 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทุกด้านอยู่ในระดับ “มาก” ทุกด้านด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การทำงานเป็นทีม โดยภาพรวม ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.61) รองลงมา คือ การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.55) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.69)

การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย ทั้ง 6 ด้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” ($\bar{X} = 4.11$, S.D.= 0.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความมุ่งมั่นต่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.21$, S.D.= 0.48) รองลงมา คือ ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.18$, S.D.= 0.47) ตามลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการมีวัฒนธรรมแห่งความร่วมมือ ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.54)

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา อยู่ในระดับ “สูง” ($r=.713^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยด้านที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด คือ ด้านการมีค่านิยมและเป้าหมายร่วมกัน โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($r=.707^{**}$) รองลงมา คือ ด้านการมีวัฒนธรรมแห่งความร่วมมือ โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($r=.684^{**}$) และด้านการร่วมกันแสวงหาแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด

โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ($r=.574^{**}$)

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดเลย

การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา จากการสังเคราะห์แนวคิดของนักการศึกษาประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 3) การทำงานเป็นทีม

ผลการวิจัย พบว่า ครูในสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านการทำงานเป็นทีมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ เมื่อพิจารณารายด้านของแต่ละข้อ ได้ผลการวิจัยดังนี้

1.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการวิเคราะห์สถานการณ์เพื่อกำหนดเป็นเป้าหมาย วิสัยทัศน์ของสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษามุ่งมั่นต่อการนำวิสัยทัศน์ไปสู่ การปฏิบัติให้บรรลุผล และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดอนาคตภาพของ สถานศึกษาที่เป็นไปได้ และชัดเจน

1.2 ด้านการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ

ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมความสามารถในการสร้างสิ่งใหม่ๆขึ้น โดยอาศัยประสบการณ์เดิมและพัฒนาขึ้นเป็นความคิดใหม่ ซึ่งมีความสำคัญและมีคุณค่า รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมและกระตุ้นให้ครูและบุคลากรมีความกล้าที่จะริเริ่มสร้างสรรค์ ความคิดใหม่ๆ โดยการระดมพลังสมองหรือวิธีการอื่นอยู่เสมอ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาพยายามค้นหาแนวทางปฏิบัติที่ดีกว่า และใหม่กว่าอยู่เสมอโดยไม่ผูกพันอยู่กับความจำเจ

1.3 ด้านการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก รายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดกิจกรรมการวางแผน การสนทนา การอภิปราย การระดมพลังสมองและการศึกษานอกสถานที่เป็น หมู่คณะของครูและบุคลากร รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากผู้อื่น และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาหาทางแก้ไขความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการทำงานเป็นทีมร่วมกัน

1.4 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาจากการจัดลำดับสูงสุด 5 ลำดับ รายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดกิจกรรมการวางแผน การสนทนา การอภิปราย การระดมพลังสมองและการศึกษานอกสถานที่เป็น หมู่คณะของครูและบุคลากร รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากผู้อื่น ผู้บริหารสถานศึกษาให้กำลังใจในการทำงานร่วมกันของทีมงาน ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูและบุคลากรได้เรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดของ 5 ลำดับ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ขณะปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ

1.5 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาจากการจัดลำดับต่ำสุด 5 ลำดับ รายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาพยายามค้นหาแนวทางปฏิบัติที่ดีกว่าและ

ใหม่กว่าอยู่เสมอโดยไม่ผูกพันอยู่กับความจำ รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดอนาคตภาพของสถานศึกษาที่เป็นไปได้ และชัดเจน ผู้บริหารสถานศึกษายอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ จากการคิดสิ่งใหม่ ผู้บริหารสถานศึกษาเสริมสร้างองค์ความรู้ ความเข้าใจในวิสัยทัศน์ให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกัน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาให้บุคลากรปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์อย่างมีอิสระอยู่ในระดับมาก

2. ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดเลย สรุปผล ได้ดังนี้

การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา มีองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ 1) การมีค่านิยมและเป้าหมายร่วมกัน 2) การมีวัฒนธรรมแห่งความร่วมมือ 3) การร่วมกันแสวงหาแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด 4) การปฏิบัติที่เรียนรู้โดยการกระทำ 5) ความมุ่งมั่นต่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 6) การประเมินผลการปฏิบัติงาน

ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความมุ่งมั่นต่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รองลงมาคือ ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการมีวัฒนธรรมแห่งความร่วมมือ เมื่อพิจารณารายด้านของแต่ละข้อ ได้ผลการวิจัยดังนี้

2.1 ด้านการมีค่านิยม และเป้าหมายร่วมกัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษายึดค่านิยมและเป้าหมายร่วมของสถานศึกษาเป็นแนวปฏิบัติในการตัดสินใจ รองลงมา คือ คณะครูสร้างค่านิยมเป้าหมายร่วมกันสำหรับการพัฒนาสถานศึกษา โดยมีจุดเน้นที่การเรียนรู้ของนักศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษามีค่านิยมร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเรียนการสอนของสถานศึกษา

2.2 ด้านการมีวัฒนธรรมแห่งความร่วมมือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายข้อ อยู่ในระดับมาก

“ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย”

ทุกข้อ สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษา ให้โอกาสแก่ครูในการคิดริเริ่มการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในการทำงาน รองลงมาคือ คณะครูใช้ข้อมูลจากหลายแหล่ง ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการสอนและการเรียนของผู้เรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารตระหนักถึงจุดที่ควร จะแก้ไขในสถานศึกษาและดำเนินการช่วยเหลืออย่าง เร่งด่วน

2.3 ด้านการร่วมกันแสวงหาแนวปฏิบัติที่ดี ที่สุด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายชื่อ อยู่ในระดับ มากทุกข้อ สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษา จัดโครงสร้างและสร้างโอกาสอย่างหลากหลายวิธี โดยคณะครูได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านการพูดคุยอย่าง เปิดเผย รองลงมาคือ คณะครูมีความสัมพันธ์อย่างเป็น กัลยาณมิตรซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงพันธสัญญาในความ พยายามที่จะปรับปรุงสถานศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุดคือ คณะครูในสถานศึกษาวิเคราะห์ผลงานของผู้เรียน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาเป็นแนวในการปฏิบัติงาน

2.4 ด้านการปฏิบัติ ที่เรียนรู้โดยการกระทำ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายชื่อ อยู่ในระดับมาก ทุกข้อ สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ครูแต่ละคนและ ทีมงานมีโอกาสได้ประยุกต์การเรียนรู้และแลกเปลี่ยน ผลที่เกิดจากการประยุกต์การเรียนรู้ไปใช้ รองลงมาคือ คณะครูร่วมกันทบทวนงานของผู้เรียนเพื่อแลกเปลี่ยน เรียนรู้และปรับปรุงปฏิบัติการด้านการเรียนการสอน และ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครู ได้มีการสังเกตการ เรียนการสอนซึ่งกันและกัน

2.5 ด้าน ความ มุ่ง มั่น ต่อ การ พ้ ฒ น า อย่างต่อเนื่อง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายชื่อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ คณะครูให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อการเรียนรู้และ มีทักษะปฏิบัติงาน รองลงมาคือ คณะครูมีการฝึกทักษะ ปฏิบัติให้ทันสมัยกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป และ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ คณะครูได้แสดงความคิดเห็น เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

2.6 ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายชื่อ อยู่ในระดับมาก

ทุกข้อ สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ผู้บริหาร สถานศึกษา กระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงาน อย่างสร้างสรรค์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา รองลงมาคือ สถานศึกษา มีการ นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ สถานศึกษาให้ความสำคัญต่อ การสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบในหน้าที่ของครูใน การจัดการเรียนการสอน

2.7 การเป็น ชุม ชน แห่ง การ เรียน รู้ ของ สถานศึกษา จากการจัดลำดับสูงสุด 5 ลำดับ และรายชื่อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษา จัดโครงสร้างและสร้างโอกาสอย่างหลากหลายวิธี โดยคณะครูได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านการพูดคุยอย่าง เปิดเผย รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษา กระตุ้นให้ ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์เพื่อให้บรรลุ เป้าหมายของสถานศึกษา คณะครูมีความสัมพันธ์อย่าง เป็นกัลยาณมิตรซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงพันธสัญญาในความ พยายามที่จะปรับปรุงสถานศึกษา คณะครูมีการฝึกทักษะ ปฏิบัติให้ทันสมัยกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดของ 5 ลำดับ คือ คณะครูให้ความ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อการเรียนรู้และมีทักษะ ปฏิบัติงาน

2.8 การเป็น ชุม ชน แห่ง การ เรียน รู้ ของ สถานศึกษา จากการจัดลำดับต่ำสุด 5 ลำดับ และรายชื่อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหาร ตระหนักถึงจุดที่ควรแก้ไขในสถานศึกษาและดำเนินการ ช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน รองลงมาคือ สถานศึกษามีค่านิยม ร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเรียนการสอนของ สถานศึกษา สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูได้มีการสังเกต การเรียนการสอนซึ่งกันและกัน คณะครูในสถานศึกษา วิเคราะห์ผลงานของผู้เรียนเพื่อปรับปรุงและพัฒนา เป็นแนวในการปฏิบัติงาน) และสถานศึกษามีกระบวนการ ร่วมมือในการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาความรู้สึกเกี่ยวกับ ค่านิยมร่วมของคณะครูความเป็นเลิศ ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้

ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดเลย

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย อยู่ในระดับสูง ($r=.713^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์ทางบวก ทั้งนี้ คู่ที่มีความสัมพันธ์สูงสุดคือ ด้านการมีพันธกิจ ค่านิยมและเป้าหมายร่วมกัน โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($r=.707^{**}$) รองลงมา คือ ด้านการมีวัฒนธรรมแห่งความร่วมมือ โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($r=.684^{**}$) และด้านการร่วมกันแสวงหาแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ($r=.574^{**}$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า คู่ที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านการมีพันธกิจ ค่านิยม และเป้าหมายร่วมกัน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับด้านการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อยู่ในระดับสูง ($r=.668^{**}$) ด้านการมีค่านิยม และเป้าหมายร่วมกัน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับด้านการทำงานเป็นทีม อยู่ในระดับสูง ($r=.655^{**}$) ด้านวัฒนธรรมแห่งความร่วมมือมีความสัมพันธ์ทางบวกกับด้านการมีวิสัยทัศน์ ($r=.631^{**}$) ตามลำดับ ส่วนคู่ที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุด คือ ด้านความมุ่งมั่นต่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่องมีความสัมพันธ์ทางบวกกับด้านการมีวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับปานกลาง ($r=.457^{**}$) และด้านความมุ่งมั่นต่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่องมีความสัมพันธ์ทางบวกกับด้านการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อยู่ในระดับปานกลาง ($r=.457^{**}$)

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นภาวะผู้นำในยุคโลกาภิวัตน์ที่เป็นภาวะผู้นำแบบใหม่ ที่ผู้บริหารสถานศึกษาบางคนยังไม่มี เพราะผู้บริหารสถานศึกษา นับว่าเป็นผู้มีส่วนสำคัญอย่าง

ยิ่งในการส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้จนผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ได้ ในปัจจุบัน โลกได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีสารสนเทศและกระแสแห่งโลกาภิวัตน์ เข้ามามีบทบาทและมีอิทธิพลอย่างมากต่อการบริหารจัดการองค์การสมัยใหม่ สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น การแก้ปัญหาแบบเดิมๆ มักจะใช้ไม่ได้ผล การศึกษาภาวะผู้นำ (leadership) มีพัฒนาการมาโดยตลอดส่วนใหญ่แล้วจะมองภาพแบบเดิมๆ คือ คุณลักษณะพฤติกรรม และสถานการณ์ซึ่งแม้จะมีความสำคัญและจำเป็นแต่แนวคิดทั้งสามก็ไม่เพียงพอที่จะอธิบายเกี่ยวกับภาวะผู้นำรุ่นใหม่ ที่ผู้นำรุ่นใหม่ต้องรู้จักคิดวิเคราะห์ และเมื่อวิเคราะห์แล้วก็จะต้องคิดสิ่งใหม่ ๆ ด้วย และในท้ายที่สุด ก็จะต้องออกมาเป็นการคิดที่สร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับ DuBrin (2007)

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า จากการปฏิรูปการศึกษา สถานศึกษาทุกแห่งพยายามเพิ่มคุณภาพการบริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการที่ตนเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบที่จะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ของบุคลากร เพื่อให้สามารถแข่งขันกับสถานศึกษาอื่นๆ และแข่งขันกับตนเองให้บรรลุตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาที่กำหนด คือต้องทำงานให้มีประสิทธิภาพ ต้องเรียนรู้ได้รวดเร็วกว่าสถานศึกษาอื่น ๆ ด้วยการสร้างพื้นฐานในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของสถานศึกษา ให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้โดยผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ต้องพยายามหากิจกรรมในการพัฒนาบุคลากร หากบุคลากรเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้แล้ว โรงเรียนก็จะเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Professional learning community) ซึ่งวิจารณ์ พานิช (2549) กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่ซับซ้อน (complex) มีหลายองค์ประกอบ จึงมีการนิยาม

“ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย”

จากหลายมุมมอง โดยมีแง่มุมที่สำคัญได้แก่ เน้นการเรียนรู้
มีวัฒนธรรมร่วมมือกันเพื่อการเรียนรู้ของทุกคน ทุกฝ่าย

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา
โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็นชุมชน
แห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับ
“สูง” อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตาม
สมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาท
ในการบริหารงานในสถานศึกษา ในทุกๆ ด้านจะต้องใช้
ภาวะผู้นำให้เกิดประโยชน์สูงสุดในกระบวนการ
บริหารงานให้ประสบผลสำเร็จ เพื่อให้เกิดความราบรื่น
ผู้บริหารสถานศึกษามีการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบ
มีศักยภาพแห่งความเป็น ผู้มีความรู้ที่สามารถ
(Knowledge worker) เป็น ผู้บริหารมืออาชีพ
(Professionalism) และเป็น ผู้นำทางการศึกษา
(Educational leader) ที่จะสามารถนำเอาทั้งศาสตร์
(Science) และศิลป์ (Art) มาปฏิบัติร่วมกันได้อย่างสมดุล
ในเชิงบูรณาการ (Integrated) และยังให้ความช่วยเหลือ
แนะนำ พัฒนาครูในเรื่องต่างๆ โดยเฉพาะการ
จัดกระบวนการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพให้สามารถ
ปฏิบัติงานได้อย่างมืออาชีพ ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้
ร่วมมือกันวางแผนงานในเชิงความคิดสร้างสรรค์ เพื่อการ
พัฒนาการทำงานให้ดียิ่งขึ้น พร้อมทั้งให้ครูได้พัฒนา
ตนเองอย่างเหมาะสมต่อเนื่องตลอดเวลา ครูจะเป็นตัว
ช่วยขับเคลื่อนให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้แสวงหา และ
สร้างองค์ความรู้ตลอดมีทักษะการเรียนรู้และความคิด
สร้างสรรค์ จนทำให้การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา
บรรลุเป้าหมายเกิดประสิทธิผลสูงสุด จนทำให้สถานศึกษา
เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ
ศักดิ์ดา มัชปาโต (2550, น. 130) ที่พบว่า การเรียนรู้เป็น
สิ่งที่สำคัญที่จะทำให้ข้าราชการครูและบุคลากร
ทางการศึกษามีการปรับตัว เพื่อที่จะสามารถดำรงชีวิตอยู่
ท่ามกลางกระแสแห่งโลกาภิวัตน์ (Globalization) และ
ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่รวดเร็วและทันสมัย
โรงเรียนใดที่มีการเรียนรู้มีการปรับตัวที่ดีก็สามารถ
ดำรงอยู่ได้ ในปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงไป
อย่างรวดเร็วมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำ
เชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับ
มากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด
คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ควรจะให้ความสำคัญในการพิจารณาภาวะผู้นำ
เชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยพิจารณา
การพัฒนาด้านวิสัยทัศน์ โดยเฉพาะการให้บุคลากร
มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ควรให้
ความสำคัญในการกำหนด เป้าหมายการปฏิบัติงานของ
สถานศึกษาร่วมกัน เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ
ในวิสัยทัศน์ร่วมกันของบุคลากร ให้มีความมุ่งมั่น
ในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามวิสัยทัศน์ เพื่อให้บุคลากร
ปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์อย่างอิสระ และ
ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความสามารถในการบริหาร
จัดการองค์กร การมองการณ์ไกล การมองภาพอนาคตของ
องค์กรว่าจะไปทิศทางใดให้องค์กรประสบความสำเร็จ

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า การเป็นชุมชน
แห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก
เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ
ด้านการมีวัฒนธรรมแห่งความร่วมมือ ดังนั้น ผู้บริหาร
ต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในการสร้างวัฒนธรรมแห่งความ
ร่วมมือในสถานศึกษาให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรม
เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ปฏิบัติตามแบบอย่างที่ดี จะต้อง
กระตุ้นเตือนเพื่อสร้างจิตสำนึกให้ครูและบุคลากร
ในสถานศึกษาได้รับรู้ถึงการให้ความร่วมมือในการ
ปฏิบัติงานจนเป็นนิสัย โดยไม่ได้เกิดจากการบังคับให้
ปฏิบัติตาม เมื่อทำงานเป็นนิสัยก็จะทำให้เกิดเป็นวัฒนธรรม
ขึ้น จนทำให้งาน ที่มีอยู่สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี
อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 จากผลการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์
ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา
กับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา
คู่ที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ของผู้บริหารสถานศึกษา (IN) กับการมีค่านิยม และ เป้าหมายร่วมกัน (SVG) ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมให้มีการวางแผนการรวมกันอย่างเหมาะสม ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา และครูเพื่อที่จะได้วางแผน เป้าหมายร่วมกันในการปฏิบัติงานของสถานศึกษาทำให้เกิดความรัก ความสามัคคี อีกทั้งยังช่วยทำให้ครูเกิดความ มั่นใจ กล้าคิด มีทักษะและกระบวนการคิดที่ดี และ มีการสร้างความร่วมมือรวมใจเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เป็นการสร้างเป้าหมายร่วมกันของ ซึ่งจะทำให้องค์กร มีพลังมาก เนื่องจากการร่วมพลังและข้อตกลง ไม่ใช่ ข้อตกลงที่กำหนดโดยผู้มีอำนาจ แล้วทำให้สมาชิกของ องค์กรยอมรับ แต่เป็นข้อตกลงที่ผ่านกระบวนการ มีส่วนร่วมจนทุกคนเห็นพ้องต้องกัน ในการสร้างเป้าหมาย ของโรงเรียนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสร้างบรรยากาศของการทำงาน ที่มีความเป็นกันเอง อบอุ่น มีความกระตือรือร้น และ สร้างสรรค์ทุกคนช่วยกันทำงานอย่างจริงจัง และจริงจัง ไม่มีร่องรอยที่แสดงให้เห็นถึงความเบื่อหน่าย มีความ ไว้วางใจกัน (Trust) เป็นหัวใจสำคัญของการทำงาน เมื่อทั้งผู้บริหารเป็นผู้มีความคิดที่ดีคอยอย่างสร้างสรรค์ให้ ก็จะทำให้การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่าง ผู้บริหารและครู สมาชิกทุกคนในสถานศึกษา มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ได้ สื่อสารกันอย่างเปิดเผย ไม่มีลับลมคมใน และมีการ มอบหมายงานอย่างชัดเจน สมาชิกที่ทีมงานเข้าใจ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และยอมรับภารกิจหลักของ ทีมงาน การทำงานเป็นทีมมีความสำคัญมากใน การทำงาน ของสถานศึกษา เมื่อสถานศึกษามีบุคลากรที่มีความเข้าใจ เกี่ยวกับค่านิยม และเข้าใจในเป้าหมายของสถานศึกษา แล้ว ย่อมก่อให้เกิดความได้เปรียบในการปฏิบัติงาน ที่ประสบความสำเร็จและยังทำให้งานที่สำเร็จนั้น มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า หากต้องการให้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สถานศึกษา ส่งก่อด้านงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย เพิ่มมากขึ้น จะต้องพัฒนาการเป็น ชุมชนแห่งการเรียนรู้

ด้านการมีค่านิยม และเป้าหมายร่วมกัน (SVG) ระหว่าง ผู้บริหารสถานศึกษาและครู

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำ เชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เชิงคุณภาพ

2.2 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาการ เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา เชิงคุณภาพ

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำ เชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำมา เป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพของผู้บริหารต่อไป

2.4 ควรศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิง สาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของ ผู้บริหารสถานศึกษาและการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของ สถานศึกษา โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์พหุระดับหรือ เทคนิคการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น

เอกสารอ้างอิง

- กรองทิพย์ นาควิเชตร. (2552). ภาวะผู้นำสร้างสรรค์ เพื่อการศึกษา. สมุทรปราการ : อีรสาสน์ พับลิวเซอร์.
- กฤติยา เห่งนาเลน. (2547). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย การทำงาน บรรยากาศเชิงสร้างสรรค์การ แลกเปลี่ยนระหว่างหัวหน้าหอผู้ป่วยและ พยาบาลประจำการกับภาวะผู้นำสร้างสรรค์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตสาขาวิชาการ บริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระ รุญเจริญ. (2554). กลยุทธ์การพัฒนาความเป็น บุคคลแห่งการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : ครูสภา ลาดพร้าว.
- พิมพ์อร สดเอี่ยม. (2555). การพัฒนาตัวแบบ ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มี อิทธิพลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบ มีอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษาเลย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

“ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย”

ไพฑูริย์ สีนลรัตน์. (2553). **ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิต**

ภาพ : กระบวนทัศน์ใหม่และผู้นำใหม่ทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Adair, J. (2009). **The Art of creative thinking:**

How to be innovative and develop great ideas. London: Kogan Page.

Calcasola, K. S. 2009. **The Relationship between Collective Teacher Efficacy and Professional Learning Communities.** Doctorate of Educational Leadership Dissertation in Educational Leadership. Central Connecticut State University.

การศึกษาความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง ที่มีต่อพฤติกรรม
การใช้อุปกรณ์แท็บเล็ตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

THE STUDY OF OPINIONS OF SCHOOL PRINCIPALS, TEACHER AND PARENTS ON
BEHAVIOUR OF THE FIRST PRIMARY SCHOOL STUDENTS USING TABLET UNDER
UDONTHANI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

โสภา ชัยพัฒน์¹
SOPA CHAIYAPAT

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์แท็บเล็ตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 มีวัตถุประสงค์คือ (1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์แท็บเล็ตของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 ใน 3 ด้านด้วยกัน ได้แก่ ด้านการเรียน ด้านการสื่อสาร ด้านความบันเทิง (2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์แท็บเล็ตของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำนวน 357 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือแบบสอบถาม เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ สถิติทดสอบ (Independent t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis) ผลการศึกษาพบว่า

1. ความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์แท็บเล็ตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเรียน ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านความบันเทิง มีความเห็นต่อพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์แท็บเล็ตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าความคิดเห็นที่มีต่อพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์แท็บเล็ตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อยู่ในระดับปานกลาง โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครองที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ ต่างกันมีความเห็นต่อพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์แท็บเล็ตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ความคิดเห็น, พฤติกรรมการใช้อุปกรณ์แท็บเล็ต, โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

¹ อาจารย์ประจำสาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยสันตพล

Email. sopa.patpai@gmail.com

ABSTRACT

Faculty of Education Santapol College (2013) studying the opinion of the school director, teachers, parents about using tablet devices for students grade 1 of an elementary school in Udon Thani Educational Service Area 1. This research is about the opinion of the school director, teachers, parents about using tablet for students grade 1 of an elementary school in Udon Thani Educational Service Area 1. We have got the 357 number of respondents for this research by using a questionnaire as the scales with 5 levels (Rating Scale). The statistics that used for data analysis were frequency, percentage, t-test and one-way analysis of variance value (After that the data obtained from the respondents were analyzed by frequency and percentage).

Research result

1. The opinion of the school director, teachers, parents about using tablet for students grade 1 of an elementary school in Udon Thani Educational Service Area 1 in 3 sides together including academic, communication and entertainment. For overall of their opinion about using tablet for students grade 1 in an elementary school are moderate and considering by the comments on the behavior of using the tablet for students grade 1 in an elementary school are also moderate too and entertainment by the average and the standard deviation.

2. The school director, teachers, parents that are difference gender, age, education and experience were different opinions on the behavior of using the tablet for students grade 1 in an elementary school . There is a different level of 0.05 statistically significant.

Keywords: Opinion, The Behavior Of Using Tablet, Udon Thani Primary Educational Service Area Office 1

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการที่เตรียมและพัฒนาคนให้มีความพร้อม ทามกลางภาวะวิกฤต และความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและสังคมในยุคปัจจุบัน การพัฒนาคนเพื่อให้รู้เท่าทันโลกยุคใหม่เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง สื่อและเทคโนโลยีจึงเข้ามา มีบทบาททางการศึกษามากขึ้นเพื่อสร้างสรรค์สังคมไทยให้ เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันได้กล่าวถึงบทบาทของสื่อและเทคโนโลยีว่ามีเป้าหมายในการปรับบทบาทของตนเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ของสังคมไทยให้มากขึ้น จากนโยบายของรัฐบาลภายใต้การนำของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ที่ได้แถลงต่อที่ประชุมสภา เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2554 มีนโยบายหนึ่งที่

เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของประเทศคือนโยบายมอบแท็บเล็ตประจำตัวนักเรียน One Tablet Per Child โดยเริ่มดำเนินการในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนยุคใหม่ นโยบายของรัฐบาลดังกล่าวเป็นแนวคิดที่จะนำเอาเทคโนโลยีและการสื่อสารเข้ามาประยุกต์ให้กับการเรียนรู้ของนักเรียนรูปแบบใหม่โดยการใช้แท็บเล็ตเป็นเครื่องมือในการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้และองค์ความรู้ต่างๆที่มีอยู่ในรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสศึกษาหาความรู้ ฝึกปฏิบัติ และสร้างองค์ความรู้ต่างๆได้ด้วยตัวเอง ซึ่งการจัดการเรียนการสอนในลักษณะดังกล่าวได้เกิดขึ้นแล้วในต่างประเทศ ส่วนประเทศไทยมีการจัดการเรียนการสอนอยู่บ้างในระดับประถมศึกษา

มัธยมศึกษา และอุดมศึกษาบางแห่ง (ไพฑูริย์ ศรีฟ้า, 2555: 9)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้ทำการวิจัยผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่ใช้แท็บเล็ตในปี 2554 - 2555 โดยผลการวิจัยพบข้อดีของแท็บเล็ต คือ เด็กมีแรงจูงใจในการเรียนและช่วยให้เด็กที่เรียนรู้ช้า มีพัฒนาการได้ดีขึ้น ส่วนปัญหาคือ เนื้อหาเหมือนในหนังสือเรียน แบตเตอรี่หมดเร็ว เครื่องร้อน และหลายพื้นที่ยังไม่มีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงไปถึง เช่น ภาคใต้ ครูบางส่วนยังไม่มีแท็บเล็ต และไม่มีทักษะด้านไอซีที ทำให้ไม่สามารถสอนนักเรียนได้

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ : Online

<http://www.thairat.co.th/content/edu/>

366014: 8 ธันวาคม 2556)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวคณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความคิดเห็นของผู้อำนวยการ ครู ผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมการใช้แท็บเล็ตของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 ซึ่งจะเป็นประโยชน์ให้กับโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนตามนโยบายของรัฐบาล ภายในโครงการ One Tablet Per Child ทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง ที่มีต่อพฤติกรรมการใช้แท็บเล็ตของนักเรียน นักเรียนได้ใช้แท็บเล็ตที่ได้รับรัฐบาลอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด นอกจากนี้ยังได้ทราบถึงจุดเด่น และจุดที่ควรพัฒนาในการใช้แท็บเล็ตของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อีกทั้งในด้านการบริหารจัดการ หลักสูตร ด้านการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการจัดการซ่อมบำรุง สามารถนำข้อมูลจากการศึกษาในครั้งนี้ไปปรับใช้ในการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อแท็บเล็ตสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปสร้างแนวทางในการสร้างแหล่งความรู้เพิ่มเติม ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนใช้แท็บเล็ตได้อย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์แท็บเล็ตของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 ใน 3 ด้านได้แก่ ด้านการเรียน ด้านการสื่อสาร ด้านความบันเทิง
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์แท็บเล็ตของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์

ทบทวนวรรณกรรม/กรอบแนวคิดที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัยและสมมติฐานของการวิจัย

งานวิจัยเรื่องการศึกษาความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์แท็บเล็ตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานและการเก็บรวบรวมข้อมูลตามหัวข้อดังนี้

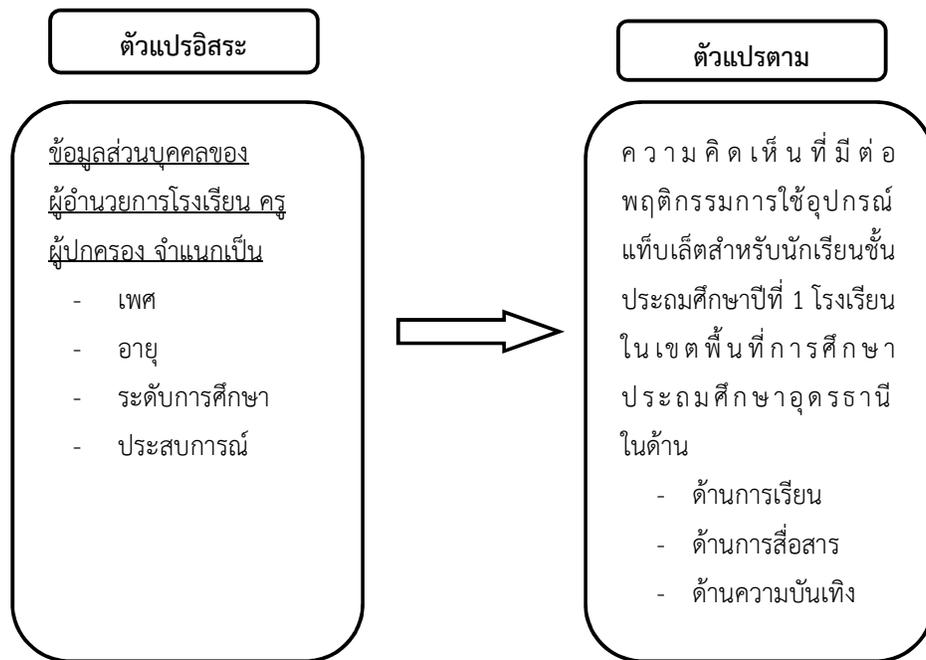
1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็นและพฤติกรรม
2. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติมพ.ศ.2545
3. นโยบายการจัดการศึกษาของรัฐบาล พ.ศ. 2554
4. ความหมายและประเภทแท็บเล็ตพีซี
5. โครงการแท็บเล็ตพีซีเพื่อการศึกษาไทย
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

“การศึกษาความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง ที่มีต่อพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์แท็บเล็ตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1”

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1
มีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของ
ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมการใช้
อุปกรณ์แท็บเล็ตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่
ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง ของโรงเรียนในเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 ซึ่งมี
รายละเอียดดังนี้

ผู้อำนวยการโรงเรียน	จำนวน	236	คน
ครู	จำนวน	277	คน
ผู้ปกครอง	จำนวน	4,943	คน
รวม	จำนวน	5,456	คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่
ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง ของโรงเรียนในเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 ซึ่งได้มาจากการ
ตามตาราง R.V. Krejcie และ D.W Morgan จำนวน
ทั้งหมด 357 คน จำแนกเป็น

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับ	กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
1	ผู้อำนวยการ โรงเรียน	107	30 %
2	ครู	125	35 %
3	ผู้ปกครอง	125	35 %
รวม		357	100 %

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษากรอบแนวคิดในการศึกษา กำหนดโครงสร้างของเครื่องมือในการศึกษา
3. นำเสนอที่ปรึกษา
4. สร้างเครื่องมือเสนอที่ปรึกษา
5. นำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ เพื่อหาความเที่ยงตรงด้านโครงสร้าง

(Construct Validity) ความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) การใช้ภาษา (wording) พิจารณาความเหมาะสม ความชัดเจน ความถูกต้องของการใช้ภาษา ความเหมาะสมด้านเวลา (Timing) ในการตอบแบบสอบถาม

6. นำเครื่องมือไปปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปทดลองใช้
7. ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือ
8. สร้างเครื่องมือฉบับสมบูรณ์

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity)

การหาค่า IOC (Index of Item - Objective Congruence) จากคะแนนการประเมินของผู้เชี่ยวชาญเพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้ดีขึ้นต่อไป โดยให้คะแนนระดับความสอดคล้องดังนี้

1=สอดคล้อง 0 = ไม่แน่ใจ -1 = ไม่สอดคล้อง

จากการคำนวณค่า IOC ของแบบสอบถามจำนวน 20 ข้อได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.71 - 1.00 ที่ยอมรับได้คือตั้งแต่ 0.5 เป็นต้นไป

2. การหาความเชื่อมั่น (Reliability)

ทดสอบโดยนำแบบสอบถามไปทดสอบใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้ทดลองทั้งหมด 30 ชุด แล้วนำแบบสอบถามที่ได้ตอบแล้วมาทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรของสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ได้เท่ากับ 0.96

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ครั้งนี้จะเป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาวิจัยได้สร้างขึ้น ซึ่งมี 3 ลักษณะ ดังนี้

เนื้อหาของเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ครูผู้สอน ผู้ปกครอง

ผู้บริหารโรงเรียน มีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) สอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์แท็บเล็ตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แบ่งออกเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์แท็บเล็ตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบปลายเปิด (opened Ended)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติทั่วไป
 - ค่าร้อยละ
 - ค่า \bar{X}
 - ค่า SD
2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน
 - t - test
 - One Way Anova (F - test)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์แท็บเล็ตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์แท็บเล็ตของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเรียน ด้านการสื่อสาร ด้านความบันเทิง

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์แท็บเล็ตของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1

“การศึกษาความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง ที่มีต่อพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์แท็บเล็ตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1”

ซึ่งเป็นโรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองอุดรธานี อำเภอหนองวัวซอ อำเภอเพ็ญ และอำเภอสร้างคอม โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และ ประสบการณ์

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 357 คน เป็นผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองของนักเรียน โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำแนกตามลักษณะข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้

จำแนกตามเพศ พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง จำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 61.60 รองลงมาเป็นเพศชายจำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 38.40

จำแนกตามอายุพบว่า ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุระหว่าง 25 – 35 ปี จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 44.50 รองลงมาคือต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 31.10 และมากกว่า 35 ปี จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 24.40

จำแนกตามการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามมีคุณวุฒิทางการศึกษาต่ำกว่า ระดับปริญญาตรีจำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 42.30 ระดับปริญญาตรีจำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 39.20 และสูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 66 คิดเป็นร้อยละ 18.50

จำแนกตามประสบการณ์/การปฏิบัติงานพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์/การปฏิบัติงานมากที่สุดคือ ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 58.0 รองลงมาคือ ระหว่าง 5 – 10 ปีจำนวน 102 คน คิดเป็น

ร้อยละ 28.60 และมากกว่า 10 ขึ้นไป จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 13.40

จำแนกตามสถานะ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็น ครูผู้สอนจำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00 รองลงมาเป็นผู้ปกครองจำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00 และผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์แท็บเล็ตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1

1. ความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมการใช้แท็บเล็ตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 ในด้านการศึกษา ภาพรวมอยู่ที่ระดับปานกลางเมื่อพิจารณารายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ที่ระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 2.81$

2. ความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมการใช้แท็บเล็ตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 ในด้านการติดต่อสื่อสาร ภาพรวมอยู่ที่ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ที่ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 2.70$

3. ความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมการใช้แท็บเล็ตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 ในด้านความบันเทิง ภาพรวมอยู่ที่ระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ที่ระดับมาก ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.57$

ส่วนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์แท็บเล็ตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 จำแนกตามด้านต่าง ๆ

ข้อมูลทั่วไป	ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรม	ผลการเปรียบเทียบ	P-value
เพศ	ด้านการศึกษา	แตกต่างกัน	0.000
	ด้านการติดต่อสื่อสาร	แตกต่างกัน	0.008
	ด้านความบันเทิง	แตกต่างกัน	0.003
อายุ	ด้านการศึกษา	แตกต่างกัน	0.003
	ด้านการติดต่อสื่อสาร	แตกต่างกัน	0.007
	ด้านความบันเทิง	แตกต่างกัน	0.000
การศึกษา	ด้านการศึกษา	ไม่แตกต่างกัน	0.063
	ด้านการติดต่อสื่อสาร	ไม่แตกต่างกัน	0.080
	ด้านความบันเทิง	ไม่แตกต่างกัน	0.074
ประสบการณ์/ การปฏิบัติงาน	ด้านการศึกษา	แตกต่างกัน	0.020
	ด้านการติดต่อสื่อสาร	แตกต่างกัน	0.021
	ด้านความบันเทิง	แตกต่างกัน	0.035

*P<0.05

สรุปผลการวิจัย

1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 357 คน เป็นผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองของนักเรียน โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำแนกตามลักษณะข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามดังนี้ จำแนกตามเพศ พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง จำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 61.60 จำแนกตามอายุพบว่า ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุระหว่าง 25 - 35 ปี จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 44.50 จำแนกตามการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามมีคุณวุฒิทางการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรีจำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 42.30 จำแนกตามประสบการณ์/การปฏิบัติงานพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์/การปฏิบัติงานมากที่สุดคือต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 207 ปี คิดเป็นร้อยละ 58.0 จำแนก

ตามสถานะ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็น ครูผู้สอน จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00 ซึ่งเท่ากับจำนวนเป็นผู้ปกครองจำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00 และผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00

2) ความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์แท็บเล็ตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1

2.1 ความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมการใช้แท็บเล็ตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 ในด้านการศึกษาภาพรวมอยู่ที่ระดับปานกลางเมื่อพิจารณาจากข้อพบว่าทุกข้ออยู่ที่ระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยอยู่ $\bar{X} = 2.81$

2.2 ความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมการใช้แท็บเล็ตสำหรับนักเรียน

“การศึกษาความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง ที่มีต่อพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์แท็บเล็ตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1”

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 ในด้านการติดต่อสื่อสารภาพรวมอยู่ที่ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ที่ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 2.70$

2.3 ความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมการใช้แท็บเล็ตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 ในด้านความบันเทิงภาพรวมอยู่ที่ระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ที่ระดับมาก ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.57$

3) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมใช้อุปกรณ์แท็บเล็ตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1

จากการศึกษาความแตกต่างของความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมใช้อุปกรณ์แท็บเล็ตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

3.1 ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง เพศชาย และเพศหญิง มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมใช้อุปกรณ์แท็บเล็ตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 โดยรวมและรายด้าน ทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2 ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมใช้อุปกรณ์แท็บเล็ตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 โดยรวมและรายด้าน ทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.3 ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมใช้อุปกรณ์แท็บเล็ตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.4 ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง ที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมใช้อุปกรณ์แท็บเล็ตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้าน การติดต่อสื่อสารและด้านความบันเทิงมีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านการศึกษาไม่พบว่าแตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมใช้อุปกรณ์แท็บเล็ตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านความบันเทิง โดยรวมผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมใช้อุปกรณ์แท็บเล็ตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าความคิดเห็นที่มีต่อพฤติกรรมใช้อุปกรณ์แท็บเล็ตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน คณะผู้วิจัยขอเสนอเป็นรายด้านดังนี้

1.1 ด้านการศึกษา ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมใช้อุปกรณ์แท็บเล็ตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องมาจาก พฤติกรรมใช้อุปกรณ์แท็บเล็ตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ยังมีการใช้เพื่อสืบค้นคว้าข้อมูลความรู้เพิ่มเติมจากการเรียนในชั้นเรียน ค้นคว้าข้อมูลต่างๆ สำหรับการทำการบ้านหรืองานที่ได้รับมอบหมาย เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลในการทำการบ้านหรืองานที่ได้รับ

มอบหมาย บันทึกข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาที่เรียน ทำแบบฝึกปฏิบัติที่มีเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาที่เรียนยังมีน้อย ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากอุปกรณ์แท็บเล็ตเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ใหม่ เป็นเทคโนโลยีที่ใหม่สำหรับนักเรียน และครูผู้สอน การใช้งานวัสดุ อุปกรณ์ใหม่นำมาใช้แทนระบบการเรียนการสอนแบบเดิม อาจจะต้องใช้ระยะเวลาเพื่อให้นักเรียนและครูผู้สอนได้ปรับตัวเข้ากับเทคโนโลยีใหม่นี้ ประกอบกับเทคโนโลยีสมัยใหม่นั้นมีเรื่องอื่นที่ให้นักเรียนให้ความสนใจมากกว่าการใช้งานเพื่อการเรียนการสอนนั่นก็คือการใช้อุปกรณ์เพื่อการเล่นเกม หากครูผู้สอนมีวิธีการจัดการเรียนการสอนที่มีความหลากหลายน่าสนใจ และพัฒนาการกระบวนการใช้ อุปกรณ์แท็บเล็ตเพื่อการศึกษา จะทำให้อุปกรณ์แท็บเล็ตนี้สามารถพัฒนาการเรียนรู้อุปกรณ์ได้ ดังนั้นผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครองจึงมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการใช้ อุปกรณ์แท็บเล็ตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 ในด้านการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ด้านการติดต่อสื่อสาร ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมการใช้ อุปกรณ์แท็บเล็ตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจาก นักเรียนมีพฤติกรรมการใช้ อุปกรณ์แท็บเล็ตเพื่อรับข้อมูลข่าวสารด้านการศึกษาและเว็บไซต์แหล่งความรู้ต่างๆ ใช้ อุปกรณ์แท็บเล็ตในการติดต่อสอบถามข้อมูล เพื่อใช้ในการจัดการบ้านหรืองานที่ได้รับมอบหมาย ใช้ อุปกรณ์แท็บเล็ตเพื่อติดต่อกับครูผู้สอน และใช้ อุปกรณ์แท็บเล็ตเพื่อติดต่อสื่อสารกับเพื่อนเพื่อปรึกษาเรื่อง การบ้านหรืองานที่ได้รับมอบหมาย ยังมีน้อยทั้งอาจจะเนื่องมาจาก ระบบสัญญาณอินเทอร์เน็ตแบบไร้สาย ยังไม่มีความเสถียรในบางโรงเรียนที่อยู่ในต่างอำเภอ การติดต่อสื่อสารโดยอาศัยระบบสัญญาณอินเทอร์เน็ต จึงไม่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ การติดต่อสื่อสารระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน หรือระหว่างนักเรียนกับนักเรียนเองมีการใช้งานการติดต่อสื่อสาร

ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนจึงมีน้อย หากนักเรียนมีความสามารถในการใช้งาน และระบบสัญญาณอินเทอร์เน็ตมีความเสถียรมากกว่าปัจจุบัน ในอนาคตการใช้ อุปกรณ์แท็บเล็ตเพื่อการติดต่อสื่อสาร อาจจะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครองจึงมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการใช้ อุปกรณ์แท็บเล็ตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 ในด้านการติดต่อสื่อสารอยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ด้านความบันเทิง ติดต่อสื่อสาร ผลการวิจัย พบว่าความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมการใช้ อุปกรณ์แท็บเล็ตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากนักเรียนมีพฤติกรรมการใช้ อุปกรณ์แท็บเล็ตในการติดตามหรืออ่านข่าวสารบันเทิง ในการเล่นเกมออนไลน์ และดูภาพยนตร์ คลิปวิดีโอ และฟังเพลงออนไลน์ อยู่ในระดับมากสาเหตุเนื่องมาจากเทคโนโลยีที่ทันสมัยนี้ทำให้ความสนใจของผู้เรียนที่อยู่ในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ให้ความสนใจในเรื่องที่สนองความต้องการของตัวเองเป็นหลัก ดังนั้นการใช้ อุปกรณ์แท็บเล็ตเพื่อเล่นเกมออนไลน์ ดูภาพยนตร์ ดูคลิปวิดีโอ เรื่องเหล่านี้ เป็น เรื่องที่ นักเรียน ที่ อยู่ใน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้ความสนใจ เนื่องจากการเรียนผ่านอุปกรณ์แท็บเล็ตนั้น หากเนื้อหาวิชาที่เรียนไม่เป็นที่สนใจ ก็จะทำให้ผู้เรียนเบื่อ ไม่อยากเรียน และหันมาหาเรื่องที่ตนเองสนใจมากกว่า ดังนั้นจึงทำให้ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรม การใช้ อุปกรณ์แท็บเล็ตในด้านความบันเทิงของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จึงอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมใช้ อุปกรณ์แท็บเล็ตของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และ ประสบการณ์

พฤติกรรมการใช้อุปกรณ์แท็บเล็ตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แตกต่างออกไปจากครูผู้สอนที่มีประสบการณ์มากกว่าจึงทำให้มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์แท็บเล็ตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 แตกต่างกันไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

1. ครูผู้สอนไม่อยากให้เด็กได้ใช้เครื่องแท็บเล็ต เพราะจะทำให้เด็กๆ เขียนหนังสือไม่เป็น ขาดทักษะการคิดคำนวณเลขด้วยตัวเอง ควรมีการปรับใช้วิธีการสอนแบบเดิมผสมกับการใช้อุปกรณ์แท็บเล็ตให้เหมาะสมด้านการติดต่อสื่อสารนั้นเด็กในสมัยปัจจุบันมีการเรียนรู้ที่รวดเร็วติดต่อสื่อสารผ่านอุปกรณ์อื่น เช่น โทรศัพท์มือถือ อุปกรณ์แท็บเล็ตจึงมีบทบาทน้อยในด้านการติดต่อสื่อสารในด้านความบันเทิงควรให้ผู้ปกครองได้รับรู้ข้อมูลเกมส์ต่างๆที่นักเรียนเล่น เนื่องจากเกมส์บางเกมส์อาจจะมีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมผู้ปกครองควรให้การแนะนำ

2. นักเรียนใช้อุปกรณ์แท็บเล็ตในด้านความบันเทิง การเล่นเกม มากกว่าการใช้เพื่อการศึกษาและเพื่อการติดต่อสื่อสาร

3. นักเรียนใช้อุปกรณ์แท็บเล็ตไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ และเด็กนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ยังมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการใช้งานอุปกรณ์แท็บเล็ตน้อยจึงทำให้การใช้งานเพื่อศึกษานั้นไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการทำงาน และครูผู้สอนยังไม่กล้าให้เด็กนำแท็บเล็ตมาใช้เนื่องจากกลัวว่าเด็กนักเรียนจะทำอุปกรณ์แท็บเล็ตชำรุดเสียหาย

4. ครูควรนำอุปกรณ์แท็บเล็ตมาให้เด็กใช้งานเพื่อการศึกษา โดยมีครูคอยแนะนำอย่างใกล้ชิด ครูควรแนะนำวิธีการใช้งานด้านการติดต่อสื่อสารอย่างเหมาะสม และครูต้องดูแลควบคุมการใช้งานด้านความบันเทิงอย่างใกล้ชิดและจริงจัง

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพการใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์พกพา (Tablet) ในการจัดการเรียนการสอน
2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการใช้คอมพิวเตอร์พกพา (Tablet)
3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์พกพา (Tablet) ที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
4. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาต่างๆ ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ด้วยการเรียนผ่านอุปกรณ์แท็บเล็ต ในระดับชั้นประถมศึกษา
5. ควรมีการวิจัยความพร้อมของผู้สอนต่อการใช้อุปกรณ์ Tablet ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ.(2544). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544**. โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ : กรุงเทพฯ.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,สำนักงาน. (2555). **คู่มืออบรมปฏิบัติการบูรณาการใช้อุปกรณ์พกพา (Tablet) เพื่อยกระดับการเรียนการสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ :สำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน สพฐ.
- .(2552). **การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- .(2553). **คู่มือฝึกอบรมหลักสูตรบูรณาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อยกระดับการเรียนการสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : สำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน สพฐ.

“การศึกษาความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง ที่มีต่อพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์แท็บเล็ตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1”

ครรรชิต มาลัยวงศ์ และคณะ. (2544). รายงานสำรวจ

สถานภาพและความพร้อมในการใช้งาน
คอมพิวเตอร์และระบบอินเทอร์เน็ตของโรงเรียน
มัธยมศึกษาทั่วประเทศ. กรุงเทพฯ: องค์การค้ำ
ของคุรุสภา.

ไพฑูรย์ ศรีฟ้า. (2555). เปิดโลก Tablet สู่ทิศทางการ

วิจัยด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา : จาก
แนวคิดสู่กระบวนการปฏิบัติ. เอกสาร
ประกอบการบรรยาย ณ มหาวิทยาลัยทักษิณ
จังหวัดสงขลา, อุดรธานี .

ยี่น ภู่วรรณ .(2555). แท็บเล็ตกระดานชนวน

อิเล็กทรอนิกส์ กับความท้าทายที่รออยู่เบื้องหน้า.
มติชน รายงาน วันที่ 10 มิถุนายน 2555 หน้า 6.

วีรวรรณ สุทิน. (2551). “อิทธิพลของจิตลักษณะและ

สถานการณ์ในการทำงานที่ส่งผลต่อพฤติกรรม
การสอนอย่างมีประสิทธิภาพของอาจารย์
สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์”. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโท สาขา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ . (วีรวรรณ สุทิน, 2551 อ้างถึงใน
Steven,1996).

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีม
ของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย

THE RELATIONSHIP BETWEEN TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP OF SCHOOL
ADMINISTRATORS AND TEAM BUILDING OF TEACHERS IN LOEI PROVINCIAL
OFFICE OF THE NON-FORMAL AND INFORMAL EDUCATION

ดูลดา ศรีประเสริฐ¹

DULLADA SRIPRASERT

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้เน้นศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาระดับการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอน และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอน ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ รองลงมา คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ส่วนด้านที่มีค่าต่ำที่สุด คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ

2. การทำงานเป็นทีมของครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าสูงสุดที่สุด คือ ด้านการประสานงาน รองลงมา คือ ด้านการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าต่ำที่สุด คือ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์

3. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = 0.825$) รายด้านพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ($r = 0.816$) และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($r = 0.816$) มีความสัมพันธ์กับการทำงานเป็นทีมในระดับสูงสุดที่สุด รองลงมา คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ($r = 0.793$) และด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ($r = 0.790$) ตามลำดับ

คำสำคัญ : ความสัมพันธ์, ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, การทำงานเป็นทีม, สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย

¹ ครู กศน.ตำบล ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอนาดัง สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย

Email : dullada-ked@hotmail.com

ABSTRACT

The research aimed to study the relationship between transformational leadership of school administrators and team building of teachers in Loei Provincial Office of the Non-formal and Informal Education which the research purposes were 1) to investigate the level of the transformational leadership of school administrators, 2) to explore the level of team building of teachers, and 3) to identify the relationship between the transformational leadership of school administrators and team building of teachers. The research findings were as follows :

1. The transformational leadership of school administrators was evidently found in overall aspect at a high level. The highest mean was the idealized influence then followed by the individualized consideration while the lowest mean was the inspiration.

2. The overall aspect of the team building of teachers was clearly found at a high level. The highest mean was the coordination and then the continuous improvement respectively while the lowest mean was the creativity.

3. The transformational leadership of school administrators in overall aspect was positively correlated with the team building of teachers at a high level with the statistical significance of .01 level ($r=0.825$). It was obviously found that all aspects of the transformational leadership of school administrators was positively correlated with the team building of teachers with the statistical significance at .01 level. Furthermore, the aspects of the intellectual stimulation ($r=0.816$) and the individualized consideration ($r=0.816$) were correlated with the team building at the highest level then the inspiration ($r=0.793$) and the idealized influence ($r=0.790$) respectively.

Keyword : The Relationship, Transformational Leadership, Team Building, Loei Provincial Office of the Non-formal and Informal Education

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาไทยในปัจจุบันตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 บัญญัติไว้ว่า ในการจัดการศึกษาให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมและให้มีการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาและชุมชนให้มากที่สุด ให้ผู้บริหารสถานศึกษามีอิสระในการบริหารงานและใช้ดุลยพินิจของวิชาชีพในการจัดการของสถานศึกษานั้นๆ ให้มากขึ้น การบริหารในสถานศึกษาต้องอาศัยบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ในการทำงาน มีวิสัยทัศน์ และที่สำคัญต้องเป็นบุคคลที่มีภาวะผู้นำสูงและสามารถใช้ภาวะ

ผู้นำได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อที่จะบริหารงานให้สำเร็จตามเป้าหมายวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การบริหารจัดการในโรงเรียนทุกแห่ง บุคคลที่มีความสำคัญ และเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนให้การดำเนินงานทุกอย่างดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมายทางการศึกษา คือ ผู้บริหารโรงเรียนซึ่งเป็นผู้นำในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนโดยผู้บริหารจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับการพัฒนาองค์กรนั้นๆ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติและสมมติฐานของสมาชิกในองค์กร

การทำงานของหน่วยงานหรือองค์กรใดๆ ก็ตาม จำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรคือคน (Man) เงิน (Money)

วัสดุอุปกรณ์ (Materials) การจัดการ (Management) องค์ประกอบทั้งสี่มีความสำคัญมากต่อองค์ประกอบแรกคือ คนมีความสำคัญที่สุดในการดำเนินงานเพราะคนเป็นปัจจัยสำคัญของกระบวนการพัฒนาทั้งหลายทั้งปวงสิ่งสำคัญ 2 ประการที่ต้องคำนึงถึงคือความสามารถในการปรับตัวและความสามารถในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human resource development) องค์ความรู้ต่าง ๆ จะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าปราศจากคนที่เป็นปัจจัยสร้างคุณค่าให้แก่องค์กรมีมูลค่าเพิ่ม (Value added) เพราะยังใช้ยิ่งทำให้มีระบบมากขึ้น การทำงานในองค์กรใดๆ ก็ตามจำเป็นต้องอาศัยบุคคลหลายบุคคลช่วยปฏิบัติภารกิจ (ณรงค์วิทย์ แสนทอง, 2554 : 10)

ในการดำเนินงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตจังหวัดเลย ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษาเองที่มีการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ต่างก็ยอมอาศัยการปฏิบัติงานซึ่งกันและกัน ในบางครั้งการร่วมมือกันทำงานก็ยังคงพบกับปัญหาและอุปสรรคอยู่มาก เพราะการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การจัดการเรียนการสอน และบทบาทของงานที่ต้องปฏิบัติก็ย่อมต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอต้องเกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการในการทำงานที่ให้ก้าวทันต่อยุคสมัยการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ส่งผลให้การกระจายงานมายังครูผู้สอนอาจมีความคลาดเคลื่อน และไม่มี ความชัดเจนในการมอบหมายงานได้ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ครูผู้สอนเองต้องทำความเข้าใจ และมีความรัก ความสามัคคี ร่วมมือกันในการปฏิบัติงานเป็นทีมงานให้มากขึ้น จึงจะทำให้งานในพื้นที่ และงานการศึกษาในสถานศึกษานั้นประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร ดังนั้น การทำงานเป็นทีมจึงเป็นพื้นฐานสำคัญของความสำเร็จในการบริหารจัดการของผู้บริหารซึ่งจะประสบความสำเร็จ และบรรลุเป้าหมายได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายๆประการที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีม

ดังนั้น ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จึงมีความสนใจ

ที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลยโดยมุ่งเน้นการเป็นข้อมูลสำหรับการบริหารงานให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารงานในสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้นและเพื่อให้ทราบระดับความสัมพันธ์อันจะเป็นแนวทางในการเสริมสร้างและเพิ่มพูนให้ครูผู้สอนมีความผูกพันต่อสถานศึกษา และใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาภายในสถานศึกษาให้ดำรงอยู่ในสถานศึกษาได้นาน ส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย
- 2) เพื่อศึกษาระดับการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย
- 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย โดยอาศัยแนวคิดภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ใช้กรอบแนวคิดของ Bass & Avolio (1994) จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี และหลักการจากเอกสารดังกล่าวสรุปได้ว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีองค์ประกอบ 4 ด้าน 1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) การสร้างแรงบันดาลใจ 3) การกระตุ้นทาง

“ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอน
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย”

ปัญหา และ 4) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล
สำหรับการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอน ผู้วิจัยได้แนวคิด
จาก Romig (1996) จากการศึกษาการทำงานเป็นทีม
ประกอบด้วยคุณลักษณะที่จำเป็นในการทำงานมี 5 ด้าน
คือ 1) การติดต่อสื่อสาร 2) การร่วมมือ 3) การ
ประสานงาน 4) การมีความคิดสร้างสรรค์ และ
5) การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

สมมติฐานของการวิจัย

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร
สถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการทำงานเป็นทีมของ
ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย

วิธีดำเนินการวิจัย

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัยจังหวัดเลย ที่ปฏิบัติงานในปี พ.ศ. 2556
จำนวน 300 คน (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย : 2556) 2) กำหนดขนาด
กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan, 1970
ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 169 คน แล้วทำการสุ่มแบบแบ่ง
ชั้น (Stratified Random Sampling) โดยกำหนดสัดส่วน
จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ครอบคลุมทั้ง 14 อำเภอ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น
แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการ
เปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีม
ของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย ประกอบด้วย 3 ตอน
คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไป
ของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ
(Checklist) ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง และสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน
ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง
ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถาม

มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ประยุกต์ตาม
แนวทางของ Likert และตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการ
ทำงานเป็นทีมของครูผู้สอน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถาม
มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของ Likert (ภัทรพร
เกษสังข์, 2549 : 117)

ขั้นตอนการเก็บข้อมูล 1) ผู้วิจัยขอหนังสือจาก
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เพื่อขอความร่วมมือ
ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอน สังกัดสำนักงาน
ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
จังหวัดเลย 2) ส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือ
ไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความ
อนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม และ 3) นำแบบสอบถาม
ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้กลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยไปติดต่อรับและ
ส่งด้วยตนเอง นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ทำการตรวจสอบ
ความถูกต้องสมบูรณ์ และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล 1) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ
สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการ
แจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) 2) วิเคราะห์แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง
ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งมีเกณฑ์แปลผลเป็น 5 ระดับ 3)
วิเคราะห์แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการทำงานเป็นทีมของ
ครูผู้สอน โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
ซึ่งมีเกณฑ์แปลผลเป็น 5 ระดับ 4) วิเคราะห์หาความสัมพันธ์
ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา
กับการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอน โดยใช้วิธีการวิเคราะห์
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product
Moment Correlation Coefficient) (ภัทรพร เกษสังข์,
2549 : 143)

สถิติที่ใช้ 1) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่
และร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 2)
สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์
สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment
Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย/สรุปผล

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

จากการวิจัยปรากฏผลด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ การทำงานเป็นทีมของครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการประสานงาน รองลงมาคือ ด้านการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์

ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอน โดยภาพรวม อยู่ในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และรายด้านพบว่า การทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สูงสุด 3 ลำดับ อยู่ในระดับสูงมาก คือ ด้านการประสานงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รองลงมาคือ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ และด้านการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอยู่ในระดับสูงตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมากทุกด้าน สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ รองลงมาคือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การสร้างแรงบันดาลใจ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก

ปัจจุบันเป็นยุคปฏิรูปการศึกษา ซึ่งกำหนดให้การบริหารจัดการในสถานศึกษาต้องมีการปรับเปลี่ยนหลายประการ เช่น ปรับโครงสร้างให้มีคณะกรรมการสถานศึกษา เน้นการกระจายอำนาจในรูปของการเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาที่ผู้บริหาร ครู และชุมชนต้องมีส่วนร่วมกันมากขึ้น ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองให้มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น เพื่อสนองต่อนโยบายการปฏิรูปการศึกษาและให้สามารถขับเคลื่อนสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จมากขึ้น ครูจึงมีความคิดเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งผู้บริหารจะต้องใช้พฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดในกระบวนการบริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ Bass & Avolio (1994 :13-20) ซึ่งได้ให้แนวคิดและพฤติกรรมที่ผู้นำการเปลี่ยนแปลงเอาใจใส่เป็นพิเศษต่อความต้องการของปัจเจกบุคคลแต่ละคนที่จะให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า การมุ่งความสัมพันธ์เป็นรายบุคคล หมายถึง ผู้นำ จะมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลในฐานะเป็นผู้นำให้การดูแลเอาใจใส่ผู้ตามเป็นรายบุคคลและทำให้ผู้ตามรู้สึกมีค่าและมีความสำคัญ

การทำงานเป็นทีมของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประสานงาน รองลงมาคือ ด้านการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ จากผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย มีนโยบายประกอบด้วยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 ทำให้สถานศึกษามีความคล่องตัว มีอิสระและความเข้มแข็ง ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายจึงต้องร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดการศึกษา จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องประสานความร่วมมือร่วมใจกัน ให้การยอมรับและไว้วางใจซึ่งกันและกัน จึงจะทำ

“ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอน
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย”

ให้ปฏิบัติงานประสบผลสำเร็จ ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของ Romig (1996) กล่าวว่า การทำงานเป็นทีมจะต้องมีการให้ความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการติดต่อสื่อสารประสานงานงานที่ดีทั้งสองทาง เกิดการคิดใหม่ๆ ที่สร้างสรรค์ เพื่อมาพัฒนาปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตามเป้าหมายขององค์กร

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอน อยู่ในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจาก การที่ผู้บริหารมีพฤติกรรมในการเปลี่ยนแปลงการให้ความช่วยเหลือ แนะนำ พัฒนาการในเรื่องการจัดการกระบวนการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมืออาชีพ ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้ร่วมมือกันวางแผนงานในเชิงความคิดสร้างสรรค์ เพื่อการพัฒนาการทำงานให้ดียิ่งขึ้น ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีจริยธรรมสูงเป็นที่ไว้วางใจ ประสานความร่วมมือให้ทุกฝ่ายได้ร่วมกันทำงานเป็นทีม เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาจนบรรลุเป้าหมายเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศุภกิจ สานุสสัย (2547 : 108) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนที่ว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมุ่งเน้นที่การกระจายอำนาจความเป็นผู้นำให้กับผู้ตาม รวมทั้งการให้เกียรติ การยอมรับในความสามารถ และให้มีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารโรงเรียน ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการที่ผู้นำพยายามเปลี่ยนแปลงผู้ตามให้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความไว้วางใจ เกิดความจงรักภักดีและเชื่อถือในตัวผู้นำ เกิดความคล้อยตาม พยายามแก้ปัญหาในการปฏิบัติ เกิดความมั่นใจในตนเอง มีความรับผิดชอบและยอมอุทิศตนเพื่อองค์กร

ข้อเสนอแนะ

1) จากผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการ

พัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร เพื่อให้ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจในการสร้างแรงบันดาลใจของบุคลากร เพื่อให้เกิดการกระตุ้นการทำงานของบุคลากรให้นำไปสู่ความสำเร็จที่ตั้งไว้มากที่สุด 2) จากผลการวิจัย พบว่า การทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาทีมงาน และส่งเสริมให้ครูผู้สอนเห็นความสำคัญของการแสดงความคิดเห็นเชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้งานมีคุณภาพ และประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ และการทำงานเป็นทีมก็จะมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น 3) จากผลการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอน ข้อที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านการประสานงาน ผู้บริหารสถานศึกษา จึงควรให้ความสำคัญกับการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอน ในด้านการประสานงานกันในทุกๆ ฝ่ายอย่างต่อเนื่องโดยให้การสนับสนุน และความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ จะทำให้องค์กรประสบผลสำเร็จ งานทุกอย่างจะชัดเจนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเชิงคุณภาพ 2) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพของผู้บริหาร 3) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอน เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

สุวัฒน์ อินทวงศ์. (2550). ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำการเปลี่ยนแปลงการทำงานเป็นทีมตามการรับรู้ของครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

สัมมา รณินิตย์. (2553). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง.

ค้นเมื่อ 10 กันยายน 2556,

จาก grad.vru.ac.th/meeting_board/

ทิพวรรณ โอษคลัง. (2549). ความสัมพันธ์ระหว่าง

พฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ
ผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันต่อ
สถานศึกษาของครู สังกัดสำนักงานพื้นที่
การศึกษาเลย เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิต
วิทยาลัย สถาบันราชภัฏเลย.

อดิศร สุภาพคำ. (2548). สภาพปัญหาการทำงานเป็น

ทีมในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต
2. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพ
พรรณี.

ศุภกิจ สานุสัติย์. (2546). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะ

ผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับ
ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน
ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงาน
การประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่น. ปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

Bass, Bernard M.& Avolio, Bruce J. (1994).The

implications of transactional and
transformational leadership for
individual, team and organizational
development. Research in Organi
zational Change and.Development.

Romig, D.A. (1996). Breakthrough teamwork :

Outstanding result using structured teamwork.

Chicago : Irwin.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย

THE RELATIONSHIP BETWEEN TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AND INTERNAL QUALITY ASSURANCE IN SCHOOL UNDER LOEI PROVINCIAL OFFICE OF THE NON-FORMAL AND INFORMAL EDUCATION

มนีรัตน์ ลุนธิระวงศ์¹

MANEERAT LUNTHIRAWONG

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้เน้นศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาระดับการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอน และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอน ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ รองลงมา คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ส่วนด้านที่มีค่าต่ำที่สุดคือด้านการสร้างแรงบันดาลใจ

2. การทำงานเป็นทีมของครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าสูงที่สุดคือ ด้านการประสานงาน รองลงมา คือ ด้านการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าต่ำที่สุดคือ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์

3. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = 0.825$) รายด้านพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ($r = 0.816$) และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($r = 0.816$) มีความสัมพันธ์กับการทำงานเป็นทีมในระดับสูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ($r = 0.793$) และด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ($r = 0.790$) ตามลำดับ

คำสำคัญ : ความสัมพันธ์, ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, การทำงานเป็นทีม, สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย

¹ ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองเลย สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย

Email : yuyyam@gmail.com

ABSTRACT

The research entitled “The relationship between transformational leadership of school administrators and internal quality assurance in schools under Loei Provincial Office of the Non-Formal and Informal Education” which the research purposes were 1) to identify the transformational leadership of school administrators, 2) to investigate the internal quality assurance in the schools, and 3) to determine the relationship between the transformational leadership of school administrators and the internal quality assurance in the schools.

The research findings were as follows:

1. The transformational leadership of school administrators was evidently found in overall aspect at a high level. It was found that the aspect of being a role model was the highest mean and followed by the high expectation of work performance whilst the lowest mean was the intellectual stimulation.

2. The overall aspect of the internal quality assurance in the schools was distinctly found at a high level. The highest mean was the information and management system then the internal quality assurance operation considering the school’s education standard respectively whilst the annual report of the internal quality assessment was obviously found at the lowest mean.

3. The transformational leadership of school administrators was positively correlated with the internal quality assurance in the schools at a high level with the statistical significance of .01 level. The highest correlation was the vision formulation and the annual report of the internal quality assessment with the statistical significance of .01 level.

Keyword : The Relationship, Transformational Leadership, Internal quality assurance in schools, Loei Provincial Office Of The Non-formal And Informal Education

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกในยุคปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วจึงจำเป็นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาและเตรียมความพร้อมที่จะเผชิญการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าว ได้แก่ คุณภาพของคน การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยจะต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อทำให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้เป็นคนที่รู้จักคิด

วิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรม คุณธรรม รู้จักพึ่งตนเอง และสามารถดำรงชีวิตให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544 : 1) จากกระแสการเปลี่ยนแปลง ด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี เป็นไปอย่างรวดเร็วและตลอดเวลา ซึ่งก่อให้เกิดความสับสนซับซ้อนและเป็นปัญหาไม่มีวันสิ้นสุด เมื่อสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการศึกษา เริ่มเปลี่ยนแปลงไป องค์กร จำเป็นต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอด องค์กรที่จะอยู่รอดในยุคที่มีการแข่งขันอย่างรุนแรงนั้น ในการบริหารสถานศึกษาจำเป็นจะต้อง

“ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย”

อาศัยผู้นำที่มีภาวะผู้นำที่เหมาะสม ดังนั้นภาวะผู้นำจึงเป็น
ทักษะและเป็นศิลปะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารทุกคน
เพื่อนำพาองค์กรหรือหน่วยงานไปสู่ความสำเร็จ
เพราะผู้นำเป็นผู้กำหนดนโยบาย วางแผน ชักจูงผู้ร่วมงาน
และนำทีมงานปฏิบัติ ภารกิจในองค์กรหรือโรงเรียน และ
เป็นผู้ขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย
ที่กำหนดไว้ การบริหารในยุคโลกาภิวัตน์จำเป็นต้องอาศัย
ผู้บริหารที่มีสมรรถนะในการบริหาร เพื่อการเปลี่ยนแปลง
การบริหารสถานศึกษาผู้นำจะต้องมีลักษณะเฉพาะหลาย
อย่าง เช่น ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกลเป็นผู้นำที่มี
ประสิทธิภาพ มีรูปแบบภาวะผู้นำและเป็นแบบอย่างผู้นำ
ที่ดีมีความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน โดยให้ผู้ร่วมงานเข้าใจ
และปฏิบัติภารกิจจนประสบความสำเร็จจึงจะสามารถ
บริหารองค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้
กระทรวงศึกษาธิการได้ปรับเปลี่ยนนโยบายการจัด
การศึกษาและมีการประกาศใช้กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ
หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา
พ.ศ. 2553 มีผลให้มาตรฐาน ตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพ
ภายในของสถานศึกษาต่างๆ ต้องพัฒนาขึ้นมาใหม่ เพื่อรักษา
และยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาให้สูงขึ้น

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัย “สำนักงาน กศน.” ซึ่งเป็น
หน่วยงานหลักในการสนับสนุน ส่งเสริมการพัฒนาระบบ
ประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้เข้มแข็ง และ
มีความมุ่งหวังยกระดับคุณภาพสถานศึกษาโดยรวมให้ได้
มาตรฐานของสถานศึกษา ตามเจตนารมณ์พระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2552 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และสอดคล้องตามแนวทางที่ว่าด้วย
ระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพสถานศึกษา
พ.ศ. 2553 กำหนดไว้ กอปรกับในปี พ.ศ. 2554
สำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
(องค์การมหาชน)หรือเรียกโดยย่อว่า “สมศ.” มีการ
ดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม
จากสาระสำคัญดังกล่าว สำนักงาน กศน.จะต้องดำเนินการ
ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงว่า
ด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพ

การศึกษา พ.ศ. 2553 โดยเฉพาะสถานศึกษาแต่ละแห่งจะ
พิจารณาเฉพาะมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่สอดคล้องและ
เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาของตนเองเพื่อใช้เป็นเป้าหมายใน
การพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษาต่อไป (สำนักงาน
กศน., แนวทางการประกันคุณภาพภายใน, 2555 : บทนำ)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา
ความสัมพันธ์ระหว่าง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ
ผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานการประกันคุณภาพ
ภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอก
ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย โดยศึกษา
ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา
ระดับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของ
สถานศึกษา และความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการ
เปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงาน
การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
จังหวัดเลย ทั้งนี้เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูล
สารสนเทศในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงาน
การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เกิด
ประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษาน
อกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย
- 2) เพื่อศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพ
ภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอก
ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย
- 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ
การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับ
การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัยจังหวัดเลย

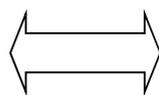
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัย

ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ
ผู้บริหารสถานศึกษา ตามกรอบและแนวคิดของ
Leithwood & Jantzi (Leithwood&Jantzi, 1996 : 26-
27) อ้างถึงใน อัจฉรา วริฤทธิ, 2553 : 6-7) และ

การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของ
สถานศึกษาตามกฎกระทรวง พ.ศ.2553 ข้อ 14
(กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 26) สังกัดสำนักงานส่งเสริม
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย
โดยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

ตัวแปรที่หนึ่ง

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารสถานศึกษา
1. การเป็นแบบอย่างที่ดี
2. การกำหนดวิสัยทัศน์
3. การกระตุ้นการใช้ปัญญา
4. การสนับสนุนผู้ตามเป็นรายบุคคล
5. การยอมรับในเป้าหมายของกลุ่ม
6. การตั้งความหวังในผลงานไว้สูง

ตัวแปรที่สอง

การดำเนินงานการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา
1. กำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา
2. การทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพมาตรฐานการศึกษา
3. จัดระบบบริหารและสารสนเทศ
4. ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของ สถานศึกษา
5. จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพ การศึกษา
6. จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตาม มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
7. จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมิน

สมมติฐานของการวิจัย

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร
สถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินงานการ
ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริม
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย

วิธีดำเนินการวิจัย

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอก
ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย ปีการศึกษา
2556 จำนวน 300 คน (สำนักงาน กศน.จังหวัดเลย, 2556)

กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie
and Morgan (1970 : 608) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น
169 คน ตัวอย่างได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น
(Stratified Random Sampling) ตามอำเภอและการสุ่ม
อย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ใน
การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามความสัมพันธ์
ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร
สถานศึกษากับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย ประกอบด้วย
3 ตอน คือ

“ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย”

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไป
ของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ
(Checklist) ได้แก่ เพศ ประสบการณ์ทำงาน อำเภอที่ตั้ง
ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง
ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถาม
มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ประยุกต์
ตามแนวทางของ Likert และตอนที่ 3 แบบสอบถาม
เกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษา ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วน
ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของ Likert (บุญชม
ศรีสะอาด, 2545 : 103)

ขั้นตอนการเก็บข้อมูล

- 1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย
- 2) ส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม และ
- 3) นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้กลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยไปติดต่อด้วยตนเองและส่งทางไปรษณีย์ และนัดหมายวันเวลาในการรับแบบสอบถามกลับคืนมาภายใน 15 วัน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) 2) สถิติเชิงอ้างอิงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product Moment Correlation Coefficient) และทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติ โดย การทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัย

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นหญิง จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 60.40 ชายจำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 39.60 ประสบการณ์ในตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่อยู่ระหว่างไม่เกิน 10 ปี จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 49.70 เมื่อจำแนกตามอำเภอที่เป็นที่ตั้งของสถานศึกษา ส่วนใหญ่พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด ในอำเภอเมืองเลย จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 16.60 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย ทั้ง 6 ด้าน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน

การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง 8 ด้าน พบว่า การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยภาพรวม ทุกด้าน ด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับสูง รองลงมาคือ ด้านการตั้งความหวังของผลงาน

ไว้สูง อยู่ในระดับสูง และด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์น้อยที่สุด คือ ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทในการบริหารงานในสถานศึกษาทุกๆ ด้านจะต้องใช้ภาวะผู้นำให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในกระบวนการบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จ เพื่อให้เกิดความราบรื่น ไม่เกิดความขัดแย้งและมีประสิทธิภาพสูงได้นั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยมีการระบุนิสัยที่เด่นชัดอย่างชัดเจน เกื้อกูลให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษามีการยอมรับในเป้าหมายรวมของกลุ่มผู้บริหารให้การสนับสนุนผู้ร่วมงานเป็นรายบุคคล การกระตุ้นการใช้ปัญญา รวมถึงการเป็นแบบอย่างที่ดี และการคาดหวังผลการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงานในระดับสูงอย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ บุญช่วย ศิริเกษ (2540 : 190-192) ได้กล่าวถึงผู้นำว่ามีบทบาทสำคัญในการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนแก่สมาชิกในองค์กร อำนวยให้เกิดการติดต่อสัมพันธ์ในกลุ่ม และประสานให้สมาชิกในกลุ่มร่วมมือกันปฏิบัติภารกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าความสำเร็จของกลุ่มหรือองค์การใดๆ ย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของความเป็นผู้นำของผู้บริหารองค์การเหล่านั้น ซึ่ง Bass (Bass 1991, อ้างถึงใน ประเสริฐ สมพงษ์ธรรม, 2537 : 61-66) ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ว่าเป็นกระบวนการที่ผู้นำการเปลี่ยนแปลงพยายามกระตุ้นให้ความพยายามของผู้ตามให้สูงขึ้น จากความพยายามที่คาดหวังเป็นผลให้ปฏิบัติงานเกิดความคาดหวัง โดยผู้นำแสดงบทบาททำให้ผู้ตามมีความรู้สึกไว้วางใจ ยินดีจงรักภักดีและนับถือ ทำให้ผู้ตามกลายเป็นผู้มีศักยภาพ เป็นนักพัฒนา เป็นผู้เสริมแรงได้ด้วยตนเอง ซึ่งผู้นำต้องยกระดับความรู้สึกความ

สำนึกของผู้ตาม ให้ความสำคัญและคุณค่าของผลลัพธ์ที่ต้องการและวิธีการที่จะบรรลุได้ผลลัพธ์ที่ต้องการ ทำให้ผู้ตามไม่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตน แต่อุทิศตนเพื่อองค์กร

การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นการสร้างระบบและกลไกในการควบคุม ตรวจสอบและประเมินการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย เป้าหมายและระดับคุณภาพ ตามมาตรฐานที่กำหนดโดยสถานศึกษาและหรือหน่วยงานต้นสังกัดโดยหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิกร ศรีสุพัฒน์ (2550) ที่พบว่า สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุรธานี เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของดิเรก ศรีโยธา (2551) ที่พบว่า สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของเกรียงไกร จักรเพชรสังข์ (2550:97-103) ศึกษาปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดและอำเภอ ในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ตอนบน กลุ่มไทย-อันดา ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาของสถานศึกษาศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดและอำเภอ ในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ตอนบน กลุ่มไทย-อันดา โดยภาพรวมรายด้านและรายข้ออยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

“ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย”

ที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นพฤติกรรมของผู้บริหารที่แสดงให้เห็นในการจัดการหรือทำงานในการบริหารโรงเรียน โดยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติงานของครู ซึ่งในยุคของการปฏิรูปการศึกษา ผู้บริหารได้รับการอบรมพัฒนาดตนเองอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้บริหารมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะส่งผลต่อพฤติกรรมการบริหารงาน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนผลจากการเปลี่ยนแปลงจึงทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานได้สอดคล้องกับงานวิจัยของทับทิม อติอนูวรรณ์ (2554:96-106) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ส่วนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี การกำหนดวิสัยทัศน์ การสนับสนุนเป็นรายบุคคล การยอมรับในเป้าหมายของกลุ่ม และการตั้งความหวังของผลงานไว้สูง อยู่ในระดับสูง เพราะผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตนได้ เหมาะสมกับบทบาทและสถานการณ์มีความเป็นกัลยาณมิตร ใช้คำพูดที่สร้างสรรค์ ก่อให้เกิดกำลังใจ และเป็นประโยชน์ต่อตนเอง

และผู้อื่น ปฏิบัติตนเป็นมิตรต่อผู้ใต้บังคับบัญชา มีการวิเคราะห์ และ กำหนดวิสัยทัศน์ของตนเองและถ่ายทอดสื่อสารให้ผู้อื่นรับรู้ได้ เป็นผู้นำในการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายหน่วยงานต้นสังกัด มีการสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาให้คำปรึกษาแนะนำเสนอแนะและช่วยผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนในการพัฒนาวิชาชีพ ช่วยปรับเป้าหมายของกลุ่มหรือผู้ใต้บังคับบัญชารายบุคคลให้มีความสอดคล้องและไม่ขัดแย้งกับเป้าหมายของสถานศึกษา ปัญหาทุกอย่างต้องมีวิธีแก้ไข มีความมุ่งมั่นกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน และปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมาย จึงส่งผลให้การดำเนินงานในด้านต่างๆ ประสบผลสำเร็จ ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เกิดประสิทธิผลต่อสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรแสดงพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวให้เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับมากที่สุด เพราะผู้บริหารสถานศึกษา เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาสถานศึกษา ผู้บริหารจึงควรเป็นผู้นำในทุกๆด้าน ในทุกกิจกรรม รวมทั้งมีการส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ติดตาม และให้ความช่วยเหลือแก่บุคลากร ทุกคน/ทุกฝ่ายให้สามารถปฏิบัติงานได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ ส่วนด้านที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญานั้น ผู้บริหารควรมี ความอดทน อดกลั้นและควบคุมอารมณ์ของตนให้ได้มากกว่านี้ ซึ่งการใช้คุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงานจะช่วยให้มากขึ้น

การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาต้องดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพราะแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้น เปรียบเสมือน เข็มทิศชี้ทางการทำงาน เพื่อให้ทุกคนทุกฝ่ายมีเป้าหมายและแนวทาง การดำเนินงานที่ไม่ขัดแย้งกัน แต่แผนจะไม่มี ความหมายถ้าการดำเนินงาน ของบุคลากรในสถานศึกษาไม่ดำเนินงานตามแผนผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงควบคู่กับการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพและระบบคุณธรรม ย่อมสร้างคนที่มีคุณภาพ

ให้เกิดขึ้นได้ไม่ยากนัก ผู้บริหารจะทำหน้าที่จัดสิ่งอำนวยความสะดวก สะดวกสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ดูแล กำกับ ติดตาม และนิเทศงานของบุคลากรทุกคน/ทุกฝ่าย เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้ปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้ ให้ความสำคัญการดำเนินงานและ ปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่องจนเป็นปกติวิสัย ครูต้องทำหน้าที่จัดการเรียนการสอน อย่างเต็มศักยภาพและเต็มเวลา แบ่งเวลาหรือบริหารเวลาในการปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี ได้อย่างเหมาะสมและบรรลุผลสำเร็จตามแผน ทุกฝ่ายต้องมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาควบคู่กันไป รวมทั้งวิเคราะห์และสรุปผลการดำเนินงานตามแผนตลอดทั้งการนำผลที่ได้ไปใช้พัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาต่อไป

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย ครูที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือด้านด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายใน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับจุดเน้น นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจของสถานศึกษาให้ครอบคลุมและดำเนินการตามที่กำหนดให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ไม่ว่าจะเป็นด้านการบริหารจัดการ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งสถานศึกษาต้องมีการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายในเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นที่สถานศึกษาต้องจัดให้มีขึ้น เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและพัฒนาศักยภาพของคน

ให้ปรับตัวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ให้มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานการศึกษาและตรงตามต้องการและความพึงพอใจของนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมและประเทศชาติ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในทุกๆ ด้านและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการบริหารโดยใช้ภาวะผู้นำแบบอื่น เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพของผู้บริหาร
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อให้ผู้บริหารใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพ
3. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของประชากรกลุ่มอื่น ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เช่น สถานศึกษาระดับอนุบาล ระดับประถมศึกษา สถานศึกษาเอกชน หรือสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษา เป็นต้น เพื่อจะช่วยให้ทราบถึงสภาพที่แท้จริง และนำผลจากการวิจัยไปพัฒนาองค์การให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2543). การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด : แนวทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : ครูสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

“ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลย”

กฎกระทรวง. เอกสารการประกันคุณภาพการศึกษา
ภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
อันดับที่ 1/2544. กรุงเทพฯ. (อัดสำเนา).

เกรียงไกร จักรเพชรสังข์. (2550). ปัญหาการเนิ่นงาน
การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
ศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนจังหวัดและอำเภอ
ในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ตอนบน กลุ่มไทย –
อันดามัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

ดิเรก ศรีโยธา. (2551). การดำเนินการประกันคุณภาพ
ภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาเลย เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เลย.

ทับทิม อติอนุวรรตน์. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่าง
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร
สถานศึกษากับการประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด
ขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะ
ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่
6. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

บุญช่วย ศิริเกษ. (2540). พฤติกรรมองค์การในการ
บริหารการศึกษา. เลย : สถาบันราชภัฏเลย.

สำนักงาน กศน. (2555). แนวทางการประกันคุณภาพ
ภายใน กศน.อำเภอ/เขต. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

สำนักงาน กศน. (2556). คู่มือการประเมินคุณภาพ
สถานศึกษาโดยต้นสังกัดสำหรับการศึกษานอก
ระบบ. กรุงเทพฯ : รั้งสีพิมพ์.

อัจฉรา วรวิฑูรย์. (2553). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะ
ผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน
กับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1-3. ปริญญาครุ
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

Bass, B., & Avolio, B. J. (1997). Full range
leadership development : Manual for
the Multifactor leadership
Questionnaire. Pale Alto, CA: Mind
garden.

การจัดการความขัดแย้ง : กรณีพิพาทการสร้างอ่างเก็บน้ำแม่ขาน จังหวัดเชียงใหม่¹

CONFLICT MANAGEMENT: A CASE STUDY OF MAEKHAN RESERVOIR PROJECT, CHIANGMAI PROVINCE

วาสนา สุขกุล², น้ำเพชร วินิจฉัยกุล³

Wassana Sukkul, Numpet Winischaikule

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารูปแบบและแนวทางออกของความขัดแย้งในการจัดการทรัพยากรน้ำกรณีพิพาทโครงการอ่างเก็บน้ำแม่ขานจังหวัดเชียงใหม่ โดยศึกษาจากชาวบ้านใน หมู่บ้านแม่ขานใต้และหมู่บ้านสบลาน ซึ่งเป็นหมู่บ้านในพื้นที่ๆ คาดว่าจะได้รับผลกระทบจากโครงการฯ ส่วนขั้นตอนและวิธีการการวิจัยเป็นการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้กิจกรรมการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายทั้งสองหมู่บ้านดังกล่าว ผลการวิจัย พบว่า ที่ผ่านมาชาวบ้านทั้งสองหมู่บ้านมีรูปแบบในการจัดการความขัดแย้ง 5 รูปแบบอันส่งผลให้เกิดการชะลอโครงการฯ ได้แก่ 1) การยื่นหนังสือ 2) การชุมนุมประท้วง 3) การเปิดเวทีการเจรจา 4) การเสนอวาระและถกเถียงในการประชุมระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ และ 5) การจัดเวทีสาธารณะ นอกจากนี้ในส่วนหนึ่งของแนวทางออกชาวบ้านเสนอให้มี “การถวายฎีกา” เพื่อเป็นทางออกที่ดีที่สุดในการยุติความขัดแย้งโดยชาวบ้านยินดีรับสนองพระราชดำริ สำหรับบุคคลหรือหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการฯและการแก้ปัญหาควรมีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ 1) มีความเป็นธรรม 2) มีอำนาจที่แท้จริงในการตัดสินใจ 3) มีความรู้ความสามารถหรือมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านการบริหารจัดการโครงการฯ เป็นอย่างดี

คำสำคัญ: รูปแบบ, แนวทาง, การจัดการความขัดแย้ง, โครงการอ่างเก็บน้ำแม่ขาน

ABSTRACT

The objective of this study was to investigate of a model and approaches to solve the conflict over water resource management in Maekhan Reservoir Project at Mae-khanin-tai and Sop-lan villages where would be affected by the project. Two qualitative methods, namely, focus group and in-depth interview were employed. It was found that the people from the 2 villages used 5 approaches to solve the conflict and consequently made the project delayed. They were as follows: 1) handing an opposing letter 2)

¹ งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

² อาจารย์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

E-mail: Wassana.suk@hotmail.com

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

E-mail: joy@mju.ac.th

holding a protest 3) having negotiation talks 4) making discussions on the issue locally and nationally and 5) holding public discussions. In addition, the villagers proposed to hand in a royal petition and were willing to obey any royal initiatives. It was also found that the persons or organizations dealing with the project and solving the problems should have typical characteristics as follows: 1) having fair judgment, 2) owning absolute authority in a making decision and 3) being experts or specialists in project management.

Keywords: Model, Approach, Conflict Management, Maekhan Reservoir Project

บทนำ

ประเทศไทยอยู่ในเขตมรสุมจึงทำให้มีฤดูแล้งที่ยาวนาน ประกอบกับแหล่งน้ำธรรมชาติ ที่มีอยู่ไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ได้อย่างเพียงพอกับความต้องการตลอดทั้งปี ดังนั้น นโยบายการจัดการ การกักเก็บและการจัดสรรน้ำ เป็นนโยบายที่มีความสำคัญในลำดับต้นๆ มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้การจัดการและการพัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำมีหลายรูปแบบ เช่น การขุดลอกคูคลอง การขุดเจาะน้ำบาดาล การจัดทำระบบเหมืองฝาย การสร้างเขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำ เป็นต้น แต่เนื่องจากการสร้างเขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำนั้นว่าเป็นรูปแบบที่สามารถเก็บกักน้ำได้ในปริมาณมาก สำหรับวัตถุประสงค์หลักของการสร้างเขื่อนส่วนใหญ่ก็เพื่อเก็บกักน้ำไว้ใช้ในกิจกรรมต่างๆ เช่น การเกษตรกรรม การผลิตกระแสไฟฟ้าพลังน้ำ การอุปโภคบริโภค การท่องเที่ยวรวมทั้งการช่วยบรรเทาอุทกภัยในฤดูน้ำหลาก มิ่งสรรพ์ ขาวสะอาด(2544) ดังนั้นการสร้างเขื่อนในอดีตเคยถูกนำเสนอว่าเป็นสัญลักษณ์ของความเจริญและการพัฒนา แต่ต่อมาได้มีการตั้งคำถามเกี่ยวกับเขื่อนในหลายๆด้าน ทั้งในด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำ และในเชิงผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ได้นำมาซึ่งความขัดแย้งระหว่างภาครัฐและประชาชนที่ได้รับผลกระทบ และนับวันจะทวีความรุนแรงและขยายสู่วงกว้างขึ้นเรื่อยๆ สำหรับประเด็นที่ถูกหยิบยกมาใช้ในการคัดค้านมีตั้งแต่ความไม่เป็นจริงจนถึงผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการสร้างเขื่อนขนาดใหญ่ เช่น เขื่อนปากมูลไปจนถึงความไม่เหมาะสมของสภาพพื้นที่ และการฉ้อราษฎร์บังหลวงของเจ้าหน้าที่

ราชการที่จะได้รับประโยชน์จากการตัดไม้ในป่า เป็นต้น ยศ สันตสมบัติ (2542) อ้างถึงใน มิ่งสรรพ์ ขาวสะอาด (2544)

จากอดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันหากทำการจัดแบ่งกลุ่ม ผลการศึกษาจากงานวิจัย มุมมองตลอดจนแนวคิดที่มีต่อเขื่อนและโครงการที่มีลักษณะเกี่ยวเนื่องสามารถแบ่งกลุ่มการศึกษาได้เป็น 7 กลุ่มการศึกษา ไชยณรงค์ เศรษฐเชื้อ (2543) ได้แก่ กลุ่มที่1: ศึกษาเรื่องเขื่อนโดยชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของเขื่อน ดังเช่นงานของ อรุณศรี สุวรรณโชติ(2533) ทำการศึกษาสภาพเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมของประชากรที่ตั้งถิ่นฐานในอ่างเก็บน้ำเขื่อนสิริกิติ์ จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่าเขื่อนเอนกประสงค์ นอกจากให้ประโยชน์ทางด้านการผลิตกระแสไฟฟ้า การชลประทานและการป้องกันน้ำท่วมแล้ว น้ำที่เก็บกักไว้ยังเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำจืด เพื่อเป็นอาหารโปรตีนที่สำคัญของท้องถิ่นและเป็นแหล่งทำกินเพื่อสร้างรายได้ในอาชีพประมงอีกด้วย ประการสำคัญทำให้ประชาชนในท้องถิ่นเกิดความรักถิ่นฐาน ไม่ดิ้นรนไปหาที่อยู่อาศัยใหม่หรืออพยพมาทำงานในเมืองใหญ่ ซึ่งถือว่าโครงการเขื่อนเอนกประสงค์ เป็นโครงการที่ก่อประโยชน์ต่อประเทศชาติเป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกรไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (2556) ได้ศึกษาคุณสมบัติของเขื่อนปากมูลว่า การก่อสร้างเขื่อนปากมูล เป็นการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากใช้ประโยชน์เพื่อการผลิตกระแสไฟฟ้า เขื่อนปากมูลยังก่อให้เกิดประโยชน์ด้านอื่นๆอีก กลุ่มที่2: ศึกษาเรื่อง

เขื่อนโดยชี้ให้เห็นถึงผลกระทบของเขื่อนในมิติของสิ่งแวดล้อม อาทิ วิชัย ปัญจมานนท์ (2521) ศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการสร้างเขื่อนต่อพื้นที่ป่า ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า หลังการสร้างเขื่อนจุฬาภรณ์ และเขื่อนเขาแหลมมีป่าที่ถูกทำลายอย่างต่อเนื่อง หลังการสร้างเขื่อน มากกว่าป่าที่ถูกทำลายจากอ่างเก็บน้ำส่วน อนุรักษ์ แสงประดับ (2525) ได้วิเคราะห์ผลกระทบต่อแหล่งโบราณคดี และประวัติศาสตร์จากการสร้างเขื่อนเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า โดยนำเสนอหลักการประเมินคุณค่าทางโบราณคดี และสรุปว่า การสร้างเขื่อนของ กฟผ. เกือบทุกแห่ง ไม่ได้สำรวจค้นคว้าตามขั้นตอนทางวิชาการโบราณคดีเลย ส่วนมากหรือเกือบทั้งหมดทำเพียงการสำรวจเท่านั้น ด้วยเหตุดังกล่าวทำให้หลักฐานทางโบราณคดี และประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติต้องถูกทำลายลงไปอย่างน่าเสียดาย และไม่อาจหาสิ่งใดมาทดแทนได้เลย และงานของ สืบ นาคะเสถียร และคณะ (2530) ได้ประเมินผลการช่วยเหลือสัตว์ป่าตกค้างในพื้นที่อ่างเก็บน้ำเขื่อนเชี่ยวหลานโดยประเมินจากการช่วยเหลือสัตว์ป่าระหว่างการกักเก็บน้ำของเขื่อน พบว่า การสร้างเขื่อนเชี่ยวหลานทำให้เกิดผลกระทบต่อสัตว์ป่ามากกว่าที่มีการประเมินไว้ในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม รวมถึงการแก้ปัญหาโดยการอพยพสัตว์ป่าที่ตกค้างประสบความล้มเหลว ซึ่งการศึกษาของกลุ่มนี้ได้ชี้ให้เห็นภาพของผลกระทบที่เกิดจากเขื่อน ซึ่งแต่เดิมรัฐไม่ได้ให้ความสำคัญต่อเรื่องดังกล่าว รวมถึงชี้ให้เห็นข้อบกพร่องของการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่ล้มเหลว และมาตรการการลดผลกระทบที่กำหนดไว้ไม่สามารถปฏิบัติได้จริง สำหรับข้อบกพร่องที่เห็นชัดเจนที่สุดคือ เป็นการศึกษาที่เน้นให้เห็นถึงข้อมูลผลกระทบที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมเพียงด้านเดียว รวมทั้งขาดการเชื่อมโยงกับมิติทางสังคมในด้านอื่นๆ ทำให้มุมมองในการอธิบายเรื่องเขื่อนขาดน้ำหนักลงไป อันเป็นการเปิดประเด็นให้หลายฝ่ายหันมาสนใจเรื่องของสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ซึ่งในปัจจุบันปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมยังคงอยู่ในความสำคัญเป็นอันดับต้นๆ มาโดยตลอด กลุ่มที่ 3: ศึกษาเรื่องเขื่อนโดยชี้ให้เห็นถึง

ผลกระทบทางสังคม และวิถีชีวิตของผู้ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อน กลุ่มนี้ชี้ให้เห็นถึงผลกระทบของการสร้างเขื่อนที่สร้างความลำบาก ความทุกข์ยากให้กับชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบและถูกทะเลาะจากรัฐ ตัวอย่างของการศึกษาของกลุ่มนี้ อาทิ เซ่งงานของ สมพงษ์ ธงไชย (2526) ศึกษาผลกระทบทางสังคมจากเขื่อน โดยพิจารณาผลกระทบจากการกักเก็บน้ำต่อชาวบ้านที่อยู่ทางตอนล่างของเขื่อนเป็นสำคัญ เนื่องจากหากเกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำจะทำให้เกิดผลกระทบต่อการผลิต กระทั่งเกิดความขัดแย้งระหว่างรัฐกับชาวบ้าน รวมทั้งการพิจารณาพื้นที่บริเวณปากแม่น้ำที่เกิดปัญหาน้ำทะเลรุกเข้าไปในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อการผลิตทางการเกษตร การย้ายถิ่นฐาน และการเปลี่ยนอาชีพของชาวบ้าน นอกจากนี้ มนัส สุวรรณ (2532) ได้แบ่งกลุ่มประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนจากการสร้างเขื่อนเอนกประสงค์ ออกเป็น 4 กลุ่มคือ (1) ประชากรที่ต้องอพยพ เพราะที่อยู่อาศัยและที่ทำกินถูกน้ำท่วม (2) ประชากรที่อพยพจากบริเวณน้ำท่วมเข้าไปอยู่อาศัยร่วมกัน (3) ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตสร้างเขื่อน แต่ไม่ถูกน้ำท่วม และไม่ต้องอพยพออกไป (4) ประชากรที่อพยพจากที่อื่นๆ เข้ามาอยู่ในทะเลสาบหลังเขื่อน พบว่า ประชากรทั้ง 4 กลุ่มนี้ กลุ่มแรกเป็นปัญหาที่สำคัญต่อการสร้างเขื่อน ทั้งนี้เพราะเป็นกลุ่มประชากรที่ต้องอพยพออกไปตั้งถิ่นฐานใหม่ ประชากรเหล่านี้ส่วนใหญ่ยังมีความรักและผูกพันต่อถิ่นฐานเดิมของตนอยู่ และไม่ยากที่จะอพยพออกไป แต่เมื่อถูกบังคับเวนคืนก็จำเป็นต้องอพยพออกไป กลุ่มที่ 4: ศึกษาเรื่องเขื่อนโดยใช้แนวทางการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ การศึกษาของกลุ่มนี้มองเขื่อนในฐานะที่เป็นนโยบายสาธารณะและมุ่งให้ความสำคัญกับกลุ่มต่างๆที่เข้าไปมีบทบาทในการตัดสินใจของรัฐ ฤดีมาส ปางพุฒิพงศ์ (2534) ศึกษาบทบาทของหนังสือพิมพ์ในการประสานประโยชน์ระหว่างการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยใช้กรณีศึกษาเขื่อนในประเทศไทย ภายใต้การดูแลของ กฟผ. โดยชี้ให้เห็นว่า เขื่อนที่เป็นนโยบายสาธารณะจะนำความกินตืออยู่ดีมาสู่คนส่วนใหญ่

ซึ่งเป็นการเอาแนวคิดมาจากรัฐที่กำลังสร้างความชอบธรรมให้กับเขื่อน โดยอ้างให้เห็นว่า สามารถสร้างเขื่อนควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้ ภายใต้สถานการณ์การช่วงชิงภายใต้คำกล่าวที่ว่า “การพัฒนาที่ยั่งยืน” ซึ่งเท่ากับการสนับสนุนให้มีการสร้างเขื่อนต่อไป นอกจากนี้ วีรบุรุษ ปิณฑนิช(2539) ได้วิเคราะห์นโยบายและบทบาทของธนาคารโลกที่มีผลต่อการสร้างเขื่อนปากมูล โดยใช้แนวทางการวิเคราะห์เชิงโครงสร้างในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งให้เห็นว่าธนาคารโลกมีอิทธิพลต่อการชี้แนะแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทย กระทั่งส่งผลให้เกิดการก่อสร้างเขื่อนปากมูล รวมถึงชี้ให้เห็นถึงการตัดสินใจในระดับนโยบายที่ประชาชนไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมต่อการตัดสินใจของรัฐได้

กลุ่มที่5: ศึกษาเรื่องเขื่อนโดยใช้แนวคิดและการวิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์ การศึกษาของกลุ่มนี้เป็นการศึกษาโดยใช้แนวคิดการวิเคราะห์ ผลได้-ผลเสีย (Benefit-Cost Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ที่ใช้ความรู้ทางด้านเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก ซึ่งแต่เดิมรัฐใช้เป็นเครื่องมือในการอธิบายความจำเป็นในการสร้างเขื่อน ซึ่งมีการศึกษาในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา อันเป็นผลจากกระแสความขัดแย้งเรื่องผลดี-ผลเสียที่เกิดจากการสร้างเขื่อน เช่น การศึกษาของ นาท ดันวิรุฬห์ และ พูลทรัพย์ สมุทรสาคร(2528) ที่กล่าวถึงเขื่อนในประเทศไทยว่าประเทศไทยมีเขื่อนอยู่จำนวนมาก ทั้งเขื่อนชลประทาน เขื่อนพลังงานไฟฟ้า และเขื่อนอนกประสงค์ เป็นต้น ซึ่งแต่ละเขื่อนต่างก็ต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมากในการก่อสร้าง ขณะเดียวกันประชาชนก็ต้องเสียภาษีตลอดเวลา ในขณะที่ยังไม่มีการศึกษาผลกระทบเรื่องเขื่อนกันอย่างจริงจัง ทั้งนี้ ชวลิต วิทยานนท์(2543) กล่าวถึงผลกระทบจากการสร้างเขื่อนปากมูลว่า ผลกระทบต่างๆที่เกิดขึ้นหลังการสร้างเขื่อนปากมูล เป็นผลพวงจากแนวคิดการพัฒนาที่เรียกว่า TRADE-OFF (ได้อย่าง-เสียอย่าง) เนื่องจากทรัพยากรมีอย่างจำกัด ดังนั้นเวลาใช้ทรัพยากรเพื่อการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจจึงต้องตัดสินใจเลือกว่าจะเอาอะไรที่สำคัญกว่า และเมื่อเลือกเอาคุณค่าอย่างหนึ่งมาก็ย่อมให้คุณค่าอีกอย่างน้อยลงหรือสูญเสียไป

เช่นเมื่อเลือกที่จะเอาไฟฟ้า เขื่อน ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจก็ต้องยอมเสียสละธรรมชาติ (ปลา) และคน (ชุมชน-วัฒนธรรม) ไปบ้าง ดังนั้นนักเศรษฐศาสตร์ควรได้รับบทเรียนว่า คน ชุมชน วัฒนธรรม ธรรมชาติ จะไม่มีผลกระทบภายนอกหรือ Externalities อีกต่อไป เพราะชาวบ้านจะไม่ยอมให้อำนาจรัฐ และอำนาจตลาดกีดกันให้อยู่เสียบบอยู่ภายนอกของกระบวนการซึ่งตวงวัด หรือการตัดสินใจใช้ทรัพยากรที่กระทบ และทำลายชีวิตพวกเขาอีกต่อไป ดังนั้นการศึกษาของกลุ่มนี้จึงเป็นการศึกษาที่ชี้ให้เห็นถึงความเหมาะสมทางเศรษฐศาสตร์ของหน่วยงานสร้างเขื่อนที่วิเคราะห์ผลได้-ผลเสียทางเศรษฐศาสตร์ที่ผิดพลาดโดยประเมินไว้สูงเกินความเป็นจริง (Overestimate) และไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน และการศึกษาของกลุ่มนี้ยังเป็นการจุดประกายในสิ่งที่เรียกว่า “ภูมิปัญญาชาวบ้าน วัฒนธรรม ประเพณี” ฯลฯ ล้วนแต่เป็นสิ่งที่ประเมินค่าไม่ได้ และสิ่งเหล่านี้ไม่สามารถที่จะวัดหรือตีค่าเป็นตัวเงินในแง่ของเศรษฐศาสตร์ได้ ดังนั้นก่อนที่จะสร้างเขื่อนหรือโครงการพัฒนาของรัฐ การประเมินผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม (EIA) และการประเมินผลกระทบทางด้านสังคม (SIA) จึงจำเป็นและต้องศึกษาอย่างรอบคอบและครอบคลุมในทุกๆด้าน

กลุ่มที่6: ศึกษาเรื่องเขื่อนโดยใช้แนวคิดและการวิเคราะห์เชิงนิเวศวิทยา การศึกษาของกลุ่มนี้ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อใช้ศึกษาเรื่องเขื่อนในสังคมไทยและผู้ที่เกี่ยวข้องว่าเป็นผู้บุกเบิกการพัฒนาแนวคิดนี้คือ คุณหญิงสุธาวัลย์ เสถียรไทย และกลุ่มนักวิชาการศูนย์เศรษฐศาสตร์นิเวศ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยศึกษาเพื่อประเมินค่าทางเศรษฐศาสตร์ของป่าอุทยานแห่งชาติ แม่ยมที่กำลังเกิดปัญหากรณีการสร้างเขื่อนแก่งเสือเต้น ซึ่งประเมินใน 4 ประเด็น คือ (1) ประเมินค่าการเก็บของป่าโดยชุมชนซึ่งเป็นการใช้โดยตรง (2) ประเมินค่าความหลากหลายทางชีวภาพทั้งในแง่คุณค่าด้านแหล่งพันธุกรรมไม้สัก และคุณค่าความเป็นระบบนิเวศน์ที่หายาก ซึ่งเป็นทางคุณค่าที่มีการใช้ และไม่มี การใช้ (3) คุณค่าของป่าไม้ในการดูดซับคาร์บอน ซึ่งเป็นคุณค่าที่ใช้โดยอ้อม (4) ประเมินคุณค่าป่าไม้ในฐานะแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งเป็นคุณค่าการใช้ที่ไม่ใช่

การบริโภคซึ่งสอดคล้องกับงาน การวิจัยที่บ้านกรณีแก่งเสื่อเด่น ซึ่งเน้นเนื้อหา 7 เรื่องคือ (1) ระบบนิเวศน์ (2) พันธุ์ปลาและสัตว์น้ำ (3) สัตว์ป่าและแมลง (4) พันธุ์ไม้ (5) สมุนไพร (6) พรรณพืช ผัก เห็ด หน่อไม้ และ (7) ประวัติชุมชน ศรีนิศย์ ศรีอาภรณ์และคณะ (2548) กอรปกับงานของ เกษียร เตชะพีระ (2543) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าแม่น้ำมูลก่อนการสร้างเขื่อนปากมูลเป็นทรัพยากรเศรษฐกิจพอเพียง คือ มีน้ำ ปลา ซึ่งหมายถึง ความอุดมสมบูรณ์พืชผักไร่ นา สิ่งที่ช่วยสร้างฐานชีวิต ครอบครัว หมู่บ้าน ชุมชน รวมถึงประเพณีวัฒนธรรมของคนสองฝั่งแม่น้ำมูล แต่แล้วทุนธรรมชาติเหล่านี้ต้องสูญสิ้นเมื่อมีเขื่อนปากมูลเกิดขึ้นมา ดังนั้นแม่น้ำมูลไม่ใช่ทรัพยากรเศรษฐกิจพอเพียงอีกต่อไป แต่กลายเป็นทรัพยากรทางด้านเศรษฐกิจการค้า ซึ่งปล้นเอาทรัพยากรเศรษฐกิจพอเพียงไปหรืออีกนัยหนึ่งเขื่อนปากมูลเป็นตัวบ่อนทำลายทรัพยากรเศรษฐกิจพอเพียง และหากเราอยากได้ทรัพยากรเศรษฐกิจพอเพียง วิธีการดำเนินชีวิต ประเพณีวัฒนธรรมกลับคืนมา การรื้อเขื่อน หรือการเปิดประตูให้น้ำในเขื่อนออกมาอาจจะกลายเป็นสัญลักษณ์ก้าวแรกของการเดินทางสายใหม่ที่ประเทศไทยและคนในชาติจะอยู่กันอย่างมีความสุข

กลุ่มที่ 7: ศึกษาเรื่องเขื่อนในมิติของความขัดแย้ง กลุ่มนี้เป็นการศึกษาที่เน้นเรื่องความขัดแย้งกรณีเขื่อน โดยมุ่งไปวิเคราะห์ความแตกต่างเรื่องทัศนคติ และบทบาทการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนซึ่งเกี่ยวข้องกับเขื่อนให้เกิดความขัดแย้งขึ้นมา อาทิการศึกษาของ สมบัติ สุภาภา (2541) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนจังหวัดแพร่ ต่อข้อเสนอให้สร้างเขื่อนแก่งเสื่อเด่น โดยรวมเอากลุ่มคนที่เกี่ยวข้องต่อเรื่องดังกล่าวมาศึกษา พบว่า ชาวบ้านที่ได้รับความเดือดร้อน และเรียกร้องให้ยุติการสร้างเขื่อนหรือขัดขวางการสำรวจข้อมูลของทางราชการเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม ชาวบ้านควรคำนึงถึงประโยชน์ของประเทศเป็นสำคัญ และ ยนต์ มุกสิ (2543) เสนอมาตรการระยะยาวเกี่ยวกับเขื่อนว่า สำหรับโครงการที่ยังไม่ได้ดำเนินการสร้าง อยากให้รัฐบาลมองถึงโครงการอื่นๆ ที่ยังไม่ได้คิดด้วยว่าจะทำอย่างไร เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาขึ้นมาอีก ส่วนโครงการที่ดำเนินการแล้วนั้น อยากให้รัฐประเมินผล

กระทบหลังโครงการด้วย ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงข้อเท็จจริงทั้งด้านบวกและด้านลบ เพื่อนำมาปรับกระบวนการแก้ไขให้มีประสิทธิภาพและควรใช้วิธีการป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาคือ ให้มีการประเมินผลกระทบของโครงการ กรณีตัวอย่างเขื่อนปากมูลที่มีปัญหาอยู่ในขณะนี้เกิดจากการไม่ประเมินผลกระทบหลายๆด้านให้ดีก่อนที่จะก่อสร้างจึงทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนขึ้นมา กอรปกับมีข้ออ้างเกิดว่าประเด็นความขัดแย้งเรื่องเขื่อน และการถกเถียงเรื่องประเด็นดังกล่าวมักวนเวียนอยู่กับปัญหาเชิงเทคนิคและการจัดการในด้านต่างๆ มีกรณีของผลกระทบที่ตามมาจากการสร้างเขื่อนมากยิ่งขึ้นเรื่อยๆโดยไม่มีการเรียนรู้เพื่อจัดการกับปัญหาดังกล่าวและร่วมกันแก้ปัญหาอย่างชาญฉลาดจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นการศึกษาในกลุ่มนี้จึงเป็นการศึกษาที่เริ่มมีบทบาทมากขึ้นในสถานการณ์ปัจจุบัน เนื่องจากความขัดแย้งในยุคปัจจุบัน ความเข้มข้นอยู่ที่ปัญหาระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรระหว่าง รัฐกับประชาชน เป็นผลทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างทั้งสองฝ่ายมีอยู่เป็นประจำ กระทั่งสถานการณ์เริ่มรุนแรงมากขึ้น ดังนั้นการศึกษาในกลุ่มนี้จึงเป็นการชี้ให้เห็นถึงข้อขัดแย้งและข้อพิพาทของทั้งสองฝ่ายได้เป็นอย่างดี

ดังกรณีของโครงการอ่างเก็บน้ำแม่ขานตั้งอยู่บริเวณเหนือบ้านห้วยโถง ตำบลน้ำบ่อหลวง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ วัตถุประสงค์ของโครงการ เพื่อพัฒนาแหล่งเก็บน้ำแม่ขานให้ปริมาณเพียงพอต่อการเพาะปลูกอุปโภค บริโภคของราษฎรในพื้นที่ชลประทานราษฎรแม่ขานที่มีระบบเหมืองฝายแล้ว 25,000 ไร่ เป็นแหล่งเสริมน้ำให้กับพื้นที่ตอนล่างโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 4 (คลอง 23) ครอบคลุมพื้นที่ 43,370 ไร่ และช่วยบรรเทาอุทกภัยบริเวณตอนล่างของกลุ่มน้ำขาน นอกจากนี้โครงการดังกล่าวยังมีเป้าหมายที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ (ในรูปผลประโยชน์หลักของโครงการ) ด้านการเกษตรกรรมและชลประทาน โดยการส่งน้ำเข้าพื้นที่ชลประทานฤดูฝน 68,370 ไร่ และฤดูแล้ง 54,298 ไร่ ความหนาแน่นของการปลูกพืช 179.27% คิดเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจ 359.9 ล้านบาท/ปี ผลประโยชน์ทางอ้อม

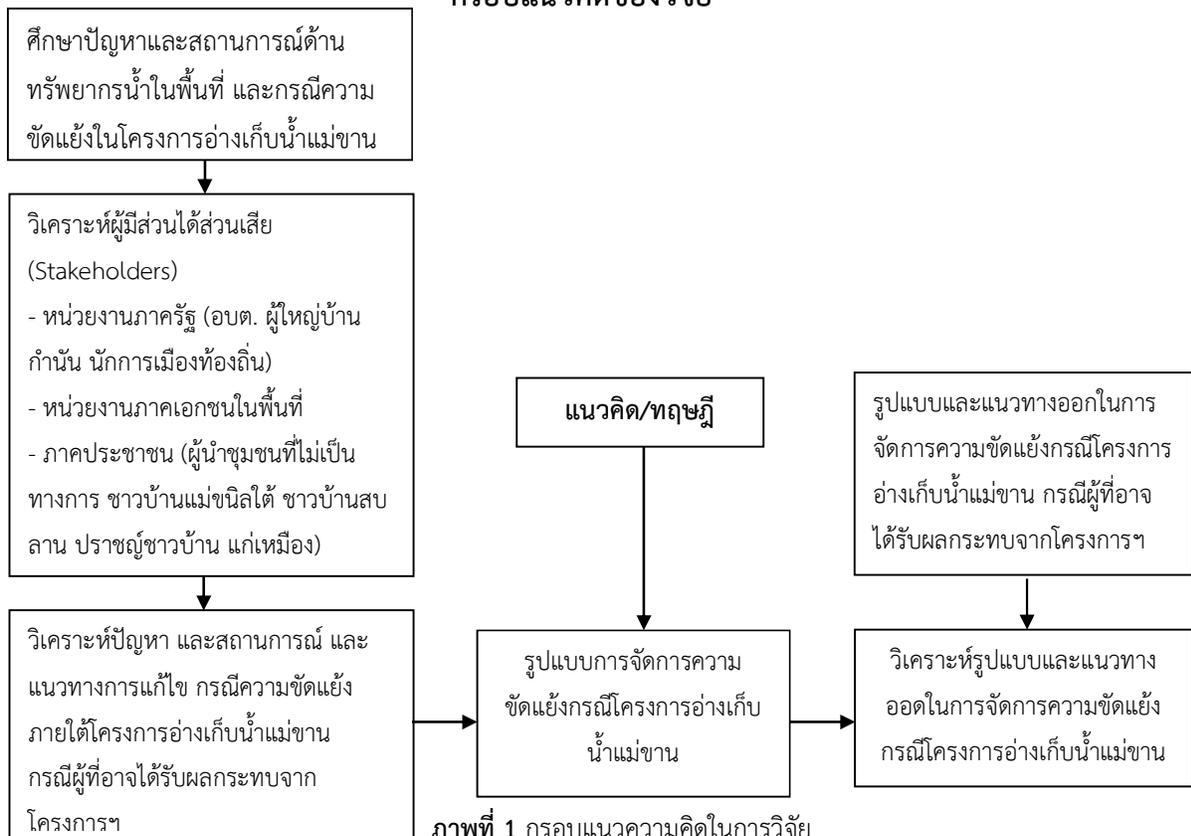
อื่นๆ เช่น การประมง 0.96 ล้านบาท การบรรเทาอุทกภัย 0.31 ล้านบาท และการนำไม้ออกคิดเป็นมูลค่าของ เศรษฐกิจ 28.55 ล้านบาท/ปี กรมชลประทาน(2540) เนื่องจากที่ผ่านมาพบว่าโครงการอ่างเก็บน้ำแม่ฆานได้ผ่านการพิจารณารายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) แล้วเมื่อปี 2540 ทั้งนี้คณะกรรมการผู้ชำนาญการด้านแหล่งน้ำได้บรรจุโครงการดังกล่าวไว้ในการจัดทำแผนรวม(Integrated Plan) การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำปิง โดยกรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างไรก็ตามโครงการอ่างเก็บน้ำแม่ฆาน ยังไม่สามารถก่อสร้างและดำเนินการตามโครงการได้ เนื่องจากมีประเด็นที่ชาวบ้านบางส่วนไม่เห็นด้วยกับโครงการ คือ (1) หากเกิดโครงการน้ำอาจท่วมหมู่บ้าน (2) ทำลายอาชีพหลักและอาชีพเสริมของชาวบ้าน (3) ทำลายวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่นและ วัฒนธรรมท้องถิ่น (4) กระทบต่อแหล่งโบราณสถานและโบราณ วัตถุ (5) กระทบต่ออุทยานแห่งชาติออบขาน และ (6) ประเด็นความไม่เป็นธรรมของภาครัฐในการดำเนินการโครงการ

รวมทั้งการเข้ามาของกระบวนการหากินกับค่าชดเชยของกลุ่มนายทุน วาสนา สุขกุล (2549) จากสภาพปัญหาดังกล่าวทำให้กรณีความขัดแย้งยังมีความยืดเยื้อและยังไม่ได้รับการแก้ไขสืบเนื่องจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ.2556) ซึ่งนับว่าเป็นโจทย์ที่คณะผู้วิจัยให้ความสนใจต่อโครงการฯ อันเป็นโครงการของรัฐที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต ตลอดจนหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยชิ้นนี้จะมีส่วนช่วยในการตัดสินใจด้านโครงการสำหรับผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการและโครงการอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับโครงการดังกล่าว รวมทั้งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับทางเลือกในการจัดการทรัพยากรน้ำโดยกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงกับประชาชนและคนในพื้นที่

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) ศึกษารูปแบบและแนวทางการจัดการความขัดแย้งในการจัดการทรัพยากรน้ำของประชาชนในพื้นที่ๆ คาดว่าจะได้รับผลกระทบจากโครงการฯ

กรอบแนวคิดของวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีแนวคิดในการศึกษาถึงรูปแบบและแนวทางในการจัดการความขัดแย้งกรณีความขัดแย้งของชาวบ้านกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ และกรณีชาวบ้านกับชาวบ้านภายใต้โครงการอ่างเก็บน้ำแม่ฆาน โดยในเบื้องต้นได้ทำการศึกษาปัญหาและสถานการณ์ด้านทรัพยากรน้ำในพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์กลุ่มผู้มีส่วนเสียกับโครงการ โดยศึกษาผ่านประชาชนที่ต้องอพยพหรือกลุ่มชาวบ้านผู้ที่จะได้รับผลกระทบจากโครงการฯ ใน 2 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่บ้านแม่ฆานใต้และหมู่บ้านสบลาน อันนำไปสู่กระบวนการวิเคราะห์รูปแบบและแนวทางเลือกในการจัดการความขัดแย้งกรณีโครงการอ่างเก็บน้ำแม่ฆาน ดังรูปที่ 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยใช้กระบวนการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการศึกษาจากชาวบ้านที่อยู่ใน 2 หมู่บ้าน หมู่บ้านแม่ฆานใต้และหมู่บ้านสบลาน) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อเข้าร่วมในกิจกรรมสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) การสัมภาษณ์เจาะลึก (in-dept interview) ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแหล่งปฐมภูมิและกรณีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) จากการรวบรวมหนังสือราชการ รายงานการวิจัย บทความและวิทยานิพนธ์ต่างๆ รวมทั้งข้อมูลที่ผ่านเครือข่ายระบบอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์โดยอาศัยกระบวนการจัดระบบแยกแยะและจัดกลุ่มข้อมูลเพื่อใช้เป็นหน่วยย่อยหรือหน่วยความหมายในการวิเคราะห์และการตีความเบื้องต้น จากนั้นจึงนำข้อมูลในหมวดหมู่ต่างกันมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทั้งระบบหรือหาความสัมพันธ์แบบองค์รวม (Holism) เพื่อนำเสนอข้อมูลในลักษณะการเขียนรายงานในรูปแบบของการพรรณนาความ

ผลการวิจัย

1) ลำดับเหตุการณ์ สถานการณ์การและความขัดแย้งในพื้นที่โครงการฯ

หากกล่าวถึงการเข้ามาของโครงการฯ ในหมู่บ้านที่อาจได้รับผลกระทบจากโครงการฯ พบได้ว่า หมู่บ้านแม่ฆานใต้เป็นหมู่บ้านแรกที่ตื่นตัวในเรื่องผลกระทบที่จะเกิดขึ้นดังกล่าวมากกว่าหมู่บ้านสบลานเนื่องจากโครงการฯ ได้ระบุไว้แน่ชัดในเรื่องผลกระทบที่เกิดขึ้นเพราะเป็นหมู่บ้านที่ต้องอพยพย้ายถิ่นหากเกิดโครงการ ในขณะที่หมู่บ้านสบลานไม่มีรายชื่อในรายงานการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม (EIA) ว่าจะได้รับผลกระทบหากเกิดโครงการ ดังนั้นหากกล่าวในประเด็นนี้แม่ฆานใต้จึงเป็นหมู่บ้านที่มีพัฒนาการตลอดจนกระบวนการยาวนานมากกว่าหมู่บ้านสบลาน ซึ่งเริ่มตื่นตัวในปี พ.ศ.2548 ดังนั้นในส่วนของผลการศึกษาในประเด็นลำดับเหตุการณ์ สถานการณ์การและความขัดแย้งในพื้นที่โครงการฯ จะได้กล่าวให้เห็นลำดับสถานการณ์ส่วนใหญ่ของหมู่บ้านแม่ฆานใต้เป็นหลัก กล่าวคือ การเข้ามาของโครงการอ่างเก็บน้ำแม่ฆานเป็นเหตุการณ์ที่ต่อเนื่องและมีความสอดคล้องและเป็นเหตุปัจจัย รวมทั้งเป็นจุดที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบางอย่างในหมู่บ้านแม่ฆานใต้ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสามารถสรุปภาพรวมของการเข้ามาของกลุ่มนายทุนและโครงการอันมีผลกับชาวบ้านจากโครงการ ดังรูปที่ 2 ดังนี้

ภาพที่ 2 พัฒนาการการเข้ามาของนายทุนและโครงการอ่างเก็บน้ำแม่ฆาน

ทั้งนี้หากทำการแบ่งสถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในพื้นที่ผู้วิจัยจะได้สรุปพัฒนาการดังกล่าวออกเป็นช่วงเวลาซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ยุค คือ...

1.1) ยุคก่อนการสำรวจและจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ (ก่อนปี พ.ศ. 2540)

หมู่บ้านแม่ขานได้ได้รับการจัดตั้งหมู่บ้านอย่างเป็นทางการจากกระทรวงมหาดไทยเมื่อปี พ.ศ. 2478 ซึ่งเป็นหมู่บ้านเล็กๆในหุบเขาลักษณะเด่นของหมู่บ้านคือเป็นที่ๆมีความสวยงามทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์ห่างจากตัวอำเภอหางดง ประมาณ 20 กิโลเมตร วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชาวบ้านไม่ต่างไปจากคนเมือง (คนเชียงใหม่) มากนัก วิถีชีวิตของคนในชุมชนอยู่กันแบบเครือญาติ สำหรับด้านที่แตกต่างกันคือ วิธีการดำรงชีวิต การพึ่งพาอาศัยทรัพยากรธรรมชาติความผูกพันกับธรรมชาติซึ่งเป็นสิ่งที่ชาวบ้านค่อนข้างจะได้เปรียบกว่าคนเมืองโดยอาศัยต้นทุนทางธรรมชาติในการทำมาหากินเลี้ยงชีพพึ่งระบบตลาดน้อยภายในชุมชนมีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ อันได้แก่ทรัพยากรป่าไม้ แม่น้ำลำธาร ทุ่งนา สัตว์ป่า แหล่งอาหาร แหล่งสมุนไพร ด้วยเหตุปัจจัยดังกล่าวในเบื้องต้น ในช่วงปี พ.ศ. 2528-2529 ได้มีกระแสและการเข้ามาของคนต่างถิ่นหรือนายทุนเพื่อต้องการซื้อที่ดินสำหรับการสร้างรีสอร์ท แต่นายทุนกลุ่มดังกล่าวก็ไม่สามารถทำการได้สำเร็จเนื่องจากหลังจากนั้นอีก 1 ปี กรมอุทยานฯ ได้เข้ามาสำรวจและประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติออบขาน จังหวัดเชียงใหม่ ในปี พ.ศ. 2535 และภายหลังการประกาศเขตอุทยานแล้ว ชาวบ้านและเจ้าหน้าที่อุทยานได้ร่วมกันทำการแบ่งแนวพื้นที่ทำกินเดิมและกันเขตป่าชุมชนออกจากเขตพื้นที่อุทยานฯ ตลอดจนมีการร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่และชาวบ้านในการดูแลรักษาพื้นที่ป่า

1.2) ยุคระหว่างการสำรวจและจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม (ปี พ.ศ. 2540-พ.ศ. 2547)

ในปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมาถือว่าเป็นยุคของการเริ่มต้นแห่งความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในพื้นที่ มีบุคคลและกลุ่ม

บุคคล ตลอดจนหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามาในพื้นที่ (รายละเอียดดังรูปที่3) กอรบกับเริ่มมีข่าวลือเกี่ยวกับโครงการฯ ตลอดจนมีกระแสของการสำรวจเพื่อเตรียมการสำหรับการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำแม่ขานเข้ามาในหมู่บ้านและในช่วงนี้เองเป็นเหตุเริ่มต้นที่ทำให้หมู่บ้านสบลานมีการตื่นตัวในเรื่องดังกล่าวด้วยเพราะจากการลงพื้นที่สำรวจของเจ้าหน้าที่กรมชลประทานที่ได้ไปสำรวจและได้ทำเครื่องหมายถึงระดับน้ำท่วมถึงหากเกิดโครงการฯ ซึ่งชาวบ้านอ้างว่าหากระดับน้ำสูงถึงระดับดังกล่าวย่อมเป็นเหตุให้คนในหมู่บ้านได้รับผลกระทบเนื่องจากระดับน้ำดังกล่าวจะทำให้เกิดน้ำท่วมซึ่งปิดกั้นทางเข้า-ออกหมู่บ้าน อันมีอยู่เส้นทางเดียว ในขณะที่เดียวกันสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงเหตุการณ์และสถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในพื้นที่ในช่วงดังกล่าวมี 4 ประการที่สำคัญคือ...

1.2.1) ขาดการเปิดเผยข้อมูลที่แท้จริงจากหน่วยงานภาครัฐ: เช่น ที่ผ่านกรมชลประทานไม่เปิดเผยข้อมูลที่ถูกต้องโดยเฉพาะไม่เปิดเผยรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้กับชุมชนที่อาจได้รับผลกระทบโดยตรง และปิดกั้นการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการตัดสินใจของชาวบ้านหมู่บ้านแม่ขานได้ในฐานะผู้อาจได้รับผลกระทบมากที่สุด จะเห็นได้จากการประชุมหลายครั้ง ที่จัดโดยสำนักงานกรมชลประทานเขตที่ 1 และคณะอนุกรรมการบริหารจัดการลุ่มน้ำปิงตอนบนเชิญผู้เข้าร่วมประชุมเฉพาะผู้ที่ได้รับประโยชน์จากโครงการอ่างเก็บน้ำแม่ขานเท่านั้นโดยชาวบ้านที่อาจได้รับผลกระทบจากโครงการไม่เคยได้รับเชิญให้เข้าร่วมในการประชุมแต่อย่างใด ตลอดจนเมื่อชาวบ้านได้ยื่นหนังสือคัดค้านโครงการอ่างเก็บน้ำแม่ขาน พร้อมทั้งรายชื่อราษฎรที่คัดค้านต่อหน่วยงานราชการหลายครั้ง แต่ไม่ได้รับคำชี้แจง และให้ความช่วยเหลือแต่อย่างใด ถึงแม้ล่าสุดเมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2548 ที่ผ่านมาหน่วยงานของกรมชลประทานเข้ามาชี้แจง ในรายละเอียดของโครงการกรมชลประทานไม่สามารถตอบคำถามได้ว่าน้ำจะท่วมถึงไหน นอกจากนี้ที่ผ่านมายังมีกระแสของข่าวลือที่เข้ามาอยู่ในพื้นที่เป็นระยะๆ เช่น สู้ออกไปก็สู้อุปไม่ได้ เพราะคนส่วนมากเห็นด้วยกับโครงการ (หลักประชาธิปไตย) ใครมี

ต้นไม้เยอะก็ได้เงินเยอะ ถ้าไม่ย้ายน้ำก็จะท่วมบ้าน ถ้าย้ายออกจากพื้นที่ได้ครอบครัวยุคหนึ่งล้านบาท เป็นต้น ซึ่งข่าวลือดังกล่าวยังมีผลต่อความคิด ความรู้สึกและความเข้าใจของชาวบ้านบางส่วนจนถึงปัจจุบัน

1.2.2) ขาดความโปร่งใสและเกิดกระบวนการทุจริตภายใต้โครงการฯ: ในการจ่ายค่าชดเชยทางเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการอ่างเก็บน้ำแม่ขานอ้างว่าโครงการอ่างเก็บน้ำแม่ขานเป็นโครงการขนาดกลาง ไม่มีงบประมาณจัดสรรในหมวดของค่าชดเชยแต่อย่างใด ทั้งที่ก่อนหน้านี้ทางกรมชลประทานได้ตกลงกับชาวบ้านหากมีการก่อสร้างโครงการชาวบ้านจะได้รับค่าชดเชย ทั้งที่ดินที่อยู่อาศัย ที่ดินทำกิน รวมทั้งมีพื้นที่สำหรับรองรับการอพยพในการตั้งหมู่บ้านใหม่ จะฟื้นฟูสภาพวิถีชีวิตให้คล้ายเช่นเดิม และมีการสาธารณูปโภคพร้อม แต่ที่ผ่านมาไม่มีหลักหรือมาตรการใดๆ ที่แสดงให้เห็นว่าคำพูดดังกล่าวของเจ้าหน้าที่จะเป็นได้ ดังนั้นชาวบ้านยังยืนยันว่าหากมีการก่อสร้างโครงการ และชาวบ้านมีความเห็นร่วมกันว่าไม่ต้องการถิ่นฐานทำกินในพื้นที่ใหม่ และไม่โยกย้ายหรือรับค่าชดเชยใดๆ จากกรมชลประทาน

1.2.3) การเข้ามาของกระบวนการหาเงินกับค่าชดเชย: เนื่องจากในสภาพปัจจุบันที่ดินบางส่วนในหมู่บ้านได้ถูกกว้านซื้อที่ดินทั้งที่มีเอกสารสิทธิ์และไม่มีเอกสารสิทธิ์โดยกลุ่มนายทุนเหล่านั้นก็ทำการปลูกสร้างสิ่งก่อสร้าง ปลูกต้นไม้ ทั้งต้นลำไยและต้นมะขาม และพืชสวนอื่นๆ ซึ่งมีลักษณะการปลูกที่ไม่หวังผล เช่น หลุมละ 3-4 ต้น (ผิดวิสัยเพื่อต้องการผลผลิตทางการเกษตร)

1.2.4) กระทบต่อสุขภาพจิตของคนในหมู่บ้าน: เนื่องจากความหวาดระแวงในสิ่งที่ยังไม่ถึงมีทั้งความวิตกกังวลและความรู้สึกถึงความไม่มั่นคงปลอดภัย ทั้งในเรื่องที่อยู่อาศัย อาชีพ วิถีชีวิต ตลอดจนวิถีวัฒนธรรมของคนในชุมชน รวมทั้งส่งผลให้เกิดความขัดแย้งภายในชุมชน เป็นต้น

อย่างไรก็ตามในทัศนคติในเรื่องดังกล่าวคนในชุมชนยังมีความไม่แน่ใจตลอดจนมองว่าหากเกิด

โครงการดังกล่าวเกิดขึ้นจริงอาจส่งผลกระทบต่อชาวบ้านและหมู่บ้านหลายประการ คือ...

(1) กระทบต่อหมู่บ้านเนื่องจากพื้นที่ตั้งหมู่บ้านแม่ขนิลใต้และบ้านสบลานในปัจจุบันเป็นถนนลูกรังและมีเส้นทางเข้าออกนอกหมู่บ้านเพียงเส้นทางเดียวหากมีโครงการ พื้นที่ทางเข้าหมู่บ้านและหมู่บ้านบางส่วนจะถูกน้ำท่วม ซึ่งกระทบต่อที่อยู่อาศัย ที่ทำกิน (แหล่งอาหาร) แหล่งสมุนไพร พื้นที่ใช้สอยและพื้นที่ป่าอนุรักษ์

(2) ทำลายอาชีพหลักและอาชีพเสริมของชาวบ้าน เช่น ทำนา ทำสวน จักตอก และการหาของป่าเพื่อใช้ยังชีพ เช่น หน่อไม้ เห็ด ผักหวาน ผักกูด ไม้ไผ่ เป็นต้น

(3) ทำลายวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่นและวัฒนธรรมท้องถิ่น คนในหมู่บ้านอาจสูญเสียวิถีชีวิตที่ดีงามในท้องถิ่น ทั้งนี้จากสภาพของหมู่บ้านเองที่เป็นหมู่บ้านที่มีความสงบสุขไม่มีปัญหาสังคม เช่น ปัญหาโรคระบาด ปัญหาโจรผู้ร้าย ปัญหายาเสพติด

(4) กระทบต่อแหล่งโบราณสถานและโบราณวัตถุได้แก่ ฐานของเจดีย์ร้าง ที่มีอายุร่วม 200 ปี รวมทั้งวัดนิลประภาซึ่งเป็นวัดคู่หมู่บ้านมาโดยตลอดภายในหมู่บ้าน (บ้านแม่ขนิลใต้)

(5) กระทบต่ออุทยานแห่งชาติออบขาน อ.หางดง จ.เชียงใหม่ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญตลอดทั้งอาจกระทบต่อแหล่งต้นน้ำ (แม่ลานเงิน แม่ลานคำ รวมทั้งน้ำตก) ที่มีอยู่ในพื้นที่บ้านสบลานตลอดจน โครงการจะมีผลกระทบต่อระบบนิเวศน์ สัตว์ พืชที่อยู่อาศัยในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติออบขาน รวมทั้งสมุนไพรที่สำคัญในการรักษาโรค ความอุดมสมบูรณ์ของป่าที่ทั้งคนและสัตว์ต่างพึ่งพาอาศัยกันมายาวนาน

1.3) ยุคหลังการสำรวจและจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม (หลังปี พ.ศ. 2548-ปัจจุบัน พ.ศ. 2556)

ชาวบ้านเริ่มมีการรวมตัวเพื่อหาข้อเท็จจริงหากาศีเครือข่ายนอกชุมชน ตลอดจนมีปฏิกิริยาของ

การต่อต้านโครงการฯ ในหลากหลายรูปแบบในฐานะผู้ที่อาจจะได้รับผลกระทบโดยตรงจากโครงการฯ ในกระบวนการฯ ต่อสู้อันเนื่องมาซึ่งการที่ผ่านมามีหลายรูปแบบและกระบวนการ เช่น การยื่นหนังสือไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การชุมนุม/ประท้วง การสร้างเครือข่าย การขับเคลื่อน อื่นๆ เช่น การติดป้ายประกาศภายในและนอกหมู่บ้าน (เพื่อต่อต้านโครงการฯ ซึ่งรูปแบบและกระบวนการจัดการความขัดแย้งดังกล่าวมีผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการในแต่ละด้าน ดังปรากฏผลออกมาในหลายรูปแบบ ตลอดจนเกี่ยวข้องกับบุคคลและหน่วยงานหลายส่วนด้วยกัน ดังรูปที่ 3

โครงการฯ) พบได้ว่า จากกระบวนการฯ ต่อสู้อันเนื่องมาซึ่งการที่ผ่านมามีหลายรูปแบบและกระบวนการ เช่น การยื่นหนังสือไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การชุมนุม/ประท้วง การสร้างเครือข่าย การขับเคลื่อน อื่นๆ เช่น การติดป้ายประกาศภายในและนอกหมู่บ้าน (เพื่อต่อต้านโครงการฯ ทั้งนี้ในส่วนของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการฯ (stake holders) ประกอบด้วยบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายกลุ่มได้แก่ ประธานองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำแพร่ หัวหน้าส่วนอุทยานแห่งชาติออบขาน กรมชลประทาน และสำนักงานชลประทานที่ 1 สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ คณะกรรมการประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) เป็นต้น ทั้งนี้ในส่วนของกระบวนการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งมี 5 รูปแบบ (รายละเอียดดังตารางที่ 1) ได้แก่...

ภาพที่ 3 บุคคลและกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการขับเคลื่อนและการจัดการความขัดแย้ง (อดีต- ปัจจุบัน)

จากกระบวนการต่อสู้ของชาวบ้านที่ผ่านมามีผลทำให้โครงการฯ อยู่ในระหว่างการชะลอโครงการฯ ถึงปัจจุบันชาวบ้านก็ดำรงชีวิตปกติแต่ก็ยังคงมีความกังวลและหวาดระแวงว่ากระแสของโครงการฯ จะเข้ามาในชุมชนและเกิดความขัดแย้งขึ้นอีกครั้ง

2) รูปแบบการจัดการความขัดแย้ง

หากกล่าวถึงรูปแบบของการจัดการความขัดแย้งของชาวบ้านที่มีต่อโครงการฯ นั้น โดยทำการวิเคราะห์จากเหตุการณ์และสถานการณ์ที่ผ่านมาจากอดีต-ปัจจุบันภายใต้การศึกษาร่วมกับกลุ่มผู้มีส่วนเสียกับโครงการ: ประชาชนที่ต้องอพยพ (ผู้ซึ่งอาจได้รับผลกระทบจาก

ตารางที่ 1 รูปแบบการดำเนินการจัดการความขัดแย้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผลของการดำเนินการ

รูปแบบ	การดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินการ
1. ยื่นหนังสือไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	<p>ก่อนการยื่นหนังสือ</p> <p>ในช่วงปี 2537 กรมชลประทานได้ว่าจ้างกลุ่มบริษัทที่ปรึกษาทำการศึกษาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม(EIA)ระหว่างนั้นได้เชิญตัวแทนกลุ่มชาวบ้านจากหมู่บ้านแม่ชนิดได้จำนวน 7 คน เข้าร่วมในฐานะตัวแทนตัวแทนที่จะได้รับผลกระทบจากโครงการฯ ซึ่งประเด็นการประชุมดังกล่าวมีการอ้างจากกรมชลประทานว่า โครงการฯดังกล่าวเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อให้ตัวแทนชาวบ้านยอมรับข้อเสนอในการอพยพและค่าชดเชยของโครงการ หลังจากนั้นกว่า 3 ปี โครงการฯ ก็เสียหายไป และเริ่มมีกระแสอีกครั้ง ในปี 2542 ผู้ใหญ่บ้านได้ระบุหนังสือด่วนแจ้งว่าจะมีคณะกรรมการผู้ชำนาญการเข้ามาสำรวจพื้นที่เพื่อหาข้อเท็จจริงในการนำมาประกอบการพิจารณาให้ความเห็นต่อรายงาน EIA ในระหว่างวันที่ 28-29 ต.ค. 2542 โดยในระหว่างการลงพื้นที่ของคณะกรรมการชุดดังกล่าว ได้ชี้แจงและให้คำตอบกับชาวบ้านว่าพื้นที่หมู่บ้านและวัดจะถูกน้ำท่วมหมด ส่วนเรื่องค่าชดเชยไม่มีงบประมาณเนื่องจากเป็นโครงการขนาดกลางและพื้นที่อพยพก็เป็นพื้นที่แห้งแล้งขาดความอุดมสมบูรณ์</p> <p>หลังเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้ชาวบ้านเริ่มต้นตั้งผลกระทบที่จะเกิดขึ้น โดยสิ่งแรกที่ชาวบ้านทำคือการประชุมหารือภายในหมู่บ้าน และหาทางออกร่วมกันโดยมติของคนในชุมชนคือคัดค้านโครงการฯไปยังหน่วยงานต่างๆ(รายละเอียดในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง) ซึ่งใช้เวลากว่า 6 ปี (2542-2548)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ประธานองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำแพร่ - หัวหน้าส่วนอุทยานแห่งชาติตออบขาน - สำนักราชเลขาธิการ - คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ - ผู้ว่าราชการจังหวัด - นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี - สำนักงานชลประทานที่ 1 - สำนักงานสิ่งแวดล้อมเชียงใหม่ - กรมชลประทาน - นายอำเภอ - รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ - คณะกรรมการประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) 	<p>- หลังการมีการยื่นหนังสือไปยังหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งนี้ในส่วนผลของการตอบรับจากรูปแบบที่ 1 นี้ พบว่า ผลที่ออกมา มีทั้งด้านบวกและด้านลบต่อชาวบ้าน โดยบางหน่วยงานก็ใส่ใจและมีการตื่นรู้ บางหน่วยงานก็เป็นเพียงการรับทราบ เช่นกรณี ประธานองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำแพร่ และ สำนักงานชลประทานที่ 1 (นำวาระเข้าที่ประชุม) องคมนตรี มีการขับเคลื่อนต่อ ทำให้เกิดเวทีการเจรจา หรือในส่วนของ นายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีในขณะนั้น ก็เสนอให้กรมชลประทานศึกษาผลกระทบโครงการฯ ที่มีต่อต้นทุนทางสังคมและให้เพิ่มค่าชดเชยต่างๆที่ชาวบ้านไม่เห็นด้วย เป็นต้น แต่ในภาพรวมแล้วก็นับเป็นกระบวนการเริ่มต้นของชาวบ้านในกระบวนการต่อสู้เพื่อคัดค้านโครงการฯ</p>

ตารางที่ 1 รูปแบบการดำเนินการจัดการความขัดแย้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผลของการดำเนินการ (ต่อ)

รูปแบบ	การดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินการ
2. ชุมนุม/ ประท้วง	<p>ก่อนการชุมนุม/ประท้วง(รอบที่หนึ่ง) ในวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2545: มีเจ้าหน้าที่จากกรมชลประทานเข้ามาในหมู่บ้านพร้อมแจ้งชาวบ้านเตรียมการอพยพโยกย้ายออกจากพื้นที่ เนื่องจากน้ำจะท่วม บริเวณที่อยู่อาศัยของชาวบ้านทั้งหมด เป็นเหตุให้ชาวบ้านเริ่มตื่นตัว มีการรวมตัวและเคลื่อนไหวอีกครั้ง โดยการไปปักหลักชุมนุมประท้วงที่ศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่</p> <p>ก่อนการชุมนุม/ประท้วง(รอบสอง) ในวันที่ 29 กรกฎาคม 2547: มีการประชุมกรม.สัจจรที่จังหวัดลำพูน ชาวบ้านที่อาจได้รับผลกระทบจากโครงการร่วมกับสหพันธ์เกษตรกรภาคเหนือและเครือข่ายองค์กรประชาชนภาคเหนือชุมนุมเรียกร้องให้รัฐมนตรียกเลิกโครงการฯ</p>	<p>รอบที่หนึ่ง - ชาวบ้าน ที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบจากโครงการ - กลุ่มสหพันธ์เกษตรกรภาคเหนือ (NGOs) - เครือข่ายองค์กรประชาชนภาคเหนือ (NGOs) - สาธารณะชนทั่วไป ตลอดจนหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่</p> <p>รอบสอง - ชาวบ้าน ที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบจากโครงการ - กลุ่มสหพันธ์เกษตรกรภาคเหนือ (NGOs) - เครือข่ายองค์กรประชาชนภาคเหนือ (NGOs) - สาธารณะชนทั่วไป ตลอดจนหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ศาลากลางจังหวัดลำพูน - นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี</p>	<p>รอบที่หนึ่ง - การชุมนุมดังกล่าวชาวบ้านและกลุ่ม NGOs ได้นำเสนอปัญหาและผลกระทบที่มีต่อชุมชนและทรัพยากรธรรมชาติให้สาธารณะชนได้รับทราบ ซึ่งในการชุมนุมดังกล่าวโดยใช้ระยะเวลา 1 เดือน (10 มี.ค.-9 เม.ย. 2545) โดยมีแนวทางการปฏิบัติคือ สมาชิกในแต่ละครอบครัวผลัดเปลี่ยนกันเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวสำหรับผลในรอบที่หนึ่งนั้นได้ผลักดันไปสู่เวทีการเจรจาเพื่อแก้ปัญหาในรูปแบบที่ 3 ต่อไป</p> <p>รอบสอง -การชุมนุมดังกล่าวชาวบ้านและกลุ่ม NGOs ได้ยื่นหนังสือต่อนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีชุดดังกล่าวซึ่งผลที่ออกมาคือมีการรับทราบกรณีความเดือดร้อนของชาวบ้าน</p>
3.เวทีการ เจรจา	<p>ในวันที่ 6 ก.พ. 45 หลังจากชาวบ้านได้ยื่นหนังสือต่อองคมนตรีเพื่อขอให้ทบทวนการสร้างโครงการฯและรายงานปัญหาความเดือดร้อนของชาวบ้าน หลังจากนั้นเป็นผลทำให้ใน วันที่ 24 มีนาคม 2545 ได้มีเป็นเวทีการเจรจาเร่งด่วนเพื่อแก้ปัญหาโครงการอ่างเก็บน้ำแม่ฆาน โดยชาวบ้านมีข้อเรียกร้องให้ยกเลิกโครงการฯ</p>	<p>- ตัวแทนชาวบ้านที่อาจได้รับผลกระทบจากโครงการฯ - กลุ่มสหพันธ์เกษตรกรภาคเหนือ (NGOs) - เครือข่ายองค์กรประชาชนภาคเหนือ (NGOs) - รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์(นายประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์)รับมอบหมายจากรองนายกรัฐมนตรี (นายพิทักษ์ อินทรวินยานันท์)</p>	<p>- จากเวทีการเจรจาดังกล่าวมีผลให้มีความเห็นชอบให้ระงับโครงการตามข้อเรียกร้องของชาวบ้าน หากมีการดำเนินการใดๆจะต้องถามความเห็นชอบจากชาวบ้านที่อาจได้รับผลกระทบโดยตรงก่อน พร้อมกันนี้ ได้มี คำสั่ง แต่งตั้ง คณะอนุกรรมการแก้ปัญหาการจัดการน้ำตามคำสั่งที่ 3/2545 ลงวันที่ 2 พ.ค. 2545</p>

ตารางที่ 1 รูปแบบการดำเนินการจัดการความขัดแย้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผลของการดำเนินการ (ต่อ)

รูปแบบ	การดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินการ
4.นำวาระ เข้าที่ ประชุม	<p>เบื้องต้นในวันที่ 1 พ.ย. 2542 ชาวบ้านได้ยื่นหนังสือมายังสภาองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำแพร่เพื่อรับทราบกรณีโครงการอ่างเก็บน้ำแม่ขาน</p> <p>นำวาระเข้าที่ประชุม (รอบที่หนึ่ง)</p> <p>วันที่ 26 มิถุนายน 2545 อบต.น้ำแพร่ อ.หางดง จ.เชียงใหม่ ได้มีการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำแพร่ สมัยที่ 3/2545 ในวันที่ 26 มิ.ย. 2545 วาระที่ 4 ในกรณีที่สำนักงานพัฒนาแหล่งน้ำ อ.แมริม จ.เชียงใหม่ ขอความเห็นชอบแผนการดำเนินงานโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำแม่ขาน จาก อบต. น้ำแพร่</p> <p>นำวาระเข้าที่ประชุม (รอบที่สอง)</p> <p>2 สิงหาคม 2548 เนื่องจากทางจังหวัดมีคำสั่งให้นายอำเภอลงมาประชุม กำนันผู้ใหญ่บ้านรับฟังความคิดเห็นของชาวบ้านเพื่อหามติว่าต้องการหรือไม่ต้องการเชื่อมแม่ขาน ก่อนวันที่ 12 ส.ค. 2548</p> <p>นำวาระเข้าที่ประชุม (รอบที่สาม)</p> <p>5 สิงหาคม 2548 มีการประชุมประจำเดือนของสมาชิกอบต.น้ำแพร่โดยที่ประชุมแจ้งให้ทราบเรื่องได้รับหนังสือ แจ้งผลการติดตามความก้าวหน้าโครงการสร้างเชื่อมแม่ขาน จากสำนักงานเลขาธิการพระราชวัง กรณีหนังสือจากอดีตประธานชมรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (นายสุทัศน์ สุทัศน์รักษ์) มีหนังสือถึงเลขาฯสำนักงานราชวัง</p>	<p>- องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำแพร่ ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกของ องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำแพร่จำนวน 22 ท่าน</p> <p>- นายอำเภอหางดง</p> <p>- ผู้ใหญ่บ้านและกำนันในพื้นที่ตำบลน้ำแพร่</p>	<p>- ในภาพรวมจากผลการนำวาระเข้าที่ประชุมจากทุก (รอบที่หนึ่ง-รอบที่สาม) ผู้นำท้องถิ่นในระดับชุมชน ซึ่งได้แก่ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำแพร่ กำนันและผู้ใหญ่บ้าน ส่วนใหญ่มีมติไม่เห็นชอบให้มีการดำเนินการก่อสร้างโครงการอ่างเก็บน้ำแม่ขาน</p>

ตารางที่ 1 รูปแบบการดำเนินการจัดการความขัดแย้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผลของการดำเนินการ (ต่อ)

รูปแบบ	การดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินการ
5.เวที สาธารณะ เกิดขึ้น 3	- เวทีสาธารณะ (รอบที่ 1 : วันที่ 16 กันยายน 2547) เกิดเวทีครั้งนี้ขึ้นหลังจากที่ชาวบ้านที่อาจได้รับผลกระทบจากโครงการได้ยื่นหนังสือไปยังคณะกรรมการประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) จัดขึ้น ณ วัดนิลประภา บ้านแม่ขนิลได้	- ประธานองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำแพร่ - ชาวบ้าน ที่ อาจ ได้ รับผลกระทบจากโครงการฯ - กรมชลประทาน และสำนักงานชลประทานที่1 - นายอำเภอหางดง - คณะกรรมการประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ(กปร.) - กลุ่มสหพันธ์เกษตรกรภาคเหนือ (NGOs) - เครือข่ายองค์กรประชาชนภาคเหนือ (NGOs)	- เวทีดังกล่าวได้เปิดโอกาสในการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากโครงการอ่างเก็บน้ำแม่ฆาน ซึ่งชาวบ้านที่อาจได้รับผลกระทบจากโครงการมีโอกาสในการชี้แจง และเสนอปัญหาผลกระทบที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนและความหลากหลายทางทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ทั้งปัญหาและความกดดันที่ได้รับจากการผลักดันโครงการ ทั้งนี้ผลภายหลังจากการจัดเวทีดังกล่าว มีมติให้เจ้าหน้าที่และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องยุติการลงพื้นที่ เพื่อศึกษาและดำเนินโครงการและให้ยกเลิกโครงการอ่างเก็บน้ำแม่ฆานที่ส่งผลกระทบต่อชาวบ้านที่อาจได้รับผลกระทบจากโครงการฯ
	- เวทีสาธารณะ (รอบที่ 2 : วันที่ 24 กรกฎาคม 2548) เกิดเวทีครั้งนี้ขึ้นหลังจากที่ชาวบ้านที่อาจได้รับผลกระทบจากโครงการได้ยื่นหนังสือไปยังคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฝ่ายทรัพยากรน้ำภาคเอกชน จัดขึ้น ณ วัดนิลประภา บ้านแม่ขนิลได้	- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฝ่ายทรัพยากรน้ำ - ชาวบ้าน ที่ อาจ ได้ รับผลกระทบจากโครงการฯ - กลุ่มสหพันธ์เกษตรกรภาคเหนือ (NGOs) - เครือข่ายองค์กรประชาชนภาคเหนือ (NGOs)	- ชาวบ้านได้นำเสนอข้อเท็จจริง ข้อมูลประเด็นผลกระทบ ตลอดจนข้อเรียกร้องและการดำเนินการที่ผ่านมาซึ่งเน้นให้เห็นการถึงความไม่แน่ชัดของหน่วยงานภาครัฐในส่วนของผลจากเวทีสาธารณะรอบที่ 2 ที่ประชุมมีมติร่วมกันเห็นควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการสร้างโครงการคือชลประทานควรให้ความชัดเจนตลอดจนข้อมูลที่ถูกต้องแก่คนในพื้นที่ ซึ่งเป็นเหตุให้มีการจัดเวทีสาธารณะรอบที่สามต่อไป
5.เวที สาธารณะ เกิดขึ้น 3 รอบ	- เวทีสาธารณะ (รอบที่ 3 : วันที่ 3 ตุลาคม 2548) เกิดจากหลังจากที่มีเวทีการเจรจาในรอบที่ 2 เกิดขึ้นแต่กลุ่มบุคคลที่ไม่เข้าร่วมในรอบที่ 2 ไม่สามารถคลี่คลายหรือให้รายละเอียดที่มีความชัดเจนหรือถูกต้อง(ข้อมูลทางด้านวิศวกรรม) แก่คนในพื้นที่เกี่ยวกับโครงการฯได้ทั้งหมด ซึ่งเป็นเหตุให้มีการจัดเวทีสาธารณะรอบที่สาม	- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฝ่ายทรัพยากรน้ำ - ภาคเอกชน - ชาวบ้าน ที่ อาจ ได้ รับผลกระทบจากโครงการฯ - สำนักงานชลประทานที่ 1 - กลุ่มสหพันธ์เกษตรกรภาคเหนือ (NGOs) - เครือข่ายองค์กรประชาชนภาคเหนือ (NGOs)	- กรมชลประทานได้มีโอกาสเสนอข้อเท็จจริงในเรื่องโครงการซึ่งในการชี้แจงกรมชลประทานบอกว่าไม่รู้ว่าน้ำจะท่วมถึงไหน และยืนยันขอเข้าสำรวจพื้นที่จริง แต่ชาวบ้านที่อาจได้รับผลกระทบจากโครงการคัดค้านและยืนยันไม่เอาเขื่อนและไม่ยอมให้ชลประทานเข้าพื้นที่ในการสำรวจพื้นที่จริง (ประเด็นความขัดแย้งยังคงมีอยู่ต่อไป)

จากรูปแบบการจัดการความขัดแย้งของชาวบ้านที่ผ่านมามี 5 รูปแบบส่งผลให้โครงการอยู่ระหว่างการชะลอโครงการ แต่หากมองถึงแนวทางออกที่น่าจะเป็นทางออกที่ดีที่สุดและเป็นทางออกที่ชาวบ้านยอมรับได้คือ “การถวายฎีกา” โดยชาวบ้านเชื่อว่าหากมีพระราชวินิจฉัยอย่างไร ชาวบ้านพร้อมรับสนองพระราชดำรินอกจากนี้ ชาวบ้านยังมีความฝันและคาดหวังคือ หากได้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลซึ่งเป็นคนกลางซึ่งมีคุณสมบัติที่สำคัญ 2 ประการเพื่อร่วมแก้ไขปัญหาดังกล่าวคือ

ประการที่ 1: เป็นคนที่มีความเป็นกลาง(มีความเป็นธรรม) และเป็นบุคคลที่มีอำนาจในการตัดสินใจ โดยไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการอย่างแท้จริง

ประการที่ 2: เป็นคนที่มีความรู้ความสามารถ และมีความเชี่ยวชาญด้านเขียนและโครงการฯ เป็นอย่างดี เช่น สามารถชี้ถึงผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบของโครงการฯ เป็นอย่างดี

3) **แนวทางการจัดการความขัดแย้งเพื่อการจัดการน้ำของประชาชนในพื้นที่ๆ คาดว่าจะได้รับผลกระทบจากโครงการฯ**

ในทัศนะของชาวบ้านนั้นได้เสนอแนะรูปแบบในการจัดการความขัดแย้ง 3 แนวทาง เรียงตามลำดับเพื่อนำไปสู่การดำเนินการต่อไป ดังนี้

- **แนวทางที่ 1 : พึ่งตนเอง** ซึ่งในรูปแบบนี้คือการพยายามรวมตัวและช่วยเหลือกันและการรวมกลุ่มของกลุ่มชาวบ้านที่อาจได้รับผลกระทบจากโครงการฯ โดยตรง ทั้งนี้จากที่ผ่านมาเคยยืนยันและต่อสู้ร่วมกันในหลากหลายวิธีการ เช่น การชุมนุมประท้วง การยื่นหนังสือ การร่วมเวทีสาธารณะ เป็นต้น ซึ่งการดำเนินการก็อาจดำเนินการในรูปแบบที่กล่าวข้างต้นต่อไป

- **แนวทางที่ 2: พึ่งภาคีเครือข่าย** โดยการขอความร่วมมือในการร่วมผลักดันในประเด็นดังกล่าวเหมือนที่ผ่านมา อันได้แก่ หน่วยงานภาคเอกชน(NGOs) หน่วยงานอิสระคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน อบต. โดยขับเคลื่อนไปพร้อมกัน

- **แนวทางที่ 3: ถวายฎีกา** เป็นทางออกสุดท้าย โดยชาวบ้านเชื่อว่าหากมีพระราชวินิจฉัยอย่างไร ชาวบ้าน

พร้อมรับสนองพระราชดำริ แต่ชาวบ้านก็ไม่รู้จะอย่างไรถึงจะไปถึงกระบวนการดังกล่าวได้ ซึ่งศักยภาพของชาวบ้านไม่ถึงจึงอยากจะมีคนกลางที่จะช่วยในส่วนดังกล่าวโดยสักๆ แล้วก่อนที่จะไปถึงรูปแบบที่ 3 ดังกล่าวสิ่งที่ชาวบ้านยังมีความฝันและคาดหวังคือ อยากได้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติที่สำคัญ 2 ประการคือ

ประการที่ 1: เป็นคนที่มีความเป็นกลาง (มีความเป็นธรรม) และเป็นบุคคลที่มีอำนาจในการตัดสินใจ โดยไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการฯ อย่างแท้จริง

ประการที่ 2: เป็นคนที่มีความรู้ความสามารถ และมีความเชี่ยวชาญด้านเขียนและโครงการฯ เป็นอย่างดี เช่น สามารถชี้ถึงผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบของโครงการฯ เป็นอย่างดี

สรุปและอภิปรายผล

การดำเนินของหน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องภายใต้โครงการฯ ที่ผ่านมา (จากอดีต-ปัจจุบัน) เป็นที่ประจักษ์ได้ว่า กระบวนการดังกล่าวได้นำมาซึ่งความขัดแย้งระหว่างภาคีรัฐบาลกับประชาชน ภาคการเมืองกับภาคประชาชนและระหว่างกลุ่มประชาชน ผู้ที่ได้อื่นชื่อว่าได้รับประโยชน์จากโครงการฯ กับประชาชนกลุ่มที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบจากโครงการฯ (เสียประโยชน์) มาโดยตลอด ความขัดแย้งดังกล่าวมีผลสืบเนื่องมาจากสาเหตุสำคัญหลายประการ คือ

1) การดำเนินโครงการฯ ที่ผ่านมาของรัฐบาลฯ เอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มข้าราชการและกลุ่มบุคคลบางกลุ่มเพื่อแสวงหาผลประโยชน์แม้ว่าโครงการฯ ยังไม่ได้รับการอนุมัติก็ตาม เช่น การเข้ามาทำวันซื้อที่ดินเพื่อเก็งกำไร จากค่าชดเชยของนายทุน เป็นต้น ตลอดจนการให้ความสำคัญกับข้อมูลทางด้านวิศวกรรม (การก่อสร้าง) มากกว่าผลกระทบ ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม หรืออีกนัยหนึ่ง ภาครัฐบาลให้ความสำคัญกับสิ่งก่อสร้างมากกว่าชีวิตประชาชน เนื่องด้วยกระบวนการหากินกับโครงการฯ

2) รัฐบาลไม่ยอมรับแนวทางเลือกอื่นในการจัดการทรัพยากรน้ำทั้งในด้านการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำและการป้องกันน้ำท่วม ทำให้เกิดการถกเถียง-โต้แย้งอยู่ในวงวนของคำว่า “เอาเขื่อน” หรือ “ไม่เอาเขื่อน” เท่านั้น ซึ่งในที่สุดนอกจากเป็นการปิดประตูทางออกของการแก้ปัญหาที่มีทางเลือกอื่นแล้วยังเป็นการสร้างความแตกแยกในแต่ละภาคส่วนรวมทั้งเป็นการนำมาซึ่งความขัดแย้งในสังคมในที่สุด

3) กระบวนการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ ที่ผ่านมาของรัฐบาลมีการบิดเบือนข้อมูลที่แท้จริง โดยการเผยแพร่ข้อมูลด้านผลประโยชน์ของโครงการมากกว่าความเป็นจริง และทำการปิดบังข้อมูลที่เป็นผลกระทบที่ต่ำกว่าความเป็นจริง ตลอดจน กระบวนการดำเนินโครงการมีผลกระทบต่อนิคมชุมชนในหลายรูปแบบ เช่น...

3.1) กระแสข่าวเพื่อบิบบังคับชาวบ้านที่อาจได้รับผลกระทบจากโครงการฯ เพื่อให้ยอมรับโครงการและการอพยพย้ายถิ่น

3.2) การข่มขู่คุกคามผู้นำชาวบ้านที่คัดค้านโครงการฯ

3.3) กระบวนการศึกษาและดำเนินโครงการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนที่จะได้รับผลกระทบจากโครงการ

อย่างไรก็ตามในกระบวนการแก้ปัญหาหรือยุติความขัดแย้งภายใต้โครงการฯ ดังกล่าวสิ่งสำคัญสำหรับหน่วยงานและบุคคลควรมีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ ต้องเป็นบุคคลหรือหน่วยงานที่มีความเป็นธรรม **“ยุติโดยธรรม”** มีอำนาจในการตัดสินใจ ตลอดจนเป็นคนที่มีความรู้ความสามารถ และมีความเชี่ยวชาญด้านเขื่อนและโครงการฯ เป็นอย่างดี เช่น สามารถชี้ถึงผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบของโครงการฯ เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

การแก้ปัญหาในระยะยาวต้องพิจารณาหลักการร่วมที่เกี่ยวกับการศึกษาผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม (EIA) และสังคม (SIA) ก่อนและหลังการดำเนินโครงการ

เกี่ยวกับเรื่องค่าชดเชยหรือค่าทดแทนความเสียหายการอพยพโยกย้ายเพื่อไม่ให้ชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบมีความรู้สึกถึงความสูญเสียและความเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตที่จะเปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งมีมาตรการด้านการฟื้นฟูวิถีชีวิตของชุมชน ด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรด้านวัฒนธรรม ด้านอาชีพ ฯลฯ เช่น

1) กรณีการจ่ายค่าชดเชยควรทบทวนการจ่ายค่าชดเชยให้เป็นรายบุคคลและอย่างเป็นธรรม ในกรณีทรัพยากรสาธารณะที่ท้องถิ่นใช้ร่วมกับการชดเชยดังกล่าว ต้องคำนึงถึงการทำให้ผู้ได้รับผลกระทบมีวิถีการดำรงชีวิตใกล้เคียงกับที่เคยเป็นอยู่แต่เดิมให้มากที่สุดจนการฟื้นฟูอาชีพและวัฒนธรรมต้องคำนึงถึงความเป็นพื้นที่สาธารณะที่ชุมชน ตลอดสองฝั่งลำน้ำใช้ประโยชน์ร่วมกัน เพราะชุมชนเหล่านี้ได้ปรับตัวเข้ากับระบบนิเวศน์ร่วมกันและมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันมีการสร้างประเพณี พิธีกรรมหรือกติกาในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน เพราะสิ่งเหล่านี้คือสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น

2) การจ่ายค่าชดเชยให้เหมาะสมกับการสูญเสียที่เกิดขึ้นกับประชาชนจนเกิดความพอใจในระดับหนึ่งก่อนดำเนินการสร้างโครงการฯ รวมทั้งงานการจัดตั้งถิ่นฐานหรือที่อยู่อาศัยสำหรับผู้ที่ได้รับผลกระทบ ควรมีการดำเนินการก่อนที่จะดำเนินการก่อสร้างโครงการฯ

3) การอพยพโยกย้ายจะต้องทำให้วิถีชีวิตของชาวบ้านใกล้เคียงกับของเดิมมากที่สุด พร้อมทั้งให้หลักประกันทางด้านอาชีพและดูแลความเป็นอยู่ของชุมชนที่ได้รับผลกระทบ โดยการแก้ปัญหาให้กับทั้งชุมชน ไม่ใช่มองแยกย่อยเป็นปัจเจกในแต่ละครอบครัว

4) การศึกษาผลกระทบก่อนการสร้างเขื่อน จะต้องให้ความสำคัญกับการศึกษา สังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น ตลอดจน การศึกษาความเหมาะสมของโครงการ (feasibility Study) ให้คิดต้นทุนด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม และแผนการแก้ไขผลกระทบของโครงการ มาคิดคำนวณเป็นต้นทุนของโครงการฯ ด้วย

5) ต้องให้ฝ่ายต่างๆ ของสังคมเข้ามีส่วนร่วมในด้านการจัดการบริหารจัดการ และในทุกขั้นตอนและกระบวนการพัฒนาโครงการ

6) รัฐบาลต้องเคารพต่อสิทธิชุมชนที่จะได้รับผลกระทบจากโครงการฯ หากชุมชนไม่เห็นด้วยกับโครงการนั้นก็ต้องยกเลิกให้ยุติการสร้างโครงการฯ ตลอดจนหากมีความจำเป็นก็ควรมีมาตรการในการพิจารณาอนุมัติโครงการที่รอบคอบและเป็นธรรมมากกว่านี้

เอกสารอ้างอิง

กองเลขาณุการสหพันธ์เกษตรกรภาคเหนือและเครือข่ายองค์กรประชาชนภาคเหนือ. 2545. โครงการอ่างเก็บน้ำแม่ชาน อ.สันป่าตอง จ.เชียงใหม่. เอกสารประกอบการเจรจา. เชียงใหม่, มีนาคม 2545.

การประชุมคณะอนุกรรมการการแก้ไขปัญหาของกลุ่มสหพันธ์เกษตรกรภาคเหนือและเครือข่ายองค์กรประชาชนภาคเหนือ กรณีปัญหาการจัดการน้ำ. 2545. เอกสารประกอบการประชุม. (ม.ป.ท.), 3 กรกฎาคม 2545.

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (2556). **เขื่อนปากมูล**. เข้าถึงได้จาก : http://www.egat.co.th/images/information/plants-info/pakmoon_thai.pdf [20 กรกฎาคม 2556].

โครงการอ่างเก็บน้ำแม่ชาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ. 2547. บันทึกการประชุมโครงการอ่างเก็บน้ำแม่ชาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ. เชียงใหม่, 13 พฤษภาคม 2547.

ไชยณรงค์ เศรษฐเชื้อ. 2543. **นิเวศวิทยาการเมืองของการสร้างเขื่อนขนาดใหญ่ในประเทศไทย: กรณีศึกษาโครงการเขื่อนแก่งเสือเต้น**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ณัฐพร แสงประดับ. 2525. **ผลกระทบต่อแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์จากการสร้างเขื่อนผลิตกระแสไฟฟ้า**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นาท ต้นวิรุฬห์และพูลทรัพย์ สมุทรสาคร. 2528. **วิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อมและการบริหาร**

ทรัพยากร. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.

บริษัท ปัญญา คอนซัลแตนท์ จำกัด, บริษัท พรดีเวลลอปเม้นต์ คอนซัลแตนท์และบริษัท ชันยู คอนซัลแตนท์ส (ประเทศไทย). 2540. **โครงการอ่างเก็บน้ำแม่ชาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่**. รายงานฉบับสมบูรณ์. กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์: เชียงใหม่.

มันัส สุวรรณ. 2532. **อ่างเก็บน้ำและปัญหาที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ นิเวศวิทยากับการพัฒนาเศรษฐกิจ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

มิ่งสรรพ์ ขาวสะอาด. 2544. **แนวนโยบายการจัดการน้ำสำหรับประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

วิชัย ปัญจมานนท์. 2521. **ตัวอย่างเขื่อนที่สร้างแล้วป่าถูกทำลาย**. ฝ่ายเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ากอนนุรักษ์ สัตว์ป่า กรมป่าไม้. เอกสารถ่ายสำเนา.

วีรบุช ปิณฑวณิช. 2539. **นโยบายและบทบาทของธนาคารโลกที่มีผลต่อการสร้างเขื่อนปากมูล**. วิทยานิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: กรุงเทพฯ.

สีบ นาคะเสถียร และคณะ. 2530. **การประเมินผลงานช่วยเหลือสัตว์ป่าตกค้างในพื้นที่อ่าง เขื่อนเขี้ยวหลาน(เขื่อนรัชชประภา)จังหวัดสุราษฎร์ธานี**. กรุงเทพมหานคร: กอนนุรักษ์สัตว์ป่า กรมป่าไม้

Sukkul Wassana. 2006. **The satisfaction of Villagers within the impacted areas toward Maekham Dam Project**. M.S.Thesis Mahidol University: Bangkok.

สภาพและปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19

CONDITIONS AND PROBLEMS OF LEARNING MANAGEMENT TO ASEAN COMMUNITY OF SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 19

พิชญ์วัชร์ สวัสดิ์¹

PHITSANUWAT SAWATDEE

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 2) เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 3) เพื่อเปรียบเทียบสภาพ และปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19. จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย .คือ. ครูผู้สอนในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 จำแนกเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก.. จำนวน 1,957 คน ปีการศึกษา 2556 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตรฐาน ส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที และ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านชั้นการจัดทำหน่วยการเรียนรู้บูรณาการประชาคมอาเซียน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ชั้นการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน
2. ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต19 โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านชั้นวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางเพื่อจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านชั้นการจัดทำแผนผังความคิดหน่วยการเรียนรู้
3. ครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน ประสบการณ์ทำงานและวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ประชาคมอาเซียน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19, วุฒิการศึกษา, ประสบการณ์การทำงาน, ขนาดของโรงเรียน

¹ โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เลข

E-mail : loei_it@hotmail.com

ABSTRACT

The purposes of this research were: to study conditions and problems on learning management to ASEAN community in schools under the office of secondary educational service area 19. To compare the conditions and problems of learning management to ASEAN community in schools under the office of secondary educational service area 19. The sample consisted of 1,957 teachers from schools under the office of secondary educational service area 19 classified by their school sizes, different on teaching experiences and educational degree. The rating scale questionnaires were applied for data gathering and collected data were analyzed to obtain frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and one-way ANOVA.

The results of the study were as follows:

1. The overall teachers opinion's in conditions on learning management to ASEAN community in schools under the office of secondary educational service area 19 was middle level. The maximum mean was the consideration making integrate learning lesson plan and the minimum mean was the learning management to ASEAN community.

2. The overall teachers opinion's in problems on learning management to ASEAN community in schools under The office of secondary educational service area 19 was low level. The maximum mean was the core curriculum analysis for making school curriculum and the minimum mean was the making of concept mapping unit.

3. The respondents from schools which were different in school sizes, different on teaching experiences, and educational degree had different opinion on conditions and problems on learning management to ASEAN community of schools under the office of secondary educational service area 19 in overall and aspects and by items with The statistically significant difference at 0.01 level

Keyword: ASEAN Community, Office of Secondary Educational Service Area 19, Teaching Experiences, Educational Degree, School Sizes

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพและมีพลังในการเสริมสร้างประเทศชาติให้มีความยืนหยัดมั่นคง ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 6 ระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข” ..ซึ่งเป็นพระราชบัญญัติการศึกษาลบแรกของประเทศไทยที่มีความมุ่งหมายเพื่อให้เป็นแนวทางแห่งการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกเช่นปัจจุบันโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเตรียมความพร้อมด้านการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

การจัดตั้งสมาคมอาเซียนมีแนวคิดที่จะสร้างความเป็นภูมิภาคเดียวกันหรือ “ประชาคมอาเซียน” เพื่อประสานความสัมพันธ์และร่วมมือพัฒนาทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมระหว่างประเทศสมาชิกโดยการประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) ครั้งที่ 15 โดยประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งการประชุมได้เห็นถึงความสำคัญของการรวมกลุ่มของประเทศสมาชิกสมาคมอาเซียนเพื่อเป็นประชาคมอาเซียนและต้องการดำเนินงานแผนงานประชาคมอาเซียนให้ประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม ดังจะเห็นได้จากปฏิญญาชะอำ-หัวหินว่าด้วยแผนงานสำหรับประชาคมอาเซียน พ.ศ. 2552-2558 ซึ่งผู้นำสมาชิกสมาคมอาเซียนมีการรับรองแผนงานการจัดตั้งประชาคมอาเซียน ทั้งด้านการเมืองและความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมให้สำเร็จลุล่วงภายใน พ.ศ. 2558 กรมอาเซียนศึกษา (2552,น. ก)

ประเทศไทยในฐานะที่เป็นประเทศหนึ่งในสมาชิกประชาคมอาเซียนจำเป็นต้องปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงต้องมีการพัฒนาทักษะทางด้านภาษาระบบการศึกษาของไทยจึงจำเป็นต้องเร่งพัฒนาเด็กและเยาวชน

ให้รู้จักวัฒนธรรม สังคม ความเป็นอยู่ของเพื่อนบ้านอีก 9 ประเทศ คือ ..อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ มาเลเซีย บรูไน เวียดนาม ลาว พม่า และกัมพูชา สำหรับการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาหรือการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีกระทรวงศึกษาธิการเป็นหลักใหญ่ได้มีการระดมความคิดจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารการศึกษา ศึกษานิเทศก์ ครูผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดกรอบแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนให้สามารถเตรียมพร้อมสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน โดยการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กไทยที่สอดคล้องกับประชาคมอาเซียนมีการวิเคราะห์หลักสูตรในส่วนของอาเซียนศึกษา และกำหนดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้สถานศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพและแข็งแกร่งในประชาคมอาเซียน พาฐิณา วงศ์เลขา (2555, น. 12)

ในปี พ.ศ. 2558..ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างเป็นทางการทุกฝ่ายต่างเตรียมความพร้อม เพื่อรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่ต้องเกิดขึ้นในอนาคต โดยเฉพาะภาคการศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับเตรียมความพร้อมของเด็กและเยาวชน ที่ถือเป็นอนาคตสำคัญของประเทศ และจากงานประชุมวิชาการ “TK Conference on Reading 2012” ซึ่ง จัด โดยสำนักงานอุทยานการเรียนรู้หรือ TK park กล่าวว่า “ขณะนี้ทางสำนักเลขาธิการอาเซียนได้จัดทำ “Asean Curriculum Sourcebook หรือ หลักสูตรแกนกลางอาเซียน” โดยจะกำหนดให้เป็นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของเด็กไทย ตั้งแต่ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา รวมถึงการศึกษานอกโรงเรียน ที่จัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้เด็กและพลเมืองอาเซียนได้เรียนรู้สิ่งที่คล้ายคลึงกัน ทั้งนี้ หลักสูตรแกนกลางอาเซียน หรือ Asean Curriculum Sourcebook มีกรอบการเรียนรู้ร่วมกัน 5 เรื่องหลักคือ 1. Knowing ASEAN ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน 2. Valuing and Diversity การเห็นคุณค่าความเป็นหนึ่งและความหลากหลาย 3. Connecting Global and Local การเชื่อมโยงโลกและท้องถิ่น 4. Promoting Equity and

Justice การส่งเสริมความเสมอภาคและความยุติธรรม
และ 5. Work Together a sustainable Future
การทำงานร่วมกันเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน ซึ่งขณะนี้ สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำลังให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง
ดำเนินการวางหลักสูตรสำหรับเด็กไทย โดยหลังจากนี้จะมี
การนำหลักสูตรของแต่ละประเทศทั้ง 10 ชาติสมาชิก
อาเซียนมาดูในภาพรวมอีกครั้งเพื่อให้เด็กไทยและพลเมือง
อาเซียนได้เรียนรู้สิ่งที่คล้ายกันและมีคุณลักษณะเฉพาะ
ในความเป็นอาเซียน เบญจลักษณ์ น้าฟ้า (2555, น. 8)

อาเซียนมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม
ความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิก
ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
ตระหนักถึงภารกิจสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
ให้มีความแข็งแกร่ง พัฒนาการศึกษาระดับให้สามารถ
แข่งขันในเวทีโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น
การส่งเสริมให้สถานศึกษาได้พัฒนาความพร้อมในการเข้า
สู่ประชาคมอาเซียนเป็นการสร้างศักยภาพคน
โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนวัยเรียนจึงมีความจำเป็น
อย่างยิ่ง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพ และปัญหา

การดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของ
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 19 ซึ่งผลการศึกษาวิจัยจะเป็นประโยชน์ในการ
วางแผนพัฒนาการดำเนินงานและเป็นแนวทางในการจัด
การศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ การดำเนินการจัดการ
เรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19
2. เพื่อศึกษาปัญหา การดำเนินการจัดการ
เรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19
3. เพื่อเปรียบเทียบสภาพ และปัญหาการ
ดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19
จำแนกตาม วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและ
ขนาดของโรงเรียน

กรอบแนวคิดของวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรต้น

ขนาดของโรงเรียน

1. ขนาดเล็ก
2. ขนาดกลาง
3. ขนาดใหญ่

วุฒิการศึกษาของครูผู้สอน

1. ต่ำกว่าปริญญาตรี
2. ปริญญาตรี
3. สูงกว่าปริญญาตรี

ประสบการณ์ทำงานของครู

1. ประสบการณ์ 1-5 ปี
2. ประสบการณ์ 5-10 ปี
3. ประสบการณ์มากกว่า 10 ปี

ตัวแปรตาม

- 1) สภาพการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน
- 2) ปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครูผู้สอนในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 ที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนแตกต่างกัน

2. ครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 ที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนแตกต่างกัน

3. ครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 ที่มีขนาดโรงเรียนโรงเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพและปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูซึ่งปฏิบัติหน้าที่สอนในโรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ปีการศึกษา 2556 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 รวมทั้งสิ้น 1,957 คน (ข้อมูล สพม. เขต 19 ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2556)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ครูซึ่งปฏิบัติหน้าที่สอนในโรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ปีการศึกษา 2556 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนเพื่อให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับขนาดโรงเรียน วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน มีลักษณะเป็น

แบบ ตรวจสอบรายการ (Checklist) ที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบ

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพและปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) แบ่งระดับการวัดเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง สภาพ/ปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง สภาพ/ปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก

3 หมายถึง สภาพ/ปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนรู้ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง สภาพ/ปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนรู้ในระดับน้อย

1 หมายถึง สภาพ/ปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนรู้ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19

การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมของโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อเตรียมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2. กำหนดขอบข่ายเนื้อหา ในการสร้างเครื่องมือวิจัยตามกรอบแนวคิดของการวิจัย

3. ดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัยและออกแบบสอบถามและนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจพิจารณา แล้วนำกลับมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

4. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้

แบบประเมินความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม
เพื่อการวิจัย โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC 1.00

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว
ไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง
30 คน จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง
(Reliability) ของแบบสอบถามตอนที่ 2 โดยหาค่า
สัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient method) ตามวิธี
ของครอนบาค ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีค่าความเที่ยง .9618

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากสาขาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างด้วยตัวเองกรณีในกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้ และกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ไกลผู้วิจัยจัดส่งทางไปรษณีย์โดยส่งซองปิดผนึกถึงผู้ทำแบบสอบถามและส่งกลับมายังผู้วิจัย

3. ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกชุดหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลได้รับแบบสอบถามคืนมาทั้งหมดจำนวน 322 ชุด คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วนำลงรหัสและไปวิเคราะห์หาค่าสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปดังนี้

1. สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่และร้อยละ

2. ระดับสภาพและปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วแปรผลตามที่กำหนดไว้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีสภาพ/
ปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนรู้มากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีสภาพ/
ปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนรู้มาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีสภาพ/
ปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนรู้ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีสภาพ/
ปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนรู้น้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีสภาพ/
ปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่น้อยที่สุด

3. เปรียบเทียบสภาพ และปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 วิเคราะห์โดยจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่โดยใช้วิธีการของ เชฟเฟ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ประมวลผลข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์โดยใช้สถิติตามหัวข้อการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย

สถิติพื้นฐาน

1. ความถี่
2. ร้อยละ
3. ค่าเฉลี่ย
4. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติในการทดสอบสมมติฐาน

1. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe')

ผลการวิจัย

จากกรณีศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 มีข้อค้นพบดังนี้

ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามผู้ตอบแบบสอบถามที่ส่งแบบสอบถามคืนและมีความ

สมบุรณ์เป็นข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 25.50 โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 52 คิดเป็นร้อยละ 16.10 โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 58.40

ผู้ตอบแบบสอบถามที่ส่งแบบสอบถามที่เป็นข้าราชการครูที่มีคุณวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.40 ครูที่มีคุณวุฒิปริญญาตรีจำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 67.10 ครูที่มีคุณวุฒิสสูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 29.50

ผู้ตอบแบบสอบถามที่ส่งแบบสอบถามที่เป็นข้าราชการครูที่มีคุณวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.40 ครูที่มีคุณวุฒิปริญญาตรีจำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 67.10 ครูที่มีคุณวุฒิสสูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 29.50

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นข้าราชการครูที่มีประสบการณ์สอน 1-5 ปีจำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 19.60 ครูที่มีประสบการณ์สอน 6-10 ปีจำนวน 118 คิดเป็นร้อยละ 36.60 ครูที่มีประสบการณ์สอนมากกว่า 10 ปีจำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 43.80

ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ด้านขั้นวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางเพื่อจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.43, S.D = 0.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีสภาพอยู่ในระดับมากจำนวน 2 ด้าน และมีสภาพอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 3 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านขั้นการจัดทำหน่วยการเรียนรู้บูรณาการประชาคมอาเซียน ($\bar{X} = 3.91, S.D = 0.73$) รองลงมาคือ ด้านขั้นวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางเพื่อจัดทำหลักสูตร ($\bar{X} = 3.52, S.D = 0.45$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านขั้นการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ($\bar{X} = 2.80, S.D = 0.50$)

ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

เขต 19 ด้านขั้นการจัดทำหน่วยการเรียนรู้บูรณาการประชาคมอาเซียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.52, S.D = 0.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากจำนวน 5 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 7 ข้อ สภาพสูงสุดคือข้อโรงเรียนมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินสถานภาพสถานศึกษา เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของหลักสูตร ($\bar{X} = 4.28, S.D = 0.81$) รองลงมาคือโรงเรียนจัดทำหลักสูตรอาเซียนศึกษา ($\bar{X} = 4.23, S.D = 0.77$) ส่วนข้อที่มี สภาพด้านนี้ต่ำสุด คือ โรงเรียนจัดทำหลักสูตรอาเซียนศึกษาเป็นรายวิชา เพิ่มเติม ($\bar{X} = 2.56, S.D = 1.34$)

ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ด้านขั้นการจัดทำผังความคิดหน่วยการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.91, S.D = 0.73$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทั้งหมด จำนวน 3 ข้อ ข้อที่มีสภาพสูงสุดคือโรงเรียนมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.25, S.D = 0.88$) รองลงมาคือโรงเรียนจัดโครงสร้างการจัดการศึกษา อาเซียนศึกษาและกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากร ($\bar{X} = 3.86, S.D = 0.96$) ส่วนข้อที่มีสภาพด้านนี้ต่ำสุด คือ โรงเรียนจัดทำหลักสูตรเน้นอาเซียนในกลุ่มสาระต่างๆ และบูรณาการในบางรายวิชา เช่น สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ภาษาต่างประเทศ ($\bar{X} = 3.64, S.D = 0.94$)

ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 ด้านขั้นการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.50, S.D = 0.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ใน ระดับมากทั้งหมดจำนวน 2 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ข้อ สภาพสูงสุด คือ ข้อโรงเรียนมีการวิเคราะห์

เนื้อหาวิชาโดยทำเป็นตารางโครงสร้างรายวิชา ($\bar{x} = 3.91, S.D = 0.91$) รองลงมาคือ โรงเรียนมีการทำเป็นตารางโครงสร้างรายวิชาที่ระบุ ชื่อหน่วยมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระสำคัญ เวลาและน้ำหนักคะแนน ($\bar{x} = 3.88, S.D = 1.01$) ส่วนข้อที่มีสภาพด้านนี้ต่ำสุดคือ โรงเรียนมีการวิเคราะห์เนื้อหาวิชาโดยทำเป็นตารางโครงสร้างรายวิชา ที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับอาเซียน ($\bar{x} = 2.73, S.D = 1.01$)

ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 ด้านขั้นการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.41, S.D = 0.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 9 ข้อ อยู่ในระดับปานกลางจำนวน 4 ข้อ และอยู่ในระดับน้อยจำนวน 1 ข้อ ข้อที่มีสภาพสูงสุดคือมีจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียนโดยบูรณาการในรายวิชาพื้นฐาน ($\bar{x} = 4.10, S.D = 0.97$) รองลงมาคือ มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ ($\bar{x} = 3.94, S.D = 0.85$) และมีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองความถนัดของผู้เรียน ($\bar{x} = 3.91, S.D = 0.89$) ส่วนข้อที่มีสภาพด้านนี้ต่ำสุดคือ มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ออกแบบเทคนิคการสอนให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยวิธีการเรียนรู้ของตนเอง ($\bar{x} = 2.47, S.D = 1.16$)

ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.80, S.D = 0.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางจำนวน 7 ข้อ และอยู่ในระดับน้อยจำนวน 2 ข้อ ข้อที่มีสภาพสูงสุดคือผู้เรียน มีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการเรียนรู้และการสื่อสาร ($\bar{x} = 3.46, S.D = 0.97$) รองลงมาคือ ผู้เรียนมีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสังคมและการเป็นพลเมืองอาเซียน ($\bar{x} = 3.15,$

$S.D = 0.28$) และผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับอาเซียน ($\bar{x} = 2.95, S.D = 1.01$) ส่วนข้อที่มีสภาพด้านนี้ต่ำสุดคือ ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นสมาชิกอาเซียน ($\bar{x} = 2.48, S.D = 1.24$)

สรุปผล

ผลการศึกษาสภาพการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 พบว่า

ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีสภาพอยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 2 ด้าน และมีสภาพอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 3 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านขั้นการจัดการทำหน่วยการเรียนรู้บูรณาการประชาคมอาเซียนรองลงมาคือด้านขั้นวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางเพื่อจัดทำหลักสูตร และด้านขั้นการจัดทำแผนผังความคิดหน่วยการเรียนรู้ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือขั้นการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านขั้นวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง เพื่อจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สภาพโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีสภาพสูงสุดคือโรงเรียนมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินสถานภาพสถานศึกษาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของหลักสูตรรองลงมาคือโรงเรียนจัดทำหลักสูตรอาเซียนศึกษาและข้อโรงเรียนจัดทำวิสัยทัศน์ พันธกิจที่สอดคล้องกับการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ส่วนข้อที่มี สภาพด้านนี้ต่ำสุดคือโรงเรียนจัดทำหลักสูตรอาเซียนศึกษาเป็นรายวิชาเพิ่มเติม

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 โดยภาพรวม และรายด้านจำแนกตามขนาดของโรงเรียน วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 โดยภาพรวมและรายด้านจำแนกตามขนาดของโรงเรียนครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 โดย ภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการศึกษาปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 พบว่า

ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านขั้นวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางเพื่อจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา รองลงมาคือด้านขั้นการจัดทำหน่วยการเรียนรู้บูรณาการประชาคมอาเซียนและด้านขั้นการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านขั้นการจัดทำแผนผังความคิดหน่วยการเรียนรู้

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 โดยภาพรวมและรายด้าน

จำแนกตามขนาดของโรงเรียน วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 โดยภาพรวมและรายด้านจำแนกตามขนาดของโรงเรียนครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน คุณวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ทำงานของครู ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลเพื่อขยายผลการวิจัยให้ชัดเจนขึ้นดังนี้

ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีสภาพอยู่ในระดับมากจำนวน 2 ด้าน และมีสภาพอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 3 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านขั้นการจัดทำหน่วยการเรียนรู้บูรณาการประชาคมอาเซียน รองลงมาคือด้านขั้นวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางเพื่อจัดทำหลักสูตร และด้านขั้นการจัดทำแผนผังความคิดหน่วยการเรียนรู้ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านขั้นวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางเพื่อจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนการดำเนินงานในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักและมีเจตคติที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ต่อการจัดกิจกรรมและภารกิจต่าง ๆ มีความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการ

จัดการเรียนรู้เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การสร้างความตระหนักถึงบทบาทและภารกิจสำคัญเพื่อสร้างความเข้าใจด้านการศึกษาเพื่อนำพาการศึกษาของโรงเรียน เข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ.2558 และเพื่อความเข้าใจให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ น้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับน้อยทุกข้อ ข้อที่มีปัญหาสูงสุดคือโรงเรียนจัดโครงสร้างการจัดการศึกษาอาเซียนศึกษาและกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากร รองลงมาคือโรงเรียนมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและประเมินสถานภาพสถานศึกษาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรและ โรงเรียนจัดทำหลักสูตรอาเซียนศึกษา โรงเรียนจัดทำหลักสูตรอาเซียนศึกษาเป็นรายวิชาเพิ่มเติม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีการดำเนินการและวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างและสนับสนุนโดยการนำนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเตรียมการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน รวมทั้งในส่วนของอาคารสถานที่และสื่อ อุปกรณ์ต่างๆ เพื่อให้ก้าวทันประชาคมอาเซียนได้เป็นอย่างดี จึงทำให้มีปัญหาในการดำเนินงานในระดับน้อย

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามขนาดโรงเรียน วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ทำงานของครูที่ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผู้วิจัยทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ่ พบว่า สภาพการการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 โดยภาพรวมและทุกด้าน พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กมีสภาพแตกต่างกับครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่าง ครูผู้สอนที่มีวุฒิมัธยมศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีสภาพแตกต่างกับครูผู้สอนที่มีวุฒิมัธยมศึกษาปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่าง ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทำงาน 1-5 ปี มีสภาพแตกต่างกับครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทำงาน 6-10 ปี และมีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่าง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางอาจไม่มีปัญหาในการดำเนินการเพื่อจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน เพราะมีความพร้อมในด้านบุคลากร งบประมาณ หลักสูตร งานวิชาการและสื่อวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนการสอนที่จะดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน แตกต่างกัน ครูผู้สอนที่มีวุฒิมัธยมศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีอาจมีปัญหาด้านขั้นการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับ เนื่องจากอาจจะมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษน้อยกว่าความเป็นจริง ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์สอน 1-5 ปี อาจมีปัญหาด้านขั้นการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับ เนื่องจากครูผู้สอนยังมีประสบการณ์ในการสอนในรายวิชาที่เน้นกระบวนการเรียนการสอนในการบูรณาการเข้ากับประชาคมอาเซียน น้อย

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามขนาดโรงเรียน วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ทำงานของครูที่ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนในสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้วิจัยทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ พบว่า ปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 โดยภาพรวมและทุกด้าน พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กมีสภาพแตกต่างกับครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่าง ครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีสภาพแตกต่างกับครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่าง ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทำงาน 1-5 ปี มีสภาพแตกต่างกับครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทำงาน 6-10 ปี และมีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่าง โดยพบว่า โรงเรียนที่มีขนาดเล็กมีปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนสูงกว่าโรงเรียนที่มีขนาดกลางและขนาดใหญ่ ครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรีมีปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนสูงกว่าครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี และครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทำงาน 1-5 ปี มีปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนสูงกว่าครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทำงาน 6-10 ปี และมากกว่า 10 ปี ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐาน ทั้งนี้จะเป็นเพราะครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทำงานสูง ครูผู้สอนมีวุฒิการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาและทำการสอนในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความสามารถในการที่จะมีการพัฒนาความพร้อมของตนเอง การจัดกิจกรรมความพร้อมด้านการเรียน การสร้างเครือข่าย รวมทั้งการพัฒนาทักษะทางภาษาเจตคติในการเข้าเป็นประชาคมอาเซียน เพราะว่ามีปัจจัยสนับสนุนหลายด้าน เช่น ด้านงบประมาณ ด้านอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน จึงทำให้มีปัญหาในการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนต่ำตามไปด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา พบว่า ด้านขั้นการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน มีสภาพการดำเนินงานต่ำกว่าด้านอื่น ดังนั้น ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และประสบการณ์ด้านความรู้ ทักษะและเจตคติที่ดีต่อการเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียนที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของโรงเรียนได้มีการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนของกลุ่มประเทศอาเซียน เช่น การอบรมสัมมนา การศึกษาดูงานการดำเนินการเรียนการสอน เป็นประจำ ส่วนปัญหาที่พบมาก คือ ด้านขั้นวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางเพื่อจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ดังนั้นควรพัฒนาการวางแผน การจัดโครงสร้างการประสานงานการจัดกิจกรรมเพื่อให้ ดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบและเป็นขั้นตอนตามแนวทางการดำเนินงานการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียน เพิ่มทักษะกระบวนการในการทำหลักสูตรเพื่อให้การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีประสิทธิภาพ

โรงเรียนขนาดเล็กที่มีประสิทธิภาพของการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนต่ำกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ควรมีการดำเนินการโดยมีโรงเรียนคู่แฝด ให้โรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีความพร้อมในการดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนกับโรงเรียนขนาดเล็กเป็นโรงเรียนคู่แฝดกัน โดยอาจจะมีการจัดการเรียนการสอน มีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน โรงเรียนขนาดใหญ่เข้ามาให้ความช่วยเหลือในการให้คำแนะนำและช่วยเหลือในด้านต่างๆ เกี่ยวกับการเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน

จากการศึกษาเปรียบเทียบจำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีสภาพการดำเนินงานน้อยกว่าและมีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่ ดังนั้น เขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริมการทำงานทุกด้านให้กับโรงเรียนขนาดเล็กให้สามารถดำเนินการได้เหมือนกับโรงเรียนขนาดใหญ่

จากการศึกษาเปรียบเทียบจำแนกตามวุฒิ การศึกษาของครู พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีสภาพการดำเนินการน้อยกว่าและมีปัญหา มากกว่าครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีและสูงกว่า ปริญญาตรีดังนั้นโรงเรียนควรมีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้ มีการศึกษาต่อในระดับที่สูงกว่าระดับปริญญาตรีหรือ เทียบเท่า

จากการศึกษาเปรียบเทียบจำแนกตาม ประสบการณ์ทำงานของครูผู้สอน พบว่า ครูที่มี ประสบการณ์ทำงาน 1-5 ปี มีสภาพการดำเนินการ น้อยกว่าและมีปัญหามากกว่าครูที่มีประสบการณ์ทำงาน 6-10 ปีและมากกว่า 10 ปี ดังนั้น ควรให้ครูที่มี ประสบการณ์สอนมากกว่า 10 ปี เป็นครูพี่เลี้ยงคอยสอน การทำงานให้กับครูที่มีประสบการณ์สอน 1-5 ปี

เอกสารอ้างอิง

- กรมอาเซียน. (2552 ก). **แนะนำให้อ่านจกอาเซียน**. กรุงเทพฯ : กรมอาเซียน.
- _____. (2552 ข). **บันทึกการเดินทางอาเซียน**. กรุงเทพฯ : วิธิตาแอนิเมชั่น จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **การศึกษา : การขับเคลื่อนสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558**. กรุงเทพฯ: ศูนย์สาธิตพัชรบุรี.
- กาญจนา คุณารักษ์. (2543). **พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร เล่ม 1**. นครปฐม:มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- จารุวรรณ แพร์ศรีสกุล. (2556). **สภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- จินทนา กัญญาทอง.(2554). **การพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบางสะพานวิทยา โดยใช้ชุดคำถาม “มาเรียนรู้เรื่องอาเซียนกันเถอะ”** วันที่ค้นข้อมูล 6 ธันวาคม 2555,

เข้าถึงได้จาก 203.172.204.108/downloads/บทความวิจัยของกลุ่มสาระฯ.pdf

- เฉลียว เกื้อนภอ.(2554).**การดำเนินงานเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียน เครือข่ายศูนย์อาเซียนศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต1**.ปริญญา นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านจอมบึง.
- นที ศิริมัย.2529.**การศึกษาความสามารถในการสร้างความคิดรวบยอดและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ชั้นปีที่ 2 ด้วยการสอนแบบบูรณาการ**.ปริญญา นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ผกา สัตยธรรม.(2550).**คุณธรรมของครู**.พิมพ์ครั้งที่2. กรุงเทพฯ :สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ผดุงศักดิ์ อุบายลับ.(2545).**ความพร้อมขององค์กรบริหารส่วนตำบลในการรับโอนงานด้านการศึกษาสู่ท้องถิ่น : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดลพบุรี**.ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบาย สาธารณะ. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พรณิ ช. เจนจิต.(2545).**จิตวิทยาการเรียนการสอน** . (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : เมธีปัส.
- _____.(2538).**จิตวิทยาการเรียนการสอน**.พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ต้นอ่อนแถมมี.
- พรศ อมะวัลย์.(2555). **การเตรียมความพร้อมการบริหารจัดการในชั้นเรียนของครูโรงเรียนสตรีหีบเขตฐานทัพเรือและเขตกองเรือยุทธการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนสู่ประชาคมอาเซียน**.วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เพ็ญทิพย์ ชัยพัฒน์.(2549).**จิตวิทยาการจูงใจและการรับรู้**.กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ฟาฏินา วงศ์เลขา.(2555). **การสร้างภาคีเครือข่ายพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน**. ดลินิวส์, หน้า 12.

ราตรี สีงาม.(2555).การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ.วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

วิเชียร เวชสาร.(2546).ความพร้อมในการจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุบลราชธานี.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย ราชภัฏอุบลราชธานี.

สรศักดิ์ บัวแย้ม.(2556).การบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนประชานิเวศน์ สำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
(2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง(พ.ศ. 2552 -2561) (ปรับปรุงพิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการตัดสินใจซื้อเกี่ยวกับพฤติกรรมการซื้อสินค้าของที่ระลึกของนักท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี

THE RELATIONSHIP BETWEEN BUYING BEHAVIOR AND THE PROCESS OF TRAVELER'S DECISION MAKING TO PURCHASE A SOUVENIR IN UDONTHANI PROVINCE

กชพร สว่าง และปนิษฐา พรรณวิเชียร¹

KOTCHAPORN SAWANG AND PANITHA PANVICHAIN

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการตัดสินใจซื้อเกี่ยวกับพฤติกรรมการซื้อสินค้าของที่ระลึกของนักท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในการซื้อสินค้าของที่ระลึกในจังหวัดอุดรธานี ด้านกระบวนการตัดสินใจซื้อ ลักษณะความต้องการซื้อสินค้าของที่ระลึกของนักท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี จำนวน 400 ตัวอย่าง ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ ผลการศึกษาพบว่า

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในการซื้อสินค้าของที่ระลึกของจังหวัดอุดรธานี ด้านประเภทยี่ห้อของของที่ระลึกที่เลือกซื้อ ส่วนใหญ่ซื้อของที่ระลึกประเภทสินค้าประเภทเสื้อผ้า รองเท้า รองลงมาได้แก่ พวงกุญแจ ด้านเหตุผลในการเลือกซื้อของที่ระลึก นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ตัดสินใจซื้อของที่ระลึกของจังหวัดอุดรธานีเพราะซื้อเพื่อนำไปเป็นของขวัญให้แก่คนรู้จัก ตามเทศกาลต่างๆ ด้านจำนวนครั้งที่เคยซื้อ นักท่องเที่ยวมีความถี่ในการเลือกซื้อสินค้าของที่ระลึกของจังหวัดอุดรธานี 1 ครั้งต่อครั้ง โดยในแต่ละครั้งจะมีการใช้จ่ายเพื่อซื้อสินค้าของที่ระลึกประมาณ 501 – 1,000 บาท ด้านแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ทราบถึงข้อมูลสินค้าของที่ระลึกของจังหวัดอุดรธานีจากเพื่อนแนะนำ ด้านสถานที่ที่เลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกของจังหวัดอุดรธานีนั้น นักท่องเที่ยวเลือกซื้อของที่ระลึกจากห้างสรรพสินค้าเซนทรัล พลาซ่า อุดรธานี เนื่องจากมีสถานที่ในการจอดรถที่สะดวกสบายและมีการจัดวางสินค้าเป็นหมวดหมู่ ทำให้ง่ายต่อการหาสินค้าที่ต้องการ

กระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าของที่ระลึกของนักท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี มีกระบวนการตัดสินใจเลือกซื้อด้านการตระหนักถึงปัญหา ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวซื้อสินค้าของที่ระลึกของจังหวัดอุดรธานีเพื่อนำไปเป็นของขวัญตามเทศกาลต่างๆ ด้านการค้นหาข้อมูลข่าวสาร นักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลข่าวสารหรือคำแนะนำในการเลือกซื้อสินค้าของที่ระลึกของจังหวัดอุดรธานีจากเพื่อนมาก่อน ด้านการประเมินทางเลือก นักท่องเที่ยวที่มาซื้อสินค้าของที่ระลึกในจังหวัดอุดรธานีเห็นว่าสินค้าของที่ระลึกของจังหวัดอุดรธานี มีรูปแบบและสีสันสวยงาม ด้านการตัดสินใจซื้อสินค้าของที่ระลึกของจังหวัดอุดรธานีนั้น นักท่องเที่ยวเป็นผู้ตัดสินใจเลือกซื้อด้วยตัวเองเป็นหลัก ด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ นักท่องเที่ยวที่ซื้อสินค้าของที่ระลึกในจังหวัดอุดรธานีคิดว่าจะกลับมาซื้อสินค้าของที่ระลึกของจังหวัดอุดรธานีอีก และนักท่องเที่ยวคิดว่าจะแนะนำให้บุคคลอื่นได้รู้จักและซื้อสินค้าของที่ระลึกของจังหวัดอุดรธานี

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยสันตพล

ABSTRACT

The purpose of this research was to examine the relationship between buying behavior and the process of traveler's decision making to purchase a souvenir in Udonthani province. The study and use quantitative data means of questionnaires from 400 tourist who visit and purchase souvenir in Udonthani by selecting the accidental sampling. Data were analyzed by using descriptive statistics include frequency, percentage, mean, standard deviation. Statistics and chi-square to examine the relationship of the study showed that.

Behavior of tourist who visit and purchase souvenir in Udonthani. Most of type of souvenir was clothing and shoes. The second was key chain. The reason for buying was giving for gift for the family and friend. Most of respondent purchase 1 souvenir per month by spending money 501 – 1,000 Baht per time. The source of information that tourism inform from their friend. The place that most of tourism shopping was Central Plaza Udonthani because there are lots of parking area and they put the souvenir on shelf by separate in each category to easy to seek.

Decision making process of tourism who visit and purchase souvenir in Udonthani. The decision making process in awareness of problem was most of tourist purchase souvenir for the gift in each occasion. In searching of information, tourism can obtain information from friend who have purchased souvenir before. In alternative assessment, tourism who visit and purchase souvenir in Udonthani was purchase the souvenir that have colorful and well design. For buying decision, the influencer for make decision was the buyer. The behavior after purchase, tourism who visit and purchase souvenir in Udonthani expect to recommended it to others to know more Udonthani's souvenir that means they was satisfy and think that will continue to purchase souvenir from Udonthani.

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมภาคบริการที่มีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย เพราะสร้างรายได้มีมูลค่าเป็นอันดับหนึ่งของการค้าบริการรวมของประเทศ เนื่องจากจังหวัดอุดรธานี เป็นจังหวัดที่มีศักยภาพทั้งในด้านการท่องเที่ยว ด้านเศรษฐกิจการค้าของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนบน เป็นประตูของภูมิภาคอินโดจีน ทำให้มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวที่จังหวัดอุดรธานี เป็นจำนวนมาก โดยในปี พ.ศ. 2552 มีนักท่องเที่ยว มาเที่ยวจังหวัดอุดรธานี เป็นจำนวน 1,791,997 คน และ ในปี พ.ศ. 2553 มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวจังหวัดอุดรธานี เพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 2,216,739 คน ซึ่งคิดเป็นจำนวน

นักท่องเที่ยว ที่เพิ่มขึ้นระหว่างปีเป็นจำนวน 424,742 คน หรือร้อยละ 23.70% (แผนพัฒนาจังหวัด อุดรธานี 5 ปี พ.ศ. 2557 – 2556) จะเห็นได้จากการ ลงทุนของกลุ่มนักธุรกิจภาคบริการ ทั้งในส่วนกลางและ ส่วนท้องถิ่น เช่น ห้างสรรพสินค้าต่างๆ เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องมีโรงแรมที่พักใหม่ๆ เกิดขึ้น เพื่อรองรับภาคการ ลงทุนทางด้านการท่องเที่ยว และด้วยจังหวัดอุดรธานี มีพื้นที่ใกล้กับเมืองหลวงของ สปป.ลาว ที่คับคั่งไปด้วย นักลงทุนทั้ง ในกลุ่มลาวโพ้นทะเล (ชาวลาวที่ไปตั้ง ถิ่นฐานในต่างประเทศและกลับมาลงทุนใน สปป.ลาว) และกลุ่มชาวจีน ในประเทศลาว ทำให้จังหวัดอุดรธานี กลายเป็นแหล่งช้อปปิ้ง ท่องเที่ยว และซื้อสินค้าระหว่าง กันทำให้มี เม็ดเงินหมุนเวียนในระบบนี้จำนวนมหาศาล

จากสถานการณ์เดินทางท่องเที่ยวของจังหวัดอุดรธานีพบว่า ตลาดหลักของจังหวัดอุดรธานียังคงมาจากนักท่องเที่ยวคนไทย โดยจะเป็นการเดินทางท่องเที่ยวภายในภูมิภาคเดียวกันมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 75.20 รองลงมาคือ กรุงเทพฯ คิดเป็นร้อยละ 9.80 (รายงานสถิติการท่องเที่ยวภายในประเทศประจำปี พ.ศ. 2554 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา) และนิยมใช้รถส่วนตัวเป็นพาหนะหลักในการเดินทาง รองลงมาคือ รถโดยสารประจำทางอันดับที่สามคือการเดินทางด้วยเครื่องบิน ซึ่งพบว่ามีอัตราการเติบโตสูงที่สุดในปีนี้ เนื่องจากมีการเพิ่มเที่ยวบินของสายการบิน ต้นทุนต่ำ (low cost) โดยเฉพาะในช่วงเทศกาล (แผนพัฒนาจังหวัดอุดรธานี 5 ปี พ.ศ. 2557 - 2556) นักท่องเที่ยวคนไทยจะนิยมเดินทางเป็นกลุ่มครอบครัวและหมู่คณะเพื่อน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวใน จ.อุดรธานี ยังคงได้รับความสนใจสำหรับนักท่องเที่ยว ตลาดหลักสำหรับชาวต่างประเทศมาจากนักท่องเที่ยวชาวลาวที่เดินทางมาจากเวียงจันทน์ ผ่านทางจังหวัดหนองคายเข้ามาท่องเที่ยวและจับจ่ายเครื่องอุปโภคและบริโภค รวมไปถึงรับบริการทางการแพทย์และกิจกรรมเพื่อการพักผ่อนต่างๆ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มนักท่องเที่ยวจากสหราชอาณาจักรและสหรัฐอเมริกาที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากกรองจากชาวลาว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย)

ซึ่งหากจะคำนวณสัดส่วนค่าใช้จ่ายสำหรับการเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศจะพบว่า มีการใช้จ่ายในหมวดของการซื้อสินค้าและของที่ระลึกเป็นลำดับต้นๆ โดยแบ่งเป็น 3 หมวดหลัก ได้แก่ ค่าที่พัก ค่าอาหารและเครื่องดื่ม และค่าซื้อสินค้าและของที่ระลึก โดยนักท่องเที่ยวชาวไทยจะมีสัดส่วนของค่าใช้จ่ายทั้ง 3 หมวด เป็นจำนวนร้อยละ 20.30, 34.10 และ 18.70 ตามลำดับ สำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ จะมีสัดส่วนของค่าใช้จ่ายทั้ง 3 หมวด เป็นจำนวนร้อยละ 26.90, 27.20 และ 21.70 ตามลำดับ (สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

ปี พ.ศ. 2554) ในปัจจุบัน การมอบของที่ระลึกให้แก่กันนั้นเป็นการแสดงถึงการเป็นเกียรติในวาระและโอกาสต่างๆ แม้ว่าของที่ระลึกบางอย่างอาจไม่มีราคา แต่มีคุณค่าทางจิตใจที่ผู้ให้มอบต่อผู้รับของที่ระลึกอาจนับเป็น “วัตถุแห่งความยินดี” ที่ผู้ให้ให้ด้วยความรัก เคารพ ศรัทธา และความคิดถึงต่อผู้รับ ของที่ระลึกมีอิทธิพลต่อความรู้สึกของมนุษย์ส่งผ่านความรู้สึกดีๆ ให้แก่กัน โดยของที่ระลึกที่มีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและ ชาวต่างประเทศในจังหวัดอุดรธานี ได้แก่ ผลิตภัณฑ์หัตถกรรม ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ ผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา สินค้าสำเร็จรูป

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการตัดสินใจซื้อ กับพฤติกรรมการซื้อสินค้าของที่ระลึกของนักท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี” โดยทำการศึกษา ถึงพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกของนักท่องเที่ยว เหตุผลในการเลือกซื้อ จำนวนครั้งที่เคยซื้อ แหล่งข้อมูลข่าวสารที่ได้รับรู้ และสถานที่เลือกซื้อของที่ระลึก เพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวว่า มีความสัมพันธ์กับกระบวนการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักถึงปัญหา การค้นหาข้อมูลข่าวสาร การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ และพฤติกรรมภายหลังการซื้อของ ที่ระลึกของนักท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี ผลสรุปที่ได้จากการศึกษาเมื่อทราบถึงพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี จะนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์ การกำหนดราคา การจัดสถานที่จัดจำหน่าย และการให้บริการเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในจังหวัดอุดรธานีต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการซื้อของที่ระลึกของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษากระบวนการตัดสินใจซื้อของที่ระลึกของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี

“ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการตัดสินใจซื้อกับพฤติกรรมการซื้อสินค้าของที่ระลึกของนักท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี”

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับกระบวนการตัดสินใจซื้อของที่ระลึกของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมในการซื้อกับกระบวนการตัดสินใจซื้อของที่ระลึกของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

ขอบเขตการวิจัย

ประชากร

กลุ่มประชากรที่ทำการศึกษาในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการตัดสินใจซื้อกับพฤติกรรมการซื้อของที่ระลึกของนักท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

กลุ่มตัวอย่าง

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่างในการสุ่มตัวอย่างจะใช้การสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ของตารางสำเร็จรูปในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ TARO YAMANE ที่กำหนดว่าประชากรมากกว่า 100,000 คน (Taro Yamane, Elementary Sampling Theory, 1967, p.398) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ต้องใช้กลุ่มตัวอย่างมาทำการวิจัยอย่างน้อย 398 คน (วิเชียร เกตุสิงห์, 2543) ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 400 คน ซึ่งจะเป็นขนาดที่สามารถใช้เป็นตัวแทนของนักท่องเที่ยวที่ซื้อของที่ระลึกจากจังหวัดอุดรธานีได้อย่างพอเพียงและเหมาะสม

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ได้สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยทำการศึกษาพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าของที่ระลึกของนักท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี แล้วนำมาสร้างเป็นข้อคำถามมากมาย เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ต่อไป โดยใช้วิธีการสอบถามจากกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี ด้วยการ

ใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยจะแบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ โดยใช้การประเมินผลเป็นความถี่ร้อยละ

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการซื้อสินค้าของที่ระลึกของนักท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี โดยใช้การประเมินผลเป็นความถี่ร้อยละ

ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าของที่ระลึกของนักท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี โดยใช้การวัดผลแบบ Rating Scale ดังนี้

- มากที่สุด	=	5
- มาก	=	4
- ปานกลาง	=	3
- น้อย	=	2
- น้อยที่สุด	=	1

ตอนที่ 4 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

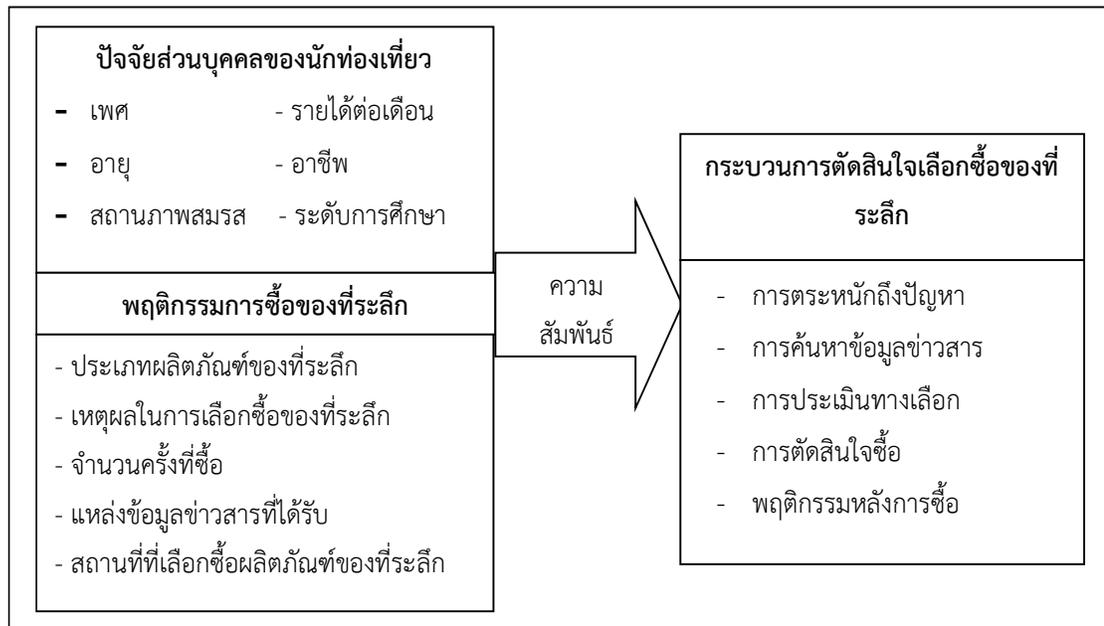
การวิเคราะห์ทางสถิติ

ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งประกอบไปด้วยข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้โดยแสดงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการซื้อสินค้าของที่ระลึกของนักท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วยข้อมูลด้านประเภทสินค้าของที่ระลึกที่นักท่องเที่ยวเลือกซื้อ เหตุผลในการเลือกซื้อ จำนวนครั้งที่ซื้อ จำนวนเงินโดยเฉลี่ยที่ซื้อสินค้าของที่ระลึกต่อครั้ง แหล่งข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ และสถานที่ที่นักท่องเที่ยวเลือกซื้อสินค้าของที่ระลึกในจังหวัดอุดรธานี ข้อมูลในส่วนนี้มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 15 ข้อ ในส่วนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าของที่ระลึกของนักท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี โดยศึกษาคุณลักษณะของผู้ซื้อที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มี

อิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อ การตัดสินใจซื้อ และพฤติกรรมภายหลังการซื้อ และส่วนสุดท้ายได้แก่การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับกระบวนการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าของที่ระลึกของนักท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี และความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมในการซื้อกับกระบวนการตัดสินใจเลือกซื้อ

ผลิตภัณฑ์สินค้าของที่ระลึกของนักท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี ด้วยการใช้สถิติ χ^2 test for Independent โดยดูน้ำหนักความสัมพันธ์จากค่า C (Contingency coefficient) ซึ่งค่าที่ได้จะต้องอยู่ระหว่าง $0 \leq C \leq 1$

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัย

ภาพที่ 1 ภาพแสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

ข้อมูลด้านประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 1 แสดงจำนวน ร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	152	38.00
หญิง	248	62.00
รวม	400	100

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงจำนวน 248 คน คิดเป็นร้อยละ 62.00 และ

เป็นเพศชาย จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 38.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ตารางแสดงจำนวน ร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	49	12.25
21 - 29 ปี	152	38.00
30 - 39 ปี	108	27.00
40 - 49 ปี	64	16.00
50 - 59 ปี	26	6.50
มากกว่า 60 ปี	1	0.25
รวม	400	100

“ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการตัดสินใจซื้อกับพฤติกรรมการซื้อสินค้าของที่ระลึกของนักท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี”

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21 - 29 ปี จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 38.00 รองลงมา มีอายุระหว่าง 30 - 39 ปี จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 27.00, มีอายุระหว่าง 40 - 49 ปี จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 16.00, มีอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 12.25 มีอายุระหว่าง 50 - 59 ปี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.50 และอายุมากกว่า 60 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.25 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
โสด	239	59.75
สมรส	153	38.25
หย่าร้าง	6	1.50
แยกกันอยู่	2	0.50
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด จำนวน 239 คน คิดเป็นร้อยละ 59.57 รองลงมา มีสถานภาพแต่งงานแล้ว จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 38.25 มีสถานภาพหย่าร้าง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.50 และมีสถานภาพแยกกันอยู่ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.50 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงจำนวน ร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าประถมศึกษา	0	0.00
ประถมศึกษา	9	2.25
มัธยมศึกษาตอนต้น	18	4.50
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	57	14.25
อนุปริญญา/ปวส.	24	6.00
ปริญญาตรี	220	55.00
ปริญญาโท	65	16.25

สูงกว่าปริญญาโท	จำนวน	ร้อยละ
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี เป็นจำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 55.00 รองลงมา มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโท เป็นจำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 16.25, มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. เป็นจำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 14.25, มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับอนุปริญญา/ปวส. จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.00, มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.50, มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.25 และผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับสูงกว่าปริญญาโท จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.75 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 แสดงจำนวน ร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
นักเรียน	47	11.75
นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา	79	19.75
แม่บ้าน	10	2.50
พนักงานเอกชน	102	25.50
พนักงานรัฐบาล/รัฐวิสาหกิจ	87	21.75
ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว	56	14.00
เกษตรกร/รับจ้างทั่วไป	17	4.25
อื่นๆ	2	0.50
รวม	400	100

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพพนักงานเอกชน จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 25.50 รองลงมา ประกอบอาชีพพนักงานรัฐบาล/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 21.75, เป็นนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 19.75, เป็นนักเรียน จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 11.75, ประกอบอาชีพค้าขาย/ประกอบธุรกิจ

ส่วนตัว เป็นจำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 14.00, ประกอบอาชีพเกษตรกร/รับจ้างทั่วไป จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.25, เป็นแม่บ้าน จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50 และอื่นๆ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.50 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 แสดงจำนวน ร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน 5,000 บาท	66	16.50
5,000 – 10,000 บาท	37	9.25
10,000 – 15,000 บาท	76	19.00
15,001 – 20,000 บาท	103	25.75
20,001 – 25,000 บาท	40	10.00
มากกว่า 25,000 บาท	78	19.50
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 15,000 – 20,000 บาท จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 19.00 รองลงมามีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 25,000 บาท ขึ้นไป จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 19.50, มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 19.00, มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 5,000 บาท จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 16.50, มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 20,001 – 25,000 บาท จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 9.25 ตามลำดับ

ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในการซื้อสินค้าของที่ระลึกของจังหวัดอุดรธานี

จากการศึกษาพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า สินค้าของที่ระลึกในจังหวัดอุดรธานีที่นักท่องเที่ยวเลือกซื้อมากที่สุดได้แก่ สินค้าประเภทเสื้อผ้า รองเท้า รองลงมาได้แก่ พวงกุญแจ โดยสินค้าของที่ระลึกของจังหวัด

อุดรธานีที่ใช้จ่ายเงินในการซื้อมากที่สุด คือ สินค้าประเภทเสื้อผ้า รองเท้า จำนวน 144 คน รองลงมาได้แก่ เครื่องตกแต่งบ้าน จำนวน 63 คน และส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าของที่ระลึกของจังหวัดอุดรธานีต่อครั้ง 501 – 1,000 บาท จำนวน 93 คน รองลงมานักท่องเที่ยวใช้จ่ายเงินสำหรับการซื้อสินค้าของที่ระลึกเป็นจำนวนเงิน 1,001-1,500 บาทจำนวน 82 คน โดยเฉลี่ยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ซื้อสินค้าของที่ระลึก1ครั้งต่อเดือนจำนวน 1 ชิ้นต่อครั้ง เป็นจำนวน 194 คน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มักจะเลือกซื้อสินค้าของที่ระลึกเพราะนำไปเป็นของขวัญตามเทศกาลต่างๆ โดยเฉพาะของขวัญวันเกิดจำนวน 182 คน รองลงมาได้แก่ ซื้อในโอกาสพิเศษเป็นจำนวน 144 คน

บุคคลที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกซื้อสินค้าของที่ระลึกของจังหวัดอุดรธานี คือ ตัวนักท่องเที่ยวเอง รองลงมาคือ เพื่อน และสมาชิกในครอบครัว

ส่วนใหญ่ที่ทราบถึงข้อมูลสินค้าของที่ระลึกของจังหวัดอุดรธานีจากเพื่อนแนะนำ รองลงมาคือ ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ต่างๆ, คนในครอบครัวแนะนำ, โทรทัศน์ และป้ายนิทรรศการ OTOP ตามลำดับ

ข้อมูลด้านกระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าของที่ระลึกของนักท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี

นักท่องเที่ยวที่เลือกซื้อสินค้าของที่ระลึกในจังหวัดอุดรธานีนั้นมีการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าของที่ระลึกโดย ด้านการตระหนักถึงปัญหาคือ ส่วนใหญ่ซื้อสินค้าของที่ระลึกในจังหวัดอุดรธานีเพื่อนำไปเป็นของขวัญตามเทศกาลต่างๆ เช่น ของขวัญวันเกิด, ของขวัญปีใหม่, ของขวัญขึ้นบ้านใหม่ และของขวัญแสดงความยินดีในวันแต่งงานให้แก่คนรู้จัก คิดเป็นร้อยละ 51.00 แหล่งข้อมูลข่าวสารที่นักท่องเที่ยวที่ซื้อสินค้าของที่ระลึกในจังหวัดอุดรธานีใช้ในการสอบถามหรือหาข้อมูลที่สำคัญได้แก่ สอบถามเพื่อน รองลงมาคือ สืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตหรือเว็บไซต์ต่างๆ, คนในครอบครัวแนะนำ, โทรทัศน์, ป้ายนิทรรศการสินค้า OTOP และโบปลิทหรือแผ่นพับแนะนำผลิตภัณฑ์นั้นๆ โดยคิดเป็นร้อยละ 40.75, 17.25, 13.75, 12.50, 7.50, 6.25 และ

2.00 ตามลำดับ ในส่วนของการประเมินทางเลือกนั้น นักท่องเที่ยวที่ซื้อสินค้าของที่ระลึกในจังหวัดอุดรธานี มีความคิดเห็นว่า สำหรับรูปลักษณ์ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่นักท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานีให้ความสำคัญมากนั้นจะมีลักษณะสีสันสวยงาม มีสินค้าหลายระดับราคาและคุณภาพให้เลือก มีรูปลักษณ์ทันสมัย บรรจุภัณฑ์สวยงาม พกพาง่าย สะดวก เป็นสินค้าหัตถกรรม มีเอกลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่น มีการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ หรือได้รับรางวัล OTOP สามารถใช้งานได้ในชีวิตประจำวัน และมีตราที่หือเป็นที่รู้จัก นักท่องเที่ยวยังได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับราคาสินค้าของที่ระลึกในจังหวัดอุดรธานี นั้นจะต้องมีราคาถูก มีป้ายราคาบอกชัดเจน สามารถต่อรองราคาได้ ราคาเหมาะสมกับคุณภาพ มีสินค้าให้เลือกหลายระดับราคา และนักท่องเที่ยวสามารถชำระเงินด้วยบัตรเครดิตได้ ทั้งนี้ในส่วนของสถานที่จัดจำหน่ายสินค้าของที่ระลึกนั้น นักท่องเที่ยวได้ให้ความคิดเห็นว่าจะมีสถานที่ขายสินค้าที่สะอาดกว้างขวาง มีที่จอดรถ สะดวกสบาย พ่อค้าแม่ค้ามีอัธยาศัยไมตรีที่ดี ร้านค้าควรมีการจัดวางสินค้าให้เป็นหมวดหมู่เพื่อสะดวกในการค้นหา มีช่องทางในการสั่งซื้อที่หลากหลาย เช่น สั่งซื้อทางโทรศัพท์หรือระบบอินเทอร์เน็ต และควรมีบริการส่งสินค้าให้ถึงบ้านนักด้วยในกรณีที่นักท่องเที่ยวซื้อสินค้ามาก หรือไม่ยอยากที่จะขนส่งสินค้าไปเอง สำหรับกิจกรรมในการส่งเสริมการตลาดที่นักท่องเที่ยวนิยมในการเลือกซื้อสินค้าของที่ระลึกในจังหวัดอุดรธานีได้แก่ การมีของแถมให้ มีบรรจุภัณฑ์ที่ออกแบบเป็นพิเศษสำหรับเทศกาลต่างๆ มีส่วนลดหากซื้อสินค้าในปริมาณมาก มีบริการหลังการขาย มีบริการให้เปลี่ยนสินค้าคืนได้หากสินค้ามีปัญหา มีการลดราคาในช่วงเทศกาลสำคัญ และมีการลดราคาให้แก่ลูกค้าที่ซื้อสินค้าเป็นประจำ ด้านการตัดสินใจซื้อ นักท่องเที่ยวที่ซื้อสินค้าของที่ระลึกในจังหวัดอุดรธานีนั้น มีการตัดสินใจซื้อโดยมีตนเองเป็นผู้ทำการตัดสินใจซื้อ โดยคิดเป็นร้อยละ 66.50 หรือ 266 คน รองลงมาได้แก่ เพื่อน, สมาชิกในครอบครัว, แฟน สามีหรือภรรยา, มัคคุเทศก์, เห็นคนรุมซื้อเลยซื้อบ้าง และเห็นว่าดีดีป้าย เป็นของดีของจังหวัดเลยซื้อ และตัดสินใจซื้อเมื่อต้องการ

นำไปเป็นของขวัญแก่คนรู้จักในเทศกาลต่างๆ โดยเลือกซื้อสินค้าของที่ระลึกจากสินค้าที่เคยมีการซื้อไปแล้ว ด้านพฤติกรรมหลังการซื้อนั้น นักท่องเที่ยวที่ซื้อสินค้าของที่ระลึกในจังหวัดอุดรธานีคิดว่าจะแนะนำให้บุคคลอื่นมาซื้อสินค้าของที่ระลึกที่จังหวัดอุดรธานี และหากกลับมาท่องเที่ยวที่จังหวัดอุดรธานีอีกก็จะซื้อสินค้าของที่ระลึกของจังหวัดอุดรธานีกลับไปเช่นกัน

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับกระบวนการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าของที่ระลึกของนักท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้ พบว่า นักท่องเที่ยวที่ซื้อสินค้าของที่ระลึกในจังหวัดอุดรธานีซึ่งมีข้อมูลทั่วไปด้านปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับกระบวนการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าของที่ระลึกในจังหวัดอุดรธานี ทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และอาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับกระบวนการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าของที่ระลึกของนักท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานีด้านการตระหนักถึงปัญหา การค้นหาข้อมูลข่าวสาร การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ และพฤติกรรมภายหลังการซื้อ แต่พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพ มีความสัมพันธ์กับกระบวนการตัดสินใจเลือกซื้อของที่ระลึกของนักท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานีด้านการตระหนักถึงปัญหา การค้นหาข้อมูลข่าวสาร การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ และพฤติกรรมหลังการซื้อ

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการซื้อกับกระบวนการตัดสินใจเลือกซื้อของที่ระลึกของนักท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานีในด้านเหตุผลในการเลือกซื้อ ด้านจำนวนครั้งที่เคยซื้อ ด้านแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ และด้านสถานที่ที่เลือกซื้อสินค้าของที่ระลึกของนักท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานีพบว่า นักท่องเที่ยวเลือกซื้อสินค้าของที่ระลึกมีพฤติกรรมการซื้อสินค้าของที่ระลึกในจังหวัดอุดรธานีมีความสัมพันธ์กับกระบวนการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าของที่ระลึกในจังหวัดอุดรธานี ทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่า พฤติกรรมในการซื้อสินค้าของที่ระลึกของนักท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานีด้านประเภท

ผลิตภัณฑ์สินค้าของที่ระลึกที่นักท่องเที่ยวเลือกซื้อ เหตุผลในการเลือกซื้อมีความสัมพันธ์กับกระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าของที่ระลึกของนักท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี ในด้านการตระหนักถึงปัญหา การค้นหาข่าวสาร การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ แหล่งข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ และพฤติกรรมภายหลังการซื้อ แต่พบว่าพฤติกรรมในการซื้อสินค้าของที่ระลึกของนักท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานีด้านจำนวนครั้งที่เคยซื้อ ไม่มีความสัมพันธ์กับกระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าของที่ระลึกของนักท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานีด้านการตระหนักถึงปัญหา การค้นหาข้อมูลข่าวสาร การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ และพฤติกรรมภายหลังการซื้อ

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในการซื้อสินค้าของที่ระลึกของจังหวัดอุดรธานี ในด้านพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในการซื้อสินค้าของที่ระลึกของจังหวัดอุดรธานี มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำกับกระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าของที่ระลึกของนักท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ในด้านเหตุผลในการเลือกซื้อของที่ระลึก นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ตัดสินใจซื้อของที่ระลึกของจังหวัดอุดรธานีเพราะซื้อเพื่อนำไปเป็นของขวัญให้แก่คนรู้จักตามเทศกาลต่างๆ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วนิดา แก้วเนตร (2545) ทำการคำว่าแบบอิสระปัจจัยในการเลือกซื้อสินค้าของที่ระลึกประเภทหัตถกรรมพื้นบ้านของนักท่องเที่ยวชาวไทย กรณีศึกษาบ้านถวาย อำเภอหางดงจังหวัดเชียงใหม่ ในเรื่องพฤติกรรมการซื้อสินค้าของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เลือกซื้อสินค้าของที่ระลึกประเภทหัตถกรรมพื้นบ้านนั้นส่วนใหญ่เดินทางเพื่อเลือกซื้อสินค้าของที่ระลึกเนื่องจากเป็นสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านและนำไปใช้ส่วนตัวมากกว่านำไปเป็นของฝาก ด้านแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ทราบถึงข้อมูลสินค้าของที่ระลึกของจังหวัดอุดรธานีจากเพื่อนแนะนำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย

ของ พูลศิริ กลายสุข (2554) ทำการศึกษาเรื่องพฤติกรรมผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้ากลุ่มของที่ระลึกบนถนนคนเดิน ถนนราชดำเนิน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในเรื่องการเรียนรู้หรือทราบข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าของกลุ่มของที่ระลึกมักจะทราบจากเพื่อนแนะนำ

กระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าของที่ระลึกของนักท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี มีกระบวนการตัดสินใจเลือกซื้อด้านการตระหนักถึงปัญหา ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวซื้อสินค้าของที่ระลึกของจังหวัดอุดรธานีเพื่อนำไปเป็นของขวัญตามเทศกาลต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษดากร เศรษฐเสถียร (2554) ทำการค้นคว้าแบบอิสระ เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของที่ระลึกของนักท่องเที่ยวต่างชาติในจังหวัดเชียงใหม่ ในเรื่อง การเลือกซื้อของที่ระลึกเพื่อนำไปให้คนในครอบครัวและคนรู้จักเพื่อเป็นของขวัญตามเทศกาลต่างๆ ด้านการค้นหาข้อมูลข่าวสาร นักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลข่าวสารหรือคำแนะนำในการเลือกซื้อสินค้าของที่ระลึกของจังหวัดอุดรธานีจากเพื่อนมาก่อน ด้านการประเมินทางเลือก นักท่องเที่ยวที่มาซื้อสินค้าของที่ระลึกในจังหวัดอุดรธานีเห็นว่าเห็นว่าเป็นสินค้าของที่ระลึกของจังหวัดอุดรธานี มีรูปแบบและสีสันสวยงาม ด้านการตัดสินใจซื้อสินค้าของที่ระลึกของจังหวัดอุดรธานีนั้น นักท่องเที่ยวเป็นผู้ตัดสินใจเลือกซื้อด้วยตัวเองเป็นหลัก ด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ นักท่องเที่ยวที่ซื้อสินค้าของที่ระลึกในจังหวัดอุดรธานีคิดว่าจะกลับมาซื้อสินค้าของที่ระลึกของจังหวัดอุดรธานีอีก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พูลศิริ กลายสุข (2554) ทำการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้ากลุ่มของที่ระลึกบนถนนคนเดิน ถนนราชดำเนิน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในเรื่องผู้มีอิทธิพลในการตัดสินใจซื้อสินค้ากลุ่มของที่ระลึกที่ถนนคนเดินส่วนใหญ่คือตัวเอง มีความคิดเห็นว่าจะกลับมาเลือกซื้อสินค้ากลุ่มของที่ระลึกบนถนนคนเดินอีกและจะแนะนำบุคคลอื่นๆ ให้เลือกซื้อสินค้ากลุ่มของที่ระลึกบนถนนคนเดินต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยคาดหวังว่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการ ร้านค้าที่ขายสินค้าของที่ระลึกให้แก่นักท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี ดังนี้

1. จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพ มีความสัมพันธ์กับกระบวนการตัดสินใจเลือกซื้อของที่ระลึกของนักท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานีมีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากประเด็นดังกล่าวเป็นแนวทางที่ผู้ประกอบการและร้านค้าที่ขายของที่ระลึกในจังหวัดอุดรธานีให้ความสำคัญกับผู้ผลิตสินค้าของที่ระลึกจะให้ความสำคัญในการปรับปรุงสินค้าของที่ระลึกด้านรูปแบบสี สัน การออกแบบที่ทันสมัย การสร้างสรรค์ให้มีผลิตภัณฑ์หลายรูปแบบเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เลือกซื้อผลิตภัณฑ์ได้มากขึ้น มีการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานของของที่ระลึก มีเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น เพราะในปัจจุบันสินค้าของที่ระลึกมีการแข่งขันสูงขึ้น เพื่อให้เป็นของที่ระลึกที่ขึ้นชื่อของจังหวัด

2. จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการซื้อสินค้าของที่ระลึกของนักท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานีด้านเหตุผลในการเลือกซื้อ และสถานที่ที่เลือกซื้อสินค้าของที่ระลึก กับกระบวนการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าของที่ระลึกของจังหวัดอุดรธานี มีความสัมพันธ์กันทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากประเด็นดังกล่าวจะเป็นแนวทางที่ผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการขายสินค้าของที่ระลึกให้ความสำคัญในการพัฒนาด้านการตลาดให้แก่สินค้าของที่ระลึกให้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านรูปลักษณ์ บรรจุภัณฑ์ ราคา ความสะอาด กว้างขวางของสถานที่จำหน่ายสถานที่จอดรถ การให้ส่วนลดการค้าเพื่อกระตุ้นยอดขาย การโฆษณา ประชาสัมพันธ์ต่างๆ เช่น แผ่นพับ รวมไปถึงการขนส่งสินค้า และการให้บริการหลังการขาย

เอกสารอ้างอิง

กรวรรณ สุ่มมาตย์. 2551. พฤติกรรมการซื้อและปัจจัยในการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าทอ

พื้นเมืองของข้าราชการในอำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย. การศึกษาค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

นายชูเกียรติ ศิริวงศ์. 2553. พฤติกรรมการซื้อสินค้าของที่ระลึกของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น : กรณีศึกษาโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต การจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พุลศิริ กลายสุข. 2554. พฤติกรรมผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้ากลุ่มของที่ระลึกบนถนนคนเดิน ถนนราชดำเนิน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. การศึกษาค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วนิดา แก้วเนตร 2545. ปัจจัยในการเลือกซื้อสินค้าของที่ระลึกประเภทหัตถกรรมพื้นบ้านของนักท่องเที่ยวชาวไทย กรณีศึกษา บ้านถวาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่. การศึกษาค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต การจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

กฤษดากร เศรษฐเสถียร. 2554. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของที่ระลึกของนักท่องเที่ยวต่างชาติในจังหวัดเชียงใหม่. การศึกษาค้นคว้าอิสระ เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ณัฐนรี ตั้งตระกูล. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการซื้อสินค้าที่ระลึกประเภทไม้ของนักท่องเที่ยวชาวไทย กรณีศึกษาบ้านห้วยดง อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่. การศึกษาค้นคว้าอิสระ เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการจัดการโรงแรมและท่องเที่ยว คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร.

พิเชษฐ คูหะเพ็ญแสง. 2546. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาว

- ไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวบริเวณชายหาด
จังหวัดระยอง. สารนิพนธ์ บริหารธุรกิจ
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิไลวรรณ ศิริอำไพ. 2555. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ
พฤติกรรมการซื้อสินค้าของนักท่องเที่ยว ตลาด
โบราณบ้านสะแกกรัง (ถนนคนเดินตรอก
โรงยา) จังหวัดอุทัยธานี. การค้นคว้าอิสระ
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิชาเอกธุรกิจระหว่าง
ประเทศ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ปานลดา อินทร์ไชย. 2554. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการ
ตัดสินใจเลือกซื้อของที่ระลึกในการเชียร์
ฟุตบอล ในจังหวัดเชียงใหม่. ค้นคว้าอิสระ
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิริเพ็ญ เยี่ยมจรรยา. พฤติกรรมและการตัดสินใจเข้า
เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ตำนานสายสุทธานภดลใน
วังสวนสุนันทาของนักท่องเที่ยวชาวไทยและ
ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อ
การตัดสินใจ. 2555. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวน
สุนันทา.
- ชญัญญา มหาทุมะรัตน์ .2555. พฤติกรรมการเลือกซื้อ
สินค้าของนักท่องเที่ยวในตลาดน้ำอโยธยา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ค้นคว้าอิสระ คณะ
เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชลดา แสนคำเรือง, กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ. ปัจจัยที่มี
ผลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยว:กรณีศึกษา การ
ท่องเที่ยวในจังหวัดเลย. ค้นคว้าอิสระ
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยรังสิต.
- อรณรงค์ บุญวัน. 2554. ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผล
ต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่ง
ผลิตภัณฑ์ ในจังหวัดนราธิวาส. วิทยานิพนธ์
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ.
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ดารา ทีปะปาล. 2546. พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ:
หจก.รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.
- ดำรงศักดิ์ ชัยสนิท. 2542. พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ
: สำนักพิมพ์ ยิ่งเจริญออฟเซต.
- ธงชัย สันติวงษ์. 2540. พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญธรรมกิจ ปรีดาบริสุทธิ์. 2534. ระเบียบวิธีวิจัยทาง
สังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : จุฬาลง
กรมหาวิทยาลัย.
- ปณิศาัญชานนท์. 2548. หลักการตลาด. พิมพ์ครั้งที่ 4.
กรุงเทพฯ : บริษัทธีระฟิล์ม และไซเท็กซ์ จำกัด.
- Allport, G. W. (1946). "Pattern and growth in
personality". New York: Holt-Rein Chart
& Winston.
- Boulding, Kenneth E. (1975). "The Image.
Knowledge in Life and Society". Ann
Arbor: The University of Michican.
- Jefkins.Frank. (1993). "Planned Press and Public
Relations". 3rd. ed.GreatBritain : Alden
Press.

ภาคผนวก

การเตรียมบทความและการส่งต้นฉบับเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล

กองบรรณาธิการ วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล ประสงค์รับพิจารณาบทความวิจัยและบทความวิชาการ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่มีเนื้อหาในกลุ่มสาขาวิชาทางด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ และกลุ่มสาขาวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีได้จำกัดเพียงเฉพาะจากบัณฑิตศึกษา คณาจารย์ นักวิชาการ ภายในวิทยาลัยสันตพลเท่านั้น แต่ยังคงเปิดกว้าง สำหรับบัณฑิตศึกษาจากสถาบันระดับอุดมศึกษาอื่น ๆ ทุกสังกัด ซึ่งบทความที่จะได้รับการพิจารณาเพื่อลงตีพิมพ์ วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล จะต้องผ่านกระบวนการกลั่นกรองโดยกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) จำนวน 2 ท่าน ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องก่อน และจะต้องเป็นบทความที่แสดงให้เห็นถึงคุณภาพทางด้านวิชาการ และมีสาระประโยชน์

ประเภทของบทความที่รับพิจารณาลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ

1. **บทความวิจัย (Research article)** หมายถึง การนำเสนอบทความวิจัยอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย บทคัดย่อ บทนำ วัตถุประสงค์ของการวิจัย กรอบแนวคิดที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัย/สมมติฐานของการวิจัย (ถ้ามี) วิธีการดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย สรุปผล อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ และเอกสารอ้างอิง

2. **บทความวิชาการ (Academic article)** หมายถึง บทความที่เขียนขึ้นในลักษณะวิเคราะห์ วิจัย วิจารณ์ มีการใช้แนวคิดทฤษฎี หรือเสนอแนวคิดใหม่ ๆ จากพื้นฐานวิชาการที่ได้เรียบเรียงมาจากผลงานทางวิชาการของตนเองหรือของผู้อื่น หรือเป็นบทความทางวิชาการที่เขียนขึ้นเพื่อเป็นความรู้สำหรับผู้สนใจทั่วไป ประกอบด้วย บทคัดย่อ บทนำ เนื้อหา บทสรุป และเอกสารอ้างอิง

3. **บทความปริทัศน์ (Review article)** หมายถึง งานวิชาการที่มีการประเมินสถานะล่าสุดทางวิชาการเฉพาะทางที่มีการศึกษา ค้นคว้า มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ทั้งทางกว้างและทางลึกอย่างทันสมัย โดยให้ข้อวิพากษ์ ที่ชี้ให้เห็นแนวโน้มที่ควรศึกษาพัฒนาต่อไป

ทั้งนี้ในส่วนของหน้าที่เป็นชื่อเรื่องควรมีข้อมูลดังนี้ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้นิพนธ์ สังกัด (สาขาวิชา คณะ มหาวิทยาลัย) หรือกรณีเป็นนักศึกษา ควรมีรายละเอียด เช่น หลักสูตร สาขา มหาวิทยาลัย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และวุฒิการศึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษา โดยเขียนอธิบายไว้เป็นเชิงอรรถ เป็นต้น

ผู้นิพนธ์ควรตรวจสอบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบทความที่นำเสนออย่างละเอียด ข้อมูลที่นำเสนอจะต้องไม่เฉพาะเจาะจง ผู้อ่านที่อยู่ในสาขาของบทความเท่านั้น แต่ต้องนำเสนอข้อมูลที่ผู้อ่านในสาขาอื่นๆ หรือนิสิตนักศึกษาในระดับสูงสามารถเข้าใจได้

การเตรียมบทความเพื่อส่งตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ

1. ตั้งค่าน้ำกระดาษ : กำหนดให้เว้นระยะระยะเย็บเก็บกระดาษ 1 ซม. ขอบบน 2.5 ซม. ส่วนขอบล่าง ขอบขวา-ซ้าย 1.5 ซม.
2. การแบ่งคอลัมน์ : เนื้อหาในหน้าบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ค่าตั้งเป็นแบบหนึ่งคอลัมน์ ส่วนเนื้อหาหน้าอื่นๆ ให้ตั้งค่าเป็นแบบสองคอลัมน์ (ส่วนเนื้อหาที่เป็นตารางหรือรูปภาพประกอบ ให้ผู้นิพนธ์ปรับเป็นแบบหนึ่งหรือสองคอลัมน์ก็ได้ตามความเหมาะสม)

3. เนื้อหาทั้งหมดของบทความ (รวมบทคัดย่อ) จำนวนไม่เกิน 15 หน้ากระดาษ A4 ตัวหนังสือภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ด้วยฟอนต์ TH SarabunPSK
4. ชื่อบทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษพิมพ์ตัวหนาขีดขอบซ้ายของหน้ากระดาษ ขนาด 18 พอยต์
5. ชื่อหัวข้อหลัก ขนาด 18 พอยต์ ตัวหนา จัดตำแหน่งอยู่กึ่งกลาง ส่วนเนื้อหาของบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ตัวธรรมดา ขนาด 15 พอยต์ จัดการกระจายแบบไทย (thai distribution)
6. ระบุชื่อผู้พิมพ์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ของทุกคนและหน่วยงานที่สังกัด ขีดขอบขวาของหน้ากระดาษ ขนาด 15 พอยต์ ตัวเอียง
7. คำอธิบายเชิงอรรถหน้าแรกระบุต้นสังกัดของผู้พิมพ์ใช้อักษรขนาด 14 พอยต์ พร้อมอีเมลล์ของผู้พิมพ์ ที่นำส่งบทความไว้ต่อท้ายคำอธิบายเชิงอรรถเพื่อกองบรรณาธิการและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถติดต่อได้
8. บทคัดย่อทั้งไทยและภาษาอังกฤษ ควรระบุคำสำคัญ (Keyword) ที่อยู่ในบทความอย่างน้อย 3-5 คำ
9. ตารางและภาพประกอบ พิมพ์ขีดขอบซ้ายหน้ากระดาษ เช่น
 ตารางที่ 10 ความพึงพอใจของนักเรียน...(ในกรณีเป็นการอ้างอิงตาราง ต้องระบุแหล่งที่มาไว้ใต้ตาราง) /
 ภาพประกอบที่ 2 การตัดใบต้นข้าวในแปลง...(ในกรณีเป็นการอ้างอิงรูปภาพ ต้องระบุแหล่งที่มาไว้ใต้คำอธิบาย)
10. การอ้างอิงข้อมูลทุติยภูมิ แทรกในบทความ ใช้การอ้างอิงแบบนาม-ปี (Author-date) และการเขียนบรรณานุกรม ตามแบบ APA Style 5 เช่น สมเกียรติ พงษ์ศิริ (2550, น. 35) หรือ (สมเกียรติ พงษ์ศิริ, 2550, น. 35 หรือ Michel Will (2012, p. 29) หรือ (Michel Will, 2012, p. 29)

การส่งต้นฉบับบทความ (Full Paper)

สามารถดาวน์โหลดเอกสารแบบฟอร์มต่างๆ ได้ที่ <http://scaj.stu.ac.th/download>

1. สามารถส่งได้ 2 ช่องทาง คือ

ช่องทางที่ 1 1.1) พิมพ์บทความต้นฉบับ Hard Copy ด้วย Laser Printer ซึ่งประกอบด้วย
ส่วนที่ 1 บทความต้นฉบับพร้อมระบุชื่อเจ้าของบทความและเจ้าของบทความร่วม จำนวน 1 ชุด
ส่วนที่ 2 บทความต้นฉบับไม่ระบุชื่อเจ้าของบทความและเจ้าของบทความร่วม จำนวน 2 ชุด
ส่วนที่ 3 บันทึกไฟล์ข้อมูลส่วนที่ 1 และ 2 ลงแผ่น CD-R หรือ CD-RW ในรูปแบบ doc file และ pdf file จำนวน 1 แผ่น (เพื่อป้องกันความคาดเคลื่อนของต้นฉบับจากการส่งพิมพ์ปลายทาง ผู้ส่งต้องตรวจสอบ pdf file กับต้นฉบับบทความก่อนส่งด้วย)

โดยส่งบทความเพื่อขอตีพิมพ์มาทางไปรษณีย์ ส่งมาที่วิทยาลัยสันตพล เลขที่ 299/1 ถนนอุตร-สกล ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดอุตรธานี 41000 ***วงเล็บมุมซอง (ส่งบทความวารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล) ***

ช่องทางที่ 2 1.2) ส่ง file ข้อมูลบทความตามข้อ 1.1) ผ่านทางอีเมลล์ slamtum@stu.ac.th เมื่อได้รับบทความแล้ว กองบรรณาธิการจะแจ้งกลับไปยังผู้เขียนบทความให้ทราบทางอีเมลล์ของท่าน ตามกำหนดการ

2. ผู้ประสงค์จะส่งบทความสามารถส่งมายังกองบรรณาธิการได้ทุกปีพุทธศักราช โดยวารสารจะมีกำหนดการตีพิมพ์เป็นประจำทุกปี ๆ ละ 2 ฉบับ ดังนี้ ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม – มิถุนายน และฉบับที่ 2 ประจำเดือนกรกฎาคม – ธันวาคม

แบบนำส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ลงวารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล

ผู้นิพนธ์บทความ ชื่อ-สกุล (ภาษาไทย).....

ผู้นิพนธ์บทความ ชื่อ-สกุล (ภาษาอังกฤษ).....

ตำแหน่ง () อาจารย์วิทยาลัยสันตพล () อาจารย์/บุคคลทั่วไป () นักศึกษาระดับ.....

สถาบัน/หน่วยงาน.....

มีความประสงค์ขอส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ลงในวารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย).....

(ภาษาอังกฤษ)

ประเภทของบทความ บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความอื่นๆ (ระบุ).....

สถานที่ติดต่อผู้นิพนธ์บทความ.....

เบอร์โทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้..... โทรสาร.....

E - mail Address.....

ทั้งนี้ ข้าพเจ้าได้แนบเอกสารบทความ ดังรายการทั้ง 3 ส่วนต่อไปนี้ครบถ้วนแล้ว ได้แก่

- ส่วนที่ 1 บทความต้นฉบับพร้อมระบุชื่อเจ้าของบทความและเจ้าของบทความร่วม จำนวน 1 ชุด
- ส่วนที่ 2 บทความต้นฉบับไม่ระบุชื่อเจ้าของบทความและเจ้าของบทความร่วม จำนวน 2 ชุด
- ส่วนที่ 3 บันทึกไฟล์ข้อมูลส่วนที่ 1 และ 2 ลงแผ่น CD-R หรือ CD-RW ในรูปแบบ doc file และ pdf file จำนวน 1 แผ่น
 - ส่งทางไปรษณีย์
 - ส่งทาง Email : slamtum@stu.ac.th

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้เป็นผลงานตามที่ได้ระบุชื่อในบทความจริงและไม่เคยเผยแพร่ที่ไหนมาก่อนหรืออยู่ในระหว่างพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น

ลงชื่อ.....

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ติดต่อสอบถามรายละเอียดได้ที่

อ.ภานุมาศ พุดแก้ว เบอร์มือถือ 088 561 4561 อีเมลล์ : slamtum@stu.ac.th

สำนักวิจัย กองบรรณาธิการวารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล 299/1 ถนนอุดร-สกล ตำบลหนองบัว อำเภอเมืองอุดรธานี

จังหวัดอุดรธานี 41000 โทร. 042-323-464 ต่อ 211 โทรสาร. 042-204-263

สามารถดาวน์โหลดเอกสารแบบฟอร์มต่างๆ ได้ที่ <http://scai.stu.ac.th/download>

ใบสมัครสมาชิก วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล

ชื่อ – นามสกุล (นาย / นาง / นางสาว)

Name – Surname (Mr. / Mrs. / Miss / Ms.)

เลขที่สมาชิก.....(กรณีขอต่ออายุสมาชิก)

สถานที่ให้จัดส่งวารสาร

ที่ทำงาน / ที่บ้าน ที่อยู่.....

โทรศัพท์เบอร์มือถือ.....

อื่น ๆ ที่อยู่.....

โทรศัพท์เบอร์มือถือ.....

ประเภทของสมาชิก

(ค่าสมาชิกรายปี ปีละ 300 บาท)

อาจารย์ นักศึกษาระดับ.....

บุคคลทั่วไป สถาบัน / หน่วยงาน

ข้าพเจ้าขอสมัครสมาชิก

1 ปี 2 เล่ม เป็นจำนวนเงิน 300 บาท (ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน, ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม)

ชำระเงินโดย

เงินสด บาท

โอนเงินผ่านธนาคาร ไทยพาณิชย์ สาขาบึงกุ่ม อุดรธานี ชื่อบัญชี “กองทุนวิจัย โดย วิทยาลัยสันตพล” เลขที่บัญชี 829-2-04024-6 ประเภทบัญชี ออมทรัพย์

จำนวนเงินที่โอน.....บาท (ว/ด/ป) ที่โอน.....เวลาที่โอน.....ช่องทางที่โอน.....

(เมื่อโอนเงินค่าสมัครสมาชิกแล้ว จะต้องเก็บสำเนาหลักฐานการโอนเงินไว้ หากปลายทางตรวจสอบยอดไม่พบจะขอเรียกดูหลักฐานการโอน)

ลงชื่อ.....ผู้สมัคร

(.....)

วันที่...../...../.....

ติดต่อสอบถามรายละเอียดและส่งเอกสารได้ที่

อ.ภานุมาศ พุฒแก้ว 088 561 4561 อีเมลล์ : slamtum@stu.ac.th

สำนักวิจัย กองบรรณาธิการวารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล 299/1 ถนนอุดร-สกล ตำบลหนองบัว อำเภอเมืองอุดรธานี

จังหวัดอุดรธานี 41000 โทร. 042-323-464 โทรสาร. 042-204-263